

సంఖ్య 25

(1729)

Mysore Government Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd. Mysore.

Loans From Rs. 1,000 to Rs. 8,000.

Will be Given Without Interest and Without Security To 100 Bondholders Every Year.

Houses from Rs. 1,000 and Upwards will be Purchased Without Capital and Without Trouble for our Life Policy holders.

For Prospectuses and Agency Terms, Please Apply to Messrs. P. K. Ray & Sons, Chief Agents, Madras Presidency, Native States & Ceylon, 57, Thambu Chetty Street, MADRAS.

మార్గోన బ్ల్యు

వేప చెట్టులోనుండి వుండి వైద్యగుణములు యందులో గలవు. చర్మరోగమున్నట్టికిని ఇది చాలామందికి దీనిని వాడుటచే ఎట్టి చర్మవ్యాధియు రాదు. వేపనూనెనుండి తయారు చేయబడినది ముత్యవర్ణముగా పోగొట్టును కాస్తాల్తో, ఇతరవాసన సబ్బులకంటే ఇది మంచి గుణమిచ్చును. ఇందులోను మంచి సువాసనగలదు. ప్రతిదినము ఉపయోగించుటకు తగినది.

3 బిళ్లలకు రూ. 1-కి రూ. 0-12-0

ఇందులో జంతువుల కొవ్వు కలియబడినది. హిందూ దేశమందు హిందువుల చేతయారు చేయబడుచున్నది.

THE CALCUTTA CHEMICAL COMPANY LTD FACTORY BALLYGUNGE, CALCUTTA.

ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ (లిమిటెడ్) ఫ్యాక్టరీ, బల్లిగంజి కలకత్తా.

ఈ క్రింది వాసనలకు యొద్దకూడ దొరుకును!

(1) మెసర్లు శ్రీ కృష్ణా బ్రదర్లు, 323 తంబుకెట్టినిధి, మదరాసు.

(2) మిస్టర్, టి. ఎన్. రావు 19, డబ్ల్యూ. వ. కుంపిల్ రోడ్డు బసవన గుడిపోస్టు, బెంగళూరుసిటీ.

(3) మెసర్లు, పి. సర్వేంద్రరావు, అందుసన్న రాజమండ్రి.

ఖ్యాతి చెందిన ఆంధ్రప్రముఖులచే పోషించబడుచున్నది.

THE ASIAN COMMERCIAL ASSURANCE CO., LTD., BOMBAY.

ది ఏషియన్ కమర్షియల్ అస్సూరన్స్ కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

ఏషియన్ అను యాభిమా కంపెనీ పాలిసిదారులకు వితిలేని లాభములను, సౌకర్యములను యిచ్చుచున్నది.

ఏషియన్ సైమర్ ఎన్ డౌ మెంటు పాలిసి రెండువిధముల ఆధారముల కలుగజేయవచ్చును.

మొదటిసారి మీ ముగిలిననువారును, మరియు సారి మీ అనంతరము మీ కుటుంబములకు ఎన్ డౌ మెంటు ఆధార (ద్రవ్యము) యివ్వబడును. భీమా చేయించుకొనగలవారు ముందుగా ఏషియన్ కంపెనీ వారి నిబంధనల మున్నగు విషయములను సాకల్యముగా చదివి తరువాత తమ కిష్ట మున్నవోట భీమా చేయించుకొన గోరెదము ఇతర విషయములను ఈ దిగువ విలీనములకు వ్రాసి పొందగలరు.

(1) జె. కె. రాజారావు కంతులు, కార్యదర్శి, మద్రాసు బ్రౌంచి, పోస్టు గుంటూరు.

(2) జి. ఏ. ఎన్. రావు. బి. (Com) చీఫ్ ఆర్గనైజింగు ఇన్ స్పెక్టరు, మకాం సూభూరుపేట పోస్టు.

(3) తాడిమెళ్ల వెంకట్రామయ్య, బి. ఏ. ఎల్. టి. చీఫ్ ఏజెంటు, మచిలీపట్నము.

వవెలు కంపెనీవారి ప్రత్యేక పుటేషన్లు

ఈ క్రింద వెలుపబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రజ్ఞులచే కాస్త్రపరిశోధనానుసారము యేర్పరచబడినవి.

మా ఔషధముల తయారుజేయు కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో వెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మాలికలు వృత్తికాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్రప్రకారము, భూ తత్వముగూడ గూడ పరిశీలయబడును. అచట బి. పి. స్టాండర్డు ప్రకారము రసాయనములు మాలికలచే తయారు చేయబడును. కావున యీ ఔషధములు పాశుభ్యవర్ధియింపు, సమృద్ధిమున్ను యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యాన్సు సెరపు

సెరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిక్ కాంపౌండు క్విన్వైను యెట్ ట్రిక్వియా

ఈ సెరపు డాక్టరు యాన్సు సెరపు పద్ధతి ననుసరించి వెరనుఫాస్ఫేటులు, క్వైన్వా, ట్రిక్వియా యివ్వబడుచున్నది.

ఈ ఔషధము అతి ఉష్ణ ప్రదేశములోగాని యిండియాలో సుమారువలన గలగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక జీవకాబాధగాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధికెక్కినది.

వల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కె మి టి లు ఫు డ్యు

ఇది విరక, తైము, పోటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటుల సెరపు

కుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డు పారిషు గారు

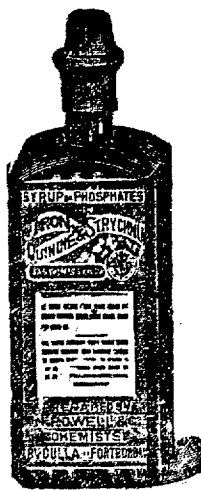
చెప్పిన పాశ్చాత్య ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచి ఔషధము. రుచిచూసుండును. మంచిరక్త వృద్ధిగానిది నశములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దపైజా బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్నపైజా 10 అణాలు.

ఇవలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా ముందులను వివరించుచు వ్రాయును.

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

యినాం!

యినాం

60 సం. రముల అనుభవముగల నర్తా

వైద్యాధికారి రావు సాహెబు జ్యోతు బాసుగ

నుఖదీనిత రహస్యవృత్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము

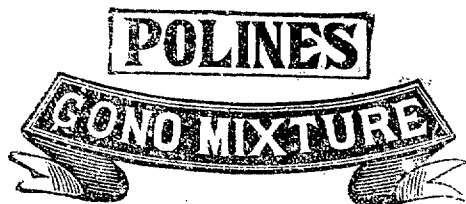
నకు వ్రాయవలెను.

(339)

ఉత్తములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The Swasthya Sahaya Pharmacy,

30-2 Harrison Road, Calcutta

18 సంవత్సరముల నుండి చాల ప్రసిద్ధి చెందినది.

ఔషధము గోరెయూ మొదలగు అన్ని విధములైన ములకు గ్యాంగ్లీగా చెప్పబడినది. ఇది నల్లపసిద్ధమైన దనమాలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక హెరాడు సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని ఆపును. అయిదు రోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడినది. ఒక సీసామందు రెప్పలకు సేవించినపిదప రోగులకే అనుభవముమీద గుణమున తెలియుగలదు. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు 3-7-0 రెండింటికి రు 6-10-0 మూడింటికి రు 9-12-0 మాత్రమే.

[3458] ఉత్తములు యింగ్లీషులో వ్రాయటం యుచితము

D. polines & Co

Chemists, No. 5 Hanmohan Roy Lane

Calcutta

శ్రీ బాలగంగాధర తి. కుగారి

సహ్యరటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అందుసన్ను

392, ఎన్.బి.రేడు, చెన్నపురి.

రింటిబిలాము: వావిళ్ల, మదరాసు.

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

If not, you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and

Manly Power

TRY BRISHYA JOGA

Prepared on the basis of Makaradhwaj Gold, Musk, Etc., in assimilable form.

It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE

Kalpataru Ayurvedic Works

94 Grey Street, CALCUTTA

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుటకు ఈ రక్తనిర్మక గాంచినది. ధర 1-12-0

ఇండియా సిలోగ్రాఫునందు ఎచ్చటికైనను రహితాభిరుచు దిద్దరముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 భనభవాడి, బొంబాయి

ఆ మె రి కా దే శ ము న ం దు త యారు చేయబడి

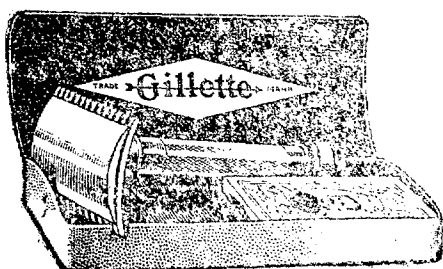
ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన సేష్టి మంగల కత్తితో (2)

మీ రే డ్లైరము చేసికొనుడు

ప్రసిద్ధి
ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.
ఇంతవరకు గిల్లెటు రేజరులు
రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు
విక్రయించబడలేదు.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడిన గిల్లెటు రేజరు
ధర 1-కిరూ. 21-8-0 అంతకు వైగాయుండును.

Gillette Safety Razor Co.,
BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

సులభము!

మంచి గిల్లెటు కత్తిని రేజరులో నుంచి,
సబ్బు తడవి, డ్లైరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా డ్లైరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక
డ్లైరములకు ఉపయోగ పడును.

ధర్మకాంత శర్మగారివాఙ్మూలము

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారితో చెప్పిన
విషయములు.

1½ సంవత్సరముల క్రిందట నే నొకపాఠశాలలోవిద్యార్థిగ
గదువు కొనుచ్చుటని. 1921 ఫిబ్రవరిలో నేను చదువు చాలించు
కొంటిని. అప్పటినుండి 1921 డిసెంబరు 4 వ తేదీని నన్ను రెండు
చేయువరకు నేనుకాంగ్రెసుకడ్యవప్రచారమును సంబంధించిని.
నవంబరు మాసాంత్యమున కామరూప మండల మందలి
బోనలీ గ్రామము వైపు ప్రచారము చేయుటకు నేనచ్చటికి వెళ్లి
తిని. డిసెంబరు 8 వ తేదీని నేను నాల్గవారి అనుగ్రామము చేరితిని.
కామరూపమండల మందుత్తడికాయం దీ గ్రామముగలదు.
డిసెంబరు 4 వ తేదీని ఇచ్చటబజోలీ వాలంటీర్లకసభను సమావేశ
పఱచిరి. ఉదయము 10 గంటలకప్పుట 500 మందిచేరిరి. మొట్ట
మొదట మిశ్రానమును గురించి ఉపన్యాసము లొసంగబడినది.
నాలంటీర్ల కొందరు చేర్చుకొనబడిరి. నేను వారిపేర్లను వ్రాసి
కొంటిని. 12 లేక 14 మంది పోలీసులు, ఒక ఇన్స్పెక్టర్ రాసభకు
వచ్చియుండిరి. సభకు 9 సి, అందరు ఇండ్లకు బయలుదేరినపిమ్మట
పోలీసులద్వారా బజోలీవాలంటీర్లను అరెస్టుచేసిరి సమీపమునను
న్న బోతబారికనములో ఒక అసిస్టాంటు కమిషనరు ముగ్గురు
ఇన్స్పెక్టర్లు, రెండు మంది గూఢాగ్రాహినిలు మ కాంచేసియుండిరి.
ఈ వాలంటీర్లు అచ్చటికి తీసికొనిపోబడిరి.

నేనంటట ఒక లెంగుడిలో భుజించి మూడు మైల్లదూర
ముననున్న చరేమారే అను గ్రామమునకు బయలు వెడలితిని. నేనీ
బోతబారికనము గుండు వెళ్లవలసినప్పుడు. ఈబాట తోటకారి
దో, లోకల్ బోర్డు వారిదో నాకు తెలియలేదు. నేనీబాటలో
రెండు మైల్లదూరము జరిగినట్లుట, ఒకపోలీసువాడు నన్ను
"టుముకొనివచ్చి "ఇన్స్పెక్టరు రమ్మయ్యచున్నాడ" నెను. నేనత
నితోకూడ బంగళాకు వెళ్లితిని. కొంతసేపటికిఇన్స్పెక్టరువచ్చి
తోట మ్యానేజరుబంగళాకు నన్ను గొనిపోయెను. అచ్చట 10
నిమిషములనేపు ఎవ్వరితోనో మాట్లాడి, కొంతదూరమున మాక
గపడుచున్న గుడారమునకు నన్ను తడు పిల్చుకొని పోయెను.
"వీ డిం కొ క డు. అందరు చే రి ఆ ర గు రు." అని
ఆ తడ చచ్చటి గూఢాగ్రాహిని టు లతో చెప్ప
గానే, వానిల్లారు బయలుదేరినప్పటి నన్నొక చిన్నగుడారము
లోపలికి నడిపించెను. అంతకుపూర్వము అరెస్టుచేయబడిన ఇద్దరు
వాలంటీర్లు నాగొహతిమీదనుండ గు కేకలాభకు గారచ్చట
యుండిరి నేను ప్రవేశించగానే ఒక గూఢాగ్రాహికుడు నా
చేతులకు సంకెళ్లకు తగిలించి, నానడుముచుట్టు ఒకత్రాటిని
బిగించి, నన్నొక గుంజకుకట్టివేసెను. నాటినుండి మేమందరము
ఫైవీలమైతిమి. అహోరాత్రములు ఆయుధపాపాలైన కలుగుదు
గూఢాగ్రాహికులు మాప్రక్క నలిచియుండిరి. కాలోచితకృత్య
ములకుకూడ వారు మమ్ము నిందింపట్టలేదు. దీనికి నెలపులేదనిరి.
డిసెంబరు 4 వ తేదీనుండి 9 వ తేదీవరకు మేమాసితిలోనుండి
మి భోజనములేదు. ఫలాహారములేదు. డిసెంబరు 6 వ తేదీ ఉద
యము 8 గంటలకు వారు కొంచెము విడుదలమును కందిపప్పును,
కొంచెముఉప్పును ఒక గొడ్డలిని రెండుకట్టెముక్కలను రెండు
వంటపాత్రములను తెచ్చియిచ్చిరి. మాసంకెళ్లతీ గుబడిన. నడు
ముల చుట్టు బిగించిన త్రాటిని మాత్రము విప్పలేదు. మేమంత
ట చేసికొంటిమి. పప్పులోకి ఉప్పుతప్ప ఇంకేమిలేదు. గాన
మాకు అన్నము విశేషము రుచింపలేదు. అనాదే మా విచారణ
ప్రాకంభించెను.

తోటమ్యానేజరు బంగళాలో మాకాంచేసి యుండిన
అసిస్టాంటుకమిషనరు ఎదుటకు నన్ను మధ్యాహ్నము 12 గం
టలకు పిలుచుకొని పోయిరి. నీపేరేమి అని అతడు నన్ను
ప్రశ్నించెను. "ధర్మకాంతశర్మ" యని నేను ప్రత్యుత్తరమొసం
గితిని. నీవు వాలంటీరాయని రెండవపళ్ళు ఆవునని నేను బదులు
చెప్పగానే వాలంటీరుగాన నీవు అరెస్టు చేయబడివావు. ఏమి
చెప్పెదనని ఆతడడిగెను.

చెప్పట కేమిలేదంటే అని నేను ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిని.
తర్వాత 2 గంటల సేపటికివారు 6 నెలలకెరిన కిత్తు కింఛ
బడినవి తీర్చుచెప్పబడినది. నేనతనికి నమస్కరించి పోలీసుల
వెంటడి గుడారమునకు నడచితిని ఆ రాత్రికూడ వారు నన్నొక
గుంజకుకట్టివేసిరి. భోజనమువెట్టులేదు. డిసెంబరు 7వ తేదీ ఉద
యము 7 గంటలకు చుయ్యులనొకరిని గూఢాగ్రాహికులు భోజన
పోలీసు వేషమునకు పిలుచుకొని వెళ్లిరి. రస్తాయొక ఒకగాత్ర
గడచెను. మరుగటి ఉదయము మా గమ్యస్థానమును చేరితిమి.
అచ్చటి ప్రజలు మాకు కొంత పొయను లొట్టెలను ఇచ్చిరి. వీరిని
తినుటకు మాసంకెళ్లు వీరతీయబడి, తిరిగి తత్తణువే తగిలించ
బడినది. అటుపిమ్మట ఉదయము 9 గంటలకు గొహతి చెన
నాల చేరితిమి. (సర్వేంటు)

గొహతి, }
21-6-22 } ధర్మకాంత శర్మ

ఆంధ్రనటకములు

హరిశ్చంద్ర	1-4-0	రుక్మాంగద	1-4-0
రామరాజు	1-4-0	చాంచుబీబి	1-4-0
కుశలన	1-4-0	దాపదీవస్తాపహరణ	1-4-0
ప్రహ్లాద	1-4-0	పాదుకాపట్టాభిషేకం	1-4-0
ఆంధ్రకృతాగస్త్య	బాల భారతము		0-12-0

ప్రహరము

అన్యాయధన్యపురి మహిమము	0-8-0
నాచిపార్తి	0-8-0

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము:—
యా ఆదేశములలో నెడలికైనను వ్రాయుదు.

కె. శత్రుఘ్న రావు,

కుద్రాను ఏజంట్లు:— సివిల్ లైన్సు, బళ్లారి.
యం. పి. శర్మ కండ్ కంపెనీ,

(82) పోస్టువాడ్స్ నెం. 287 నాదాన.

మంయచినము! నేనెన్నో కష్టపడినా!! వెనుకవోకవు!!

మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

నేక పంచలు కర్తవ్యదీనందున ప్రస్తుతం ధూలు తగ్గించియున్నాము.

వాణిజ్యాలా! శృంగారమున్న వాగవికారమున్న గలమేలైన అసల్ పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనందముకొరకు తెచ్చించి విక్రయించినది పోగా మిగత కొద్ది పంచలుమాత్రమే యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ, ఆకుపచ్చ, రోజా, మేఘవర్ణం, ఇత్యాదివిధములు గలవు. క్లాఫు నీయమైనట్టివి. త్వరపడము.

5½ మూరనిదిని 2½ మూర నెడల్యుగల పట్టుపంచ 1-కి 3-4-0
948 #పాలఖర్చులు కేరు.

చిరునామ:— రాజలక్ష్మీ కంపెనీ,

నెం 44 నంబులయ్యగ వీధి, మద్రాసు.

తెక్స్టు బుక్సు
స్కూల్ బుక్సు
నోట్ బుక్సు
హిస్టరీ, జాగ్రఫీ
నయింసు వుసుకములు
మాక్సిమల్ లాంగ్ మెన్సు వగైరాల
ప్రచురములు
విక్టోరియా డిపో,
మైలాపూరు మద్రాసు
జ్యోతి బాంబే ఆర్డరుకు మంచి డిస్కంపులు.

భయపడవద్దు

తేలుబట్టిన తక్షణమే ఈ బొవధము వాడిన విషమును తీసివేయును బుడ్డి 1-కి వెల రు 0.8-0. 1 బుడ్డి మొదలు 3 బుడ్డులకు పోస్తే 0.2-0 రు 4.8-0 నడియార్దరు తేజిన వారికి 1 డబ్బాబుద్దు పోస్తే తేరుండ ప్రపబును.

పక్షిదాతము, పిచ్చు, వుష్టుము ఈ యము, మూలము, ఆతి మూత్రము, గర్భవ్యాధులు మొదలగువాటి కన్నిటికి నమృతమైన యావధములు గలవు.

క్యాటలాగులకు వ్రాసినవో ఇవాముగా పంపెదము.

మోతు గల బాధలను వ్రాసి మంచి యావధమును పొందుము. (119-980)

Telegrams: Rajvaid Sri Bamandasji Kaviraj
Rajvaid
Calcutta. 152, Harrishan Road, CALCUTTA.

తమిళ రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘము

ఖద్దరుబోర్డు

జూలై నెల 26వ తేదిన తమిళరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘ సమావేశము జరిగెను. ఈ క్రింది తీర్మానము లాసభయం దా మోడింపబడినది.

ఖద్దరు

(1) ఈ రాష్ట్రమునందు ఖద్దరు ప్రచారము గలుగుటకు యీ క్రింద పేర్కొనబడినవారొక సంఘముగ ఏర్పాటుపడిరి. ఆన్నివిషయములందును వీరికి సంపూర్ణాధికారము లుండును. యం. వి. సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రిగాడు (అధ్యక్షులు) ఇ. వి. రామ స్వామినాయకర గారు (కార్యదర్శి) పి. డి. ఆచార్యులు, డాక్టరు టి. సి. శంకరయ్యగారు (సభ్యులు) ఈసంఘమువారు చేయుచున్న పనిని వివరించుచు సంఘపుకార్యదర్శి 15 దినముల కొకపర్యాయము నివేదికమును తయారుచేసి రాష్ట్రీయ కార్యాలయమునకు పంపవలెను. ఈపని నిర్వహించుటకు ఉద్యోగులను నియమించుటకు సంఘమువారికి అధికారమున్నట్లుచేసి ఆప్షలు గాంటులు మంజూరి చేయుట, నిలువనగుటలను స్వాధీనపరచు కొనుట మున్నగు విషయములపై సంపూర్ణాధికారము వీరికుం డును. ఇందులకు పదివేలరూపాయలు కారక్షన చేయబడును. ఈబోర్డునాగు ప్రత్యేకపురస్కార లుంచెదరు

(2) శ్రీమాన్ యె. నారాయణను గారిస్థానమున వి. వి. యస్. ఆయ్యరు గారు కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

(3) రాష్ట్రీయ జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘముల వారివద్ద నుండుధనమును ప్రత్యేకముగ బ్యాంకులలో నుంచి విపులముగ లెక్కలుంచవలెను. జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘములలో కార్యదర్శులు ప్రత్యేకముగను పోకాధ్యక్షులు ప్రత్యేకముగ నుండవలె ను. ఏ బ్యాంకులో ధనముంచబడినదో రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారికి తెలుపవలెను.

రాష్ట్రీయమహాసభ

(4) తిరుపూరులో ఆగస్టు నెల ఆఖరున కాని సెప్టం బరు మాసారంభమునగాని తమిళరాష్ట్ర మహాసభ జరుపవలె ను. ప్రతినిధుల రుసుముక్రింద వసూలుచేయబడిన మొత్తములో సగము భాగము సన్మానసంఘమువారి కంపవలెను. ఇతరవిరాళ ములలో ఖర్చు పో ను మిగిలిన మొత్తము లో స గము భాగమునూడ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారి కంప వలెను. కాంగ్రెసుసభలచే ఎన్నుకొబడిన కాంగ్రెసుసభ్యులే ప్రతినిధులుగ వచ్చుటకు ఆర్జులు. మహాసభయందు భేదాభి ప్రాయములు గల విషయములలో జిల్లావారిగ సమ్మతులు పు చ్చుకొబడును. సన్మానసంఘమువారు మహాసభకు అధ్యక్షుని ఎన్నుకొనెదరు. భేదాభిప్రాయ మున్న రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమువారి తీర్పు ఖాయముగ పరిగణింపబడును.

శాసనోల్లంఘన విచారణసంఘమువారికి

స్వాగతము

శాసనోల్లంఘనవిచారణ సంఘమువారు శివపురికి వచ్చుచున్న వారికి తమవిధమున స్వాగత మొసగుటకు శిగు ఏర్పాటులు చేయవలయునని యస్. శ్రీనివాస ఆయ్యంగారిని కోరడమైనది.

వీరికి సహాయముచేయుటకు యీ క్రింద పేర్కొనబడిన బడిన వారొకసంఘముగ నియమింపబడిరి. శ్రీమాన్ సి. విజయ రామవారీ, యస్. కస్తూరంగఆయ్యంగారు, టి. ప్రకాశం, టి. వి. వెంకట్రాయయ్య, సి. అబ్దుల్ హక్ సాహేబు, జి. ఫజల్లూసాహేబు, అబ్దుల్ హక్ షాహు, ఎ. రంగస్వామి ఆ య్యంగారు, ఇ. వి. రామ స్వామినాయక రు, వి. వి. యస్. ఆయ్యరు, కాచామియను రొతరు, గులాం అహమదుకలామి, నయ్యరు మూర్తజాసాహేబు రాంజీ కర్కాణి, సింగగజేయ శెట్టి, కల్యాణసుందరం మొదలి, హజీజబద్దో రహ్మాసాహేబు, సామీహమ్మదు, జమాలు మొహిదీను సా హేబు, పి.డి. ఆచర్య, యం. కె. ఆచార్య, అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, నయ్యరు యూసఫు సాహేబు, ఫాసియుసులు రహి మాన్, మాసాసేటు, వలియుల్లా బాదుసా సేటు, నాదరు సాహేబు, సి.రామస్వామిరెడ్డి, పి. వెంకట్రాయయ్య టి. ఎ. రామచంద్రశెట్టి, టి. సి. శంకరయ్య, కె. యం. రంగ పెరు మాకుపిల్లే, యస్. రామనాధను, కె. యస్. సుబ్రహ్మణ్యముగారు.

పరిశ్రమ విద్య

చేతిపనులు నేర్చుకొనువారికి పోల్ గ్రాఫరును, ఆంధ్ర పత్రికా ఆర్టిస్టు అయిన ఎన్. గోపాలస్వామి నాయునిచే నను భవంబును బట్టి వ్రాసిన తెనుగుగ్రంథములు. ఇం దనేక ప్రతి నులు పనులుచేయురీతిని ఉండుటచే నెట్టివారను నితరుల సహాయములేక నేర్వగచ్చును.

భార్యగ్రహణశంక్రము 1 భాగము:—ఇందు పోల్ లు తీయువిధము, డెవలపింగు రీతిచింగు పద్ధతులున్నవి. వెల 8 ఆణాలు డిటా 2 వ భాగము 1 వ భాగమున అభ్యాసులకు కఠినము ఎని విడిచి బ్రామె డెన్ లారి, ప్లాస్ నోలైవ్ విచిత పోల్ లు, వేతిగుడ్డలపై పోల్ లు, కంజీక కనబడకయుం డి కావలసిన కనబడుటలు చేయు వివిధశంక్రములున్నవి. వెల 8 ఆణాలు.

విద్యార్థురు 1 వ భాగం:— లోహముల చేయుట నుదాత్తుర సిరాలు, వ్రాతసిరాలు, సబ్బులు, సెంట్లు, రబ్బరు స్టాంపులు, ఎలక్ట్రిక్ బ్యాటరీలు, బెల్, ఎలక్ట్రిక్ లైటు, లైటు గ్లాసు, ఎచ్చింగ్, కొత్తగుత్తులు, అగ్గిపుల్లులు, మనమే చేసికొన నేర్చును. వెల 8 ఆ డిటా 2 వ భాగం:— పోల్ లకు కావ లసిన సామానులు, ఎలక్ట్రిక్ క నెక్సనులు, శ్రుతిపెట్టెలు, రకం చారి సబ్బులు, వివిధమైన సెంట్లు, సిరాలు, పన్నీరు, అత్తరులు, వార్నిషులు, ట్రైండింగుపనులు ఇంకా అనేకవిధములైన పనులు గలవు. వెల 8 ఆణాలు.

చిరునామ ఎన్. గోపాల్ అండు కంపెనీ,
7, వినాయక మొదలి వీధి, సామలూరుపేట, మద్రాసు.

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము (1) జాతకచక్రము (బందలి) యొక్క నక్షలుగాని (2) పుట్టినతేది, జననకాల ఘడియలుగాని (3) జాతకునియొక్క జన్మ నామము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాకు ఉత్తరము వాయుసమ యముగాని, ఈమూటిలో నేదియో యొకటి మాకు పంపినయె డల, జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, శరీరాకారము, ధనసంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళిత్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంగతులు దా ఖలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు 1-4-0 లకు వి. పి. గా పం పెదము. ఈవ్రాసినసంగతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము ఆఖరువరకు, జరుగబోవు ప్రతిసంగిర ఫలములు, అనగా, మహాదశ, అంశరకాఫలములు గల పూరా జాతకము,కాశ్రుసమ్మతముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూరా జాతకమునకు రు 5 లు, అగును. పూరాజాతకము వ్రాయించు కొనువారు రు 2 లు, అడ్వాన్సు ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆఖరువరకు తయారుచేసి తక్కిన రు 3 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జరుగబోవు ఫలములు వ్రాయుచు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములున్నవిక రముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు 1-4-0లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మనామము గాని, మాకు పంపిన చాలును.

జాతకమార్తాండము

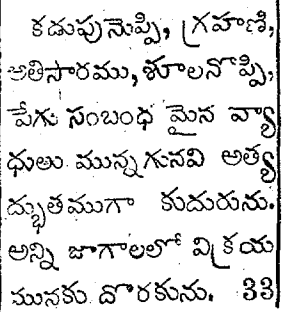
మొదటిభాగము
జ్యోతిషముందు ఏమియు ప్రవేశము లేనివారికి ఈగ్రంథ ము మిక్కిలి ఉపయోగము. దీనిబట్టి భూభవిష్యద్వర్త మానఫలములు అతిసులభముగా తెలియును. కావలసిన వారికి వి. పి. ఖర్చులతో రు 2-8-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

రెండవ భాగము

ఇది అచ్చుపూర్తియు నిధ్యముగా నున్నది. 800 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థానము, గ్రహస్థానము, భావస్థానము, వడ్డ్యల యులు, మోడకవర్గ, అష్టకవర్గ, తాత్పర్యగహితముగా సుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావఫలములు మహాదశ అంతర్దశాఫలములు, ఇంకను అనేక సంగతులతో మిక్కిలి సులభతైలిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయ బడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సామ్య వాపసు చేయుచుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు ధర్మఖాస్తలు పంపినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 ఖర్చు!

అలస్యమైనవో ప్రతులు దొరకవు.
ఆ కె ల్ల వెం క ల తా శ్రీ.
(3512) గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.
(గోపాళిశిల్ప)

అన్నిచోట్ల వికయంచబడుచున్నది.

కల్లకొట్ట, జూన్ 29:—22 వ తేదీన ఉదయము 9 గంటలకు ఒక తియ్యనలపురాలగు పిల్లలతో పూనాడక్కియు డగు మాలానా దావతు తిట్లగు ఇస్లాం గారిచే నెలకొలుపబడిన అనాధశరణాలయములో జేరెని కాలికటు ఆశ్రయమాజము వారికి తెలిసెను: ఇది ఆశ్రీకి ఇచ్చుము లేదే జరిగెననియు ఆ అనాధశరణాలయమునుండి తప్పించవలెనని ఆయను కోరుటలు తెలియుటచే ఆచుట్టుప్రక్కనున్న ఒక హైందవ గృహమునకు ఆర్యసమాజసభ్యులు టి. వారాయణ నందియారు బి.వి. గారేగి నిజస్థితులను కనుగొన గోరెరి. ఇంట్లో మాపిలాడుస్తులతో ఒకపిల్ల ఆ ఇంట్లో ఉన్న హిందూబాలికలతో కలసియుండుట వారాయణ నందియారుగారు జూచిరి. తాను, తల్లియు తక్కిన పిల్లలును ఆశ్రయవాసులుగ నుండి మనియు రెపో ఆ మరునాడో చెవులు కట్టబడుననియు ఆపిల్ల తెలియజేసెను. తన కుటుంబమును ఆహ్వానింపండి తప్పించమని గోరెను. ఈ సంగతిని క్యాలికట్ పోలీసుసర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు నకు తెలియజేయ ఆ సాయంత్రమపుడే ఒక హెడ్ కాన్స్టేబిలు ని ఆ అనాధశరణాలయమున కంపినానని ఇన్స్పెక్టరు జెప్పెను. సాయంకాలము తల్లి పిల్లలు మాదగ్గరకు తీసుకురాబడిరి. అందరును ఎఱ్ఱబట్టెను ధరించిరి. 4 గురు పిల్లల జేలు మహిళాతలల హెచ్చుగనున్నవి. ఆశ్రీ జెప్పిన సంగతులను సంతీప్రముగట్లు తెలియజేయుచున్నాము:— మది ఆమరబాలము దేశము. నిలంబూరు వంశము. నామేను కొత్తమ్మ. మలబారు అల్లరులలో మా కొంప. కాలిపోయినది. నేను నా ఆర్థరు పిల్లలము కేలున్న నాయరుగారి ఇంట్లోయుంటిమి. కొలది కొజులైన కడప అథలమున వదిలి పల్లి కొత్తుకబోతిమి. అచట నావంటి నిర్భాగ్యులకు డబ్బును పంచిబెట్టుచున్నాని వింటిని. నేనచటకు బోతిని కాని నాకు డబ్బు ఎవరును ఇవ్వలేదు. పిమ్మట ఆయ్యప్పకొ ఆను కంసాలి ఇంట్లోంటిని. అక్కడనున్న పుడు నాకడవటిబిడ్డ చనిపోయెను తరువాత మేము కాతులాయ సంస్థానమున కేగితిమి అచట అన్నమును బెట్టుచుండిరి. అచట ఒక మాపిళా అబ్బుల్లాను, పంజాబీ స్వర్ధారు సాహెబులను జూచితిని. నా ఇంటికి బోవుటకు డబ్బు కలదును చేయమని యడిగితిని. సోమ వారముకచ్చిన సామ్మ నిచ్చెదమనిరి. సోమవారము అచటకు బోవి నామగపిల్లలను ఇద్దరి నీయవనిరి. నాకోడుకులను విడిచి నేనుండజేసెంటిని. కాలికట్టువరకు నుమ్ములను గొంపోయి అచట మాకుకావలసిన నానిన్నిటిని నిచ్చెదమనిరి. నాకులమును నాడుచేయవలసెంటిని. వారు సరేయనిరి. 4 గు వారములవరకు అన్నము బెట్టిరి. ఆదివారము వారింటికి రమ్మనిరి. ఆ ప్రకారము బోయినాము. రాత్రి రెండు ఎద్దు బండ్లు వచ్చినవి నుమ్ముల నాబడ్డో ఎక్కుననిరి. నేను నాపిల్లలు ఒకబండిలో కూర్చుంటిమి. రెండవబండిలో అబ్బుల్లా ఆశ్రయకమును స్వీకరించిన ఇద్దరు చెరుమశ్రీలు వారిపిల్లలిద్దరును, ఇంకొక 7 గురు మాపిళాపిల్లలను ఎక్కిరి. తెలవారునికి ఎక్కుకు జేరితిమి. అచట బండగిడిమి. అక్కడనుమ్ములను స్నానము జేయమనిరి. స్నాన మొనర్చితిమి. మా నిమిత్తము కిద్దము సన్న పడవలో నెక్కి మన మేమాపడవలో గూర్చుంటిమి. పడవ బయలుదేరెను. పిదప నాకోక మాపిళా చొక్కాయి నిచ్చిరి. కాలికట్ శ్రీలు చొక్కాయిలను ధరించెదని నాతో జెప్పిరి. నేను చొక్కాధరించి పుడు నన్న మరేయాయ నుపిలిచిరి. రోజంతయు పడవలో నుంటిమి కుమా. ఒక్క తేయాకునీరును మాత్రమే ఇచ్చిరి. పడవలోనుండి బైకుకు జూడనీయలేదు. మేముపడవలో దేవాబాధను దీర్చుకొంటిమి. బుద్ధవారమునాడు పడవఒక ప్రదేశముజేరెను. అక్కడ చాలకాలము పడవ ఆగెను. తరువాత పడవమరల ప్రయాణమును ప్రారంభించెను. గురువారమునాడు ఒక ఇంటికి నుమ్ములను గొంపోయిరి. వంటచేయ ప్రారంభించిరి. మాతిడిమేమే స్వంతముగ వండకొనెదమంటిమి. కొంతవాదము జరిగిన పిదప మాకు బియ్యమునిచ్చిరి. అవియ్యము వంటకేనుకొని భుజించితిమి. మరల పడవలో గూర్చుంటిమి. రాత్రినేగి ఒక ప్రదేశమును జేరితిమి. అక్కడ ఒక ఇంటిలో నుమ్ములను ప్రవేశపెట్టిరి. ఖాదరుసాహెబు అక్కడ ఉండెను. అన్నము అన్నము కావలయునాయని యడిగెను. అక్కర లేదంటిని. తేయాకునీరు నిచ్చిరి. ఆ ఇంట్లో ఒక ముగలి వవానుండియశ్రీయుండెను. ఉదయమున ఆమెవంట చేయ ప్రారంభించెను. మా వంట మేమే జేసుకొనవలయునని సాహెబుగారితో జెప్పితిని. మరల కొంత తగవైన పిదప మేము వండుకొనుట కంగీకరించిరి. కొంతకాలమైన పిదప ఇద్దరు మను

ಸಂ ೪೦, ನವ್ಯವಿಜ್ಞಾನವಿಧಿ, ಮದಕವಿ.

దేశీయ వార్తలు

ఆసాములో నిర్బంధవిధానము - ధర్మకాంతశర్మగారు పండిత మాలవ్యాగారికి తెలిపిన విషయములు

చెన్నపురి హిందూస్థాను పంచాయతీ సంఘసభ

ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారిని కడలూరు చెరసాలకు పంపుట

సింగరవేలు సెట్టిగారు - మెయిలుపత్రికా ప్రతినిధి

ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ - కాంగ్రెసుసంఘము - ఖిలాతుసంఘము

సరోజినీదేవిగారి ఆస్పత్రు - ఆమె రాజాలకపోవుట

కలకత్తాలో మంజు అలంగారికి రెండేళ్లు కఠినశిక్ష

జలందరులో గ్యాసిమెరు సింగుగారి కేసు విచారణ

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

ఆంధ్రరాష్ట్రమున ఖద్దరు కఠినతము - బరంపురములో నేడు ప్రారంభమగుట
శ్రీయుత మధురాదాసు, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, మల్లాది కృష్ణమూర్తి పంతులుగార్లు
సంచారము చేయుచుండుట

దేసిరెడ్డి శేషురెడ్డిగారిపైని తేబడిన కేసు కొట్టివేయుట

హిందూస్థాను పంచాయితీ

దౌర్జన్యరాహిత్యమునంగీకరించుట

పంచాయితీదారుల నేర్పరుచుట

చెన్నపురిలో నిటివల నేర్పరుపబడిన హిందూస్థాను పంచాయితీ సంఘము వారి సర్వ సభ్య సమావేశము తిరుచిక్కోటిలో సభాభ్యుత్థుడు పి. సుబ్రహ్మణ్య కిరగారి గృహమున 29 వ తేదీ సాయంత్రము జరిగినది. కాంగ్రెసు సిద్ధాంతమును దౌర్జన్యరాహిత్యమునే పంచాయితీ సంఘమునకు గూడ సిద్ధాంతముగా నంగీకరించిరి. పంచాయితీదారు చేయు కార్యములకు ఆహింసయే మూలాధారముగా నుండును. పంచాయితీకొద్దు శిక్షించుటకు సభవారు స్థిరపడిరి. 20 వందల పంచాయితీదారులుగా నియోజించిరి. వాలో రిగరిని కార్య నిర్వాహకులుగా నియోజించిరి. మూడు నెలలవరకు పి. సుబ్రహ్మణ్య కిరగారిని డిప్టీ (విచారణకర్త) గా నియమించిరి. ప్రతి విచారణకు రెండూపాలవరకు డిప్టీకిచ్చుటకు నిర్ణయించిరి. ఈమా. మనకగు వ్యయములకు 200 రూపాయల వసంగిరి. (హిందూ)

ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు

కడలూరు జయిలుకు మార్పుట

29 వ తేదీని వారిని కడలూరుకు తీసికొనిపోవుట

28 వ తేదీని చెన్నపురిలో ధరావతు చెల్లించుచుండుట కొక సంవత్సరము విడిచిపెట్టిన కేసులపై చెన్నపురి నగరకాంగ్రెసు సంఘసభ్యుడు ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారిని 29 వ తేదీ సాయంత్రము కడలూరు చెరసాలకు పంపిరి.

గాయాని పేరుసింగుగారి కేసు

దేశీయ మహాసభాసంఘ సభ్యుడు

జలందరులో విచారణ

కేసు మధ్య నర్తారు హరిసింగుగారి అరెస్టు యావద్భారత దేశీయ మహాసభాసభాసాయి సంఘసభ్యుడగు గాయాని పేరుసింగుగారిపై 107 శిక్షనక్రింద తేబడిన కేసు విచారణజలందరులో 29 వ తేదీని ప్రారంభమైంది. ఫిర్యాదీల సాక్షుల విచారణ జరిగినది. మద్రాసు వాఙ్మూలము జరిగినది. మద్రాసు వాఙ్మూలమును ముందుచుండ మీరు చెప్పవలసినదంతే మరేమియును చెప్పవచ్చునని మండల కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి నర్తారు హరిసింగుగారు మద్రాసుని హెచ్చరించిరి. అందులకు హరిసింగుగారిని అరెస్టుచేసిరి. పేరుసింగుగారి కేసులో తిరు. జూలై నెల 1 వ తేదీని చెప్పబడును. విమర్శకు హరిసింగుగారు తుమాపణ, చెప్పనెను. 50 రూపాయలు జూర్యునా చేసుగా చెల్లించననెను. 15 రోజుల విడిచెను చేసిరి. అతడు చెరసాలకేగెను.

శ్రీయుత సింగరవేలు సెట్టిగారు

మెయిలు పత్రికాప్రతినిధి పృశ్నించుట

విషయములను తెలుపజాలనని సెట్టిగారు నుడువుట

చెన్ననగర కాంగ్రెసు సభాభ్యుత్థుడు రాజీవామానిచ్చుచు సింగరవేలు సెట్టిగారు పత్రికలకు పంపిన లేఖను చూచి మదరాసు మెయిలుపత్రికా ప్రతినిధి సింగరవేలు సెట్టిగారి కడకేసిన దానినిగూర్చి సెట్టిగారు హిందూపత్రిక కిటులవ్రాసిరి:

"30 వ తేదీ మధ్యాహ్నము మదరాసు మెయిలుపత్రికా ప్రతినిధి నావద్దకువచ్చి నారాజీవామానుగూర్చి డెయిలీ ఎక్స్ప్రెసు పత్రికలో ప్రకటింపబడిన లేఖను నాకుజూపి మరీకొన్ని వరములను తెలుపుడని అడిగెను.

"ఆలేఖనుగూర్చి నేను మీకేమియును తెలుపను. మా గృహసంబంధములకు విషయములను చక్కబరచుకొని దానిని స్పష్టమొందించి సక్రమస్థితిలో నుంచుటకొరకు నేనాలేఖను వ్రాసితిని. గాన మాకుటుంబమువారికే గాని మదరాసు మెయిలు పత్రిక యిదియనుటకు దానితో సంబంధమేమియును లేదు. ఆలేఖను నేను మాకు ప్రకృతికొఁఁఁగును మదరాసు మెయిలుపత్రిక గాని డెయిలీ ఎక్స్ప్రెసుకుగాని పంపియుండలేదు. హిందూ, స్వరాజ్య, స్వదేశమిష్టము మున్నగు మా జాతీయపత్రికలకు మాత్రమే పంపితిని. ఎరరిద్యారాను తమకాలేఖచేరి దో గూడ తెలుపకుండ డెయిలీ ఎక్స్ప్రెసుకు ప్రతిక వారు దానిని ప్రకటించుట ఆచరించెను. మేము పంపిన విమర్శాత్మకములను ఇరవయ్యలవరకు లేఖల నెన్నడును ప్రకటింపక మా ప్రతినిధిలో ప్రకటింపబడిన మాలేఖలను మాకార్యములలోని లోపములను దిద్దుకొనటకు వ్రాయబడినదానిని మార్చుము మాకోరిక లేకుండనే మా ప్రకృతికృత ప్రతినిధి ప్రకటింపబడుటకుల. వాని స్వభావము వెల్లడియగుచున్నది. గౌరవతలను కొండంతలు చేయుటలో క్రతుపక్షములకుల చురుకుదనమును దేశీయులు ప్రహింపడగును అని నే నాప్రతినిధితో చెప్పితిని అని సెట్టిగారు వ్రాసిరి.

మంజూరు అలము గారు

కలకత్తాలో నుషన్యసింఁచుట

రెండేళ్లు కఠినశిక్ష

కలకత్తానగరమున హరిదేవాయ్లో ఖిలాఫతు, స్వరాజ్య, ఖద్దరాలనుగూర్చి యుషన్యసింఁచిండులకు 60 వ తేదీని మంజూరు అలముగారికి రెండేళ్లు కఠినశిక్ష చేయుటయెను.

దేశమాత ఆజ్ఞ

రాజద్రోహపు కేసు

ప్రంథకర్తను ఆరెస్టుచేయుట

'దేశమ దామ' దేశమాత ఆజ్ఞ అను గ్రంథమును గూర్చిన రాజద్రోహపు కేసు సందర్భమున ఆగ్రంథమున వ్రాసిన సవివాదముల నశ్చంద్ర నారాయణ ప్రకృతినిగారిని ఆరెస్టుచేసి కలకత్తా తీసికొని వచ్చిరి.

ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ

ఖిలాఫతు ఉపసంఘము

కాంగ్రెసు సంఘమువారికి సహాయకము

సంఘసభ్యులు

జూను 29 వ తేదీని బా. బాయినుండి అవసర ఆజ్ఞ రిటుల ప్రకటించిరి. అఖిలభారత ఖిలాఫతు సంఘము ఐక్యమున సభ్యులు డిక్రీంద వికసంపబడిన వారిని ఆజ్ఞోల్లంఘన విచారణ సంఘముగా నియమించిరి. వీరు కాంగ్రెసువారికి విమంతులైన సంఘమునకు సహాయములుగా పనిచేయుట వాలోపాటు సంచారము చేయుటకును ప్రత్యేక నివేదిక ఖిలాఫతు సంఘమునకు పంపుటకును ఖిలాఫతు సంఘాధ్యక్ష నేటు ఫోటోని గూడు నిర్ణయించిరి

మూలావా అబ్దులు మజీదు సా హాయి బుదయూఫ్ (ఖిలాఫతుసంఘముకు ఉపాధ్యక్షుడు) 2. మూలావా సయిదులీ సా హాయి డిప్టీగారు (ఖిలాఫతు కార్య సభ్యుడు). 3. మూలావా అబ్దులు ఖావరు సా హాయి గారు (డిప్టీ). 4. తపాదకు అవామరు ఖాను షెగ్వీని (ఆకేఫు). 5. మొలామాల్ గారు (ఖిలాఫతు సంఘ కార్యదర్శి). 6. జహూరు అవామరుగారు (ఖిలాఫతు ప్రచారకర్త కాఖాధికారి).

ఖిలాఫతు కార్యసంఘమువారిచే లక్నోలో నియోజించిన సభ్యులు ఈ సభ్యులు ఆచారాప్రాయముల కేగినపుడు సంఘమువారితో కలసి పనిచేయుదురు.

ఇదివరకు కాంగ్రెసు విచారణసంఘమునంగన్న మనీ ముల్క్ హకీం అబ్దుల్ ఖాను సా హాయి (ఖిలాఫతు ఉపాధ్యక్షుడు) డాక్టరు. ఎం. ఏ. అహ్మద్ (ఖిలాఫతు కార్యదర్శి) గార్లు గూడ ఖిలాఫతుసంఘమునకు లోడ్వును కోరబడిరి.

ఖిలాఫతు విచారణ సంఘమునకు నేటు ఫోటోని ఆఫ్ఫీక్షుకు ఆయన లేనపుడు ఖిలాఫతు సంఘ ఉపాధ్యక్షులలో నొకరును, వారును లేనపుడు సంఘసభ్యులలో నొక ఆఫ్ఫీక్షిత వసింపెదరు. ఖిలాఫతు విచారణసంఘమునకు ఫకు అలీగారు కార్యదర్శి గానుండును. ఈ సంఘమువారి రాష్ట్రముల కేగినపుడు చట్టి రాష్ట్రముల సములు సాక్షులను చేర్చుట మున్నగు విటులను చేసెదరు. వారికిదివరకే విషయములు తెలుపబడిన

శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి కస్వస్థతగా నుండుట

ఆజ్ఞోల్లంఘనసంఘము

సరోజినీదేవిగారు రాజాలకపోవుట

నేటు జమనాలాలు బహుజానాసామున ఆజ్ఞోల్లంఘన సంఘమున నియమింపబడిన శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి కేవల చాల జబ్బు చేసినది. ఆమె యిప్పుడు బాంబాయిలో నున్న ఇంకను లేచి తిరుగుటలేదు. చాల కాలమువరకు ప్రావిక్రాంతిని గొనవలెనని వైద్యులు చెప్పిరిగాన నిపుడామె సురముచేయుగల స్థితిలో లేదు.

తేజబహదరునవ్రాగారిరాజీనామ

క్రొత్తపట్టుని నియమావకము

వదంతులు

ఇండియాప్రభుత్వకార్యసంఘమున న్యాయకాఖాసభ్యుడ డాక్టరు నవ్రాగారు రాజీనామానిచ్చిరి ప్రకటింపబడిన సుప్రగానికి నేమా శీతోష్ణస్థితి వ్యాధికారణ మైనదని వినుట దేశీయులు చాల చింతించుచున్నారు. త్వరలోవారికి సంపూర్ణ రోగ్యము కలుగునని నమ్మెదము. తక్కినసంఘతులు దేశీయుల నాకిర్నింపజాలవు. ఏ ల య న స వ్రా గారి సభ్య విచారకరమగు ఆ శా థ ం య ను గ, గించిరి. దేశీయులతనివలన కేమియును అసింపగూడద బాగుగా గ్రహించిరి. అదను కలిగినపుడు సుప్రగాగారును యిత భారతీయసభ్యులను నిన్నుయోజకులైరి. సుప్రగాగారిస్థానము న్యాయవాదియగు నొక ఆంగ్లేయుని నియమింతురనియు త్వరిత పథ్యుడు సర్ విలియం విన్సెంటుగారి స్థానమునఁబోము. వైరగుననియు ఏ. సి. ఫటల్ గారిని త్వరితపథ్యునిగా నియమించియు వదంతులు కలవు (బాంబే క్రాంతికలు).

చారిత్రక కృష్ణానందం

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం. జూలై నెల 1-వ తేది

శనివారము

గాంధీమహాత్ముడు:

శాస్త్రిగారి విమర్శనము

శ్రీ నివాసశాస్త్రిగారు ఏ విషయమును గూర్చి ముచ్చటించుట కయినను సాహసించును. ఆస్ట్రేలియా ప్రజల యభిప్రాయములకు శాస్త్రిగారు దోసి లొగ్గుటయు, శాస్త్రిగారిని ఆస్ట్రేలియా ముఖ్యులు స్వయముగ నొరవించుటయు తటస్థించుటచే ఉభయల మధ్య సఖ్యము బలపడుచున్నది. శాస్త్రిగారి వక్తృత్వసామర్థ్యమును, ఆస్ట్రేలియా వారు విశేషముగ మెచ్చుకొనుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియావారననేల, ఇంగ్లండునందేమి, నానాజాతుల సభయందేమి, అమెరికాయందేమి, వీరి సామర్థ్యము మెప్పువడసెను. వక్తృత్వసామర్థ్యమును ప్రధానముగ భావించినచో, హిందూ దేశమున గూడ శాస్త్రిగారి పలుకుబడి యతియించెడిది. హిందూదేశము మాత్రము వక్తృత్వమును గని భ్రమపడి స్థితిలో లేదు. దేశముయెదుట, ఎవరెట్లు శిఖరారోహణమున కన్నను ఎక్కువ కష్టమగు పని గలదు. స్వరాజ్యశిఖర మంతకన్నను నెక్కుడు ఎత్తయినది. ఎవరెట్లుశిఖరమున కెక్కుటకు సాశ్చాత్య శాస్త్రవేత్తల చాల బ్రయత్నించిరి. హిందూ దేశపు కూలీల సహాయముతో వారు శిఖరము నకు చేరువకు తేరిరి. పలుకష్టములకు లోనయిరి. కాని కష్టములను వారు సరికొరకులేదు. తుట్టతుడకు కష్టములు అలవిగాని వయ్యెను. అంతట వారు తమ ప్రయత్నమును నూనుకొని, అనుకూల సమయ మరుదొంచునపుడు మరల కొనసాగించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. కాని, మరకొండ రీప్రయత్నమును సమాప్తిజేయుటకు బూనుకొనిరి. వీరికి ఫలిత మేమగునో యను భయము లేదు. గమ్యస్థానము జేరుటకై తమ యావచ్ఛక్తిని వినియోగించి కృషి సలుపుటయే, వారు తమ ధర్మముగ భావించిరి. ఇట్లులే సహాయనిరాకరణవలంబులును, స్వరాజ్యశిఖరమును సమీపించుటకు బ్రయత్నించుచున్నారు. ఈ ప్రయత్నములో వారి కనేక కష్టములు తలస్థించుచున్నవి. నిరుత్సాహము, నిరోధములు, ప్రబల విఘ్నములు, వారి పనుల కాటంకము గలిగించుచున్నను, గమ్యస్థానము జేరుప్రయత్నములను వారు మానలేదు. కష్టములు బలమయినపుడు, వారు కొంత దవ్వేగి, నక్కడ నాగి, తమ స్థానమును బలపరుచుకొనుచున్నారు. అనుకూల సమయ మరుదొంచినపుడు మరల తమ పయనమును ఎక్కుడు ఉత్సాహముతో కొనసాగించుటకు కుతూహలము జూపుచున్నారు. అంతియగాని, వారు తమ దీక్షను విడచుట దుర్లభము. గమ్యస్థానము జేరువకు వారు స్వల్పవిషయములతో ప్రోద్బుచ్చురు. వారి మనస్సు, స్వరాజ్యసంపాదనముమీదనే లగ్నమై యుండును.

శాస్త్రిగారి వక్తృత్వసామర్థ్యము తెల్లవారిని వలె భారతీయులను సమ్మోహింపజాలకబోయెను. హిందూదేశమునందు దాని కంతగ చోటులేక బోయెను. శాస్త్రిగారు ఆస్ట్రేలియాలో నడుగిడిన మొదటనే, తెల్ల ఆస్ట్రేలియాపద్ధతికి తా సభ్యంతరము

జెప్పనని పలికెను. తమ పద్ధతులను నిర్ణయించుకొనుటకు ఆస్ట్రేలియావారికే హక్కుగలదని చెలిపెను. అటులగుచో సామాజ్యబంధమున కర్థమేమియో తెలియదు. శాస్త్రిగారి అభయప్రదానమువలన, ఆస్ట్రేలియావారికి దిగులుతీరియుండును. ప్రధానవిషయమున అభ్యంతరము దొలగినపిమ్మట, మిగిలిన విషయమునందు చిక్కులేదు. ఆస్ట్రేలియా దేశమందంతటను రెండువేలమంది భారతీయులే గలరు. వీరికేదియోవిధమగు ఎన్నిక హక్కునిచ్చెదమందురు. ఆపిమ్మట, వారిమాట లేగాలికబోవునో ఎవరికరుక ? ఉన్నకష్టమంతయు తూర్పుఆఫ్రికా, దక్షిణాఫ్రికా, ఫిజీదీవులలోగలదు. అక్కడిసంగతులను విని మితవాదుల యభిమానియగు పోలకుగారు తత్తరపాటుజెందుచు, దీర్ఘలేఖ నొకదానిని ప్రకటించిరి. దానిని వేరొకచో బ్రచురించితిమి. భారతీయుల దుర్భరదేశ దానియందు స్పష్టముగ వివరింపబడెను. నెటాలులోనున్న భారతీయులలో నధిక సంఖ్యాకులు, ఆదేశములోబుట్టినవారే. ఈభాగమునకు హిందూదేశమునుండి ఇ మి గ్రేషను ఆపి వేయ బడెను. ఇంగ్లండుమొదలగు దేశములనుండి మాత్రము, యూరపియనులను క్రొత్తవారలను తెప్పించుచున్నారు. కొలదికాలములో దక్షిణాఫ్రికాలో యూరపియనుల సంఖ్య భారతీయులసంఖ్యను విశేషముగమించును. దక్షిణాఫ్రికాలో నితరరాష్ట్రములలో భారతీయుల సంఖ్య లత్యల్పములు. భారతీయులను మొదట దెప్పించినవారు యూరపియనులే. నెటాలుయొక్క ఐశ్వర్యాభివృద్ధికి భారతీయుల పరిశ్రమయే ముఖ్య కారణము. అయినను భారతీయుల నెన్నివిధముల నవమానించుటకు వీలుగలవో, అన్నివిధములను తెల్లవారు అవమానించుచున్నారు. భారతీయులు స్వేచ్ఛగ వాణిజ్యము జేసికొనకుండ చట్టమొకటి ఏర్పడినది. వాణిజ్యపు లైసెన్సుబోర్డులో సభ్యులందరును యూరపియనులే.

మరియొకచట్టము ననసరించి, భారతీయులకు మ్యునిసిపలు హక్కులుగాని, పట్టణవాసుల హక్కులుగాని, నిరాకరింపబడుచున్నవి. మూడవచట్టము బట్టి, ప్రధానపట్టణముగు డర్బను నగరమునందు భారతీయులు యూరపియనులు నివసించెడి భాగములందు నివసించుటకు వీలులేదు. అక్కడస్థలమును సంపాదించువీలు లేదు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సునందు భారతీయులకు సమానపుహక్కు లుండవలయునను తీర్మానమును, చర్చిలుగా రంగీకరించిరి. వీరే వలసరాజ్యముల కార్యదర్శిపదవి నాక్రమించిన పిమ్మట, కెనియాలో భారతీయులకును యూరపియనులకును శాశ్వతముగ తారతమ్యము జూపెడి ఏర్పాట్ల కంగీకరించిరి. మంత్రుల వాగ్దానములకును, యొడంబడికలకును, ఇదిగదావిలువ ! తీర్మానములును, నిబంధనములును చిత్తుకాగితము లగుచున్నవి. కెనియాభారతీయులు, భూమిని సంపాదించు వీలులేదు, భారతీయులు ప్రత్యేకపు గూడెములలో నివసించవలయును. భారతీయులకు సమానపు ఎన్నికహక్కులులేవు. కెనియాను శ్వేత భూమిగజేయుటకు, భారతీయుల ఇమిగ్రేషను ఆపివేయ నెంచుచున్నారు. కెనియారాజ్యమువారు, భారతప్రభుత్వమును లెక్కపెట్ట నక్కరలేదు. లండనులో కలొనియల్ మంత్రి వారికి వశుడగుటచే, అన్నియుతలంచిన రీతిని సాగిపోవును. కంపలాలో, భారతీయులను ప్రత్యేకపు గూడెములలో నుంచుపద్ధతి ఇదివరకే యధాప్రకారము కొనసాగుచున్నది. ఫిజీదీవులలో, ఇంపీరియల్ సమావేశపు తీర్మానము అమలులోనికి రాకుండజేసెదమని, యూరపియనులు బెడరించుచున్నారు. పోలకుగారును, అండ్రూసుగారును, ఇట్టి దుర్గతిని నివా

రించుటకు భారతీయులెరును పాటుబడవలయునని హెచ్చరించుచున్నారు. తూర్పుఆఫ్రికా, దక్షిణాఫ్రికా, ఫిజీదీవులలో భారతీయులకు గలిగెడి కష్టములకు, ఆదేశములను శ్వేతముయము జేయవలయునను పట్టుదలయే ముఖ్య కారణము. ఇట్టియుద్దేశమునే, ఆస్ట్రేలియావారు వెలిబుచ్చియుండగ, శాస్త్రిగారు దానికంగీకరించిరి. ఆస్ట్రేలియాలో నంగీకరించినపద్ధతిని, ఇతరరాజ్యములలో దీసి వేయవలయునని కోరుట భావ్యముగనుండునా? శాస్త్రిగారి యభిప్రాయమువలన, ఇదివరకున్న గోడుగూడ చెడిపోయినది.

శాస్త్రిగారు తాము ఏపనికై ఆస్ట్రేలియాకు వెడలిరో, అంతటితో సరిపెట్టుకొని యూరుకొని నను కొంత మేలుగనుండెడిది. అందుకు మారుగ, వీరు, ఒకదినమున సహాయనిరాకరణోద్యమముపై రుపన్యసింది దానిని నిరసించురు. స్వాతంత్ర్యోద్యమమును అడగద్రొక్కుటకు, ఆస్ట్రేలియావాసులు తోడ్పడవలయునని వారిని వేడుదురు. ఇంకొక దినమున, హిందూదేశ సంస్కరణములను గూర్చి ప్రసంగించును. వేరొకదినమున గాంధీమహాత్ముని విమర్శింప గడంగుదురు. ఆస్ట్రేలియావాసుల ఎదుట జాతీయవాదులను వారి నాయకుని తరుచుగ నిందించుటచే, శాస్త్రిగారిపై వారికి ప్రీతి విస్తారమగుట సహజము. కాని, కొంచెము విచక్షణతో పరికించెడివారికిమాత్రము శాస్త్రిగారు తమ ప్రసంగములవలన, పరిహాసాస్పదులగుచున్నారని దోచక మానదు. గాంధీమహాత్ముని గూర్చి శాస్త్రిగారు జేసిన విమర్శనము, నిస్సారముగను కడుప్రశ్నముగను గనుపించుచున్నది. మహాత్ముని యుద్దేశములు పవిత్రములనియు, ఉన్నతములనియు, శాస్త్రిగారంగీకరించిరి. అంతవరకు మేలే. కాని వారి చర్యలు ఉపద్రవకరములును వినాశకరములు నని, శాస్త్రిగారు సూచించిరి. మహాత్ముని యుద్దేశములు సదుద్దేశములని చెలుపుచు, వారిచర్య లపాయకరములని వర్ణించుట, కొందర, కొక పాటయినది. దేశమునందెప్పుడు ప్రశాంతవాతావరణము నెలకొనియున్నదని, శాస్త్రిగారే ఇంతకుమున్ను అంగీకరించియుండిరి. అట్టిది, మహాత్ముని ప్రతిభవలన కలిగిన యీ శాంతి, ఉపద్రవ ఫలితమగునా ? మహాత్ముడు దేశమునందు శాంతిని స్థాపించుటకు జేసిన ప్రయత్నములను, వారి ప్రబల విరోధులు గూడ కొనియాడియుండ, శాస్త్రిగారు వేరుగ సూచించుట వ్యర్థప్రసంగము. అన్నిసంఘముల వారిలోను, అన్నిమతములవారిలోను, యైక్యతను బలపరుచుటకు గాంధీమహాత్ముడు జేసిన ప్రయత్నములు సఫలమగుచున్నది. మహాత్ముడు విధించిన నిర్మాణకార్యక్రమము, దేశమునందు శాంతి స్థాపితమగుటకు తోడ్పడగలదు. ఇట్టి స్థితిలో మహాత్ముని కార్యములు, హానికరములనియు, అపాయకరములనియు వాక్రుచ్చుట, నిరర్థకము.

గాంధీమహాత్ముడు ప్రధానముగ దార్శనిక అరాజకవాదియని, శాస్త్రిగారు పేరిడిరి. ఇట్టిరకపువారు యూరపునందుగలరు. వారితో గాంధీమహాత్ముని బోల్చుటకన్న అసభ్యసిద్ధాంత మింకొకటుండదు. మహాత్ము డట్టివాడుగాడని, రివరెండు హోమ్సుగారు తమ యుపన్యాసమునందు స్పష్టపరచిరి. మహాత్ముని తత్వమునుగ్రహించిన పలువురు ప్రముఖులు, ఇట్టిదుర్భిప్రాయమును ఖండించియుండిరి. మహాత్ముడు అరాజకవాదిగాడు. స్వభావముచే విప్లవకారుడుగాడు. మహాత్మునికి దైవమునందు భక్తిగలదు. ధర్మమునందు దత్యంతాపక్తిగలదు. నాయకులయడలను, పెద్దలయడలను, గౌరవము గలదు. హిందూమతమునందును, మతధర్మములందును, సాంఘికపు కట్టుబాట్లయందును విశ్వా

సముగలదు. విప్లవ, అరాజకపద్ధతు లాతనికి సరి పడవు. శత్రువులపై ద్వేషమేమాత్రము లేదు. శిక్షణమునందును, నిష్టయందును, వీరికి నమ్మకముగలదు. ఇట్టివారిని అరాజకవాదులని బిలచుట, అప్రశస్తము. నిరాకరణోద్యమమును గాంధీమహాత్ముడు నడుపుచున్నంతమాత్రమున అతడు సిద్ధాంతపూర్వకముగ అరాజకవాదమును అవలంబించుచున్నాడని తలంపజనదు. నిరాకరణోద్యమము, స్వరాజ్యసంపాదన కొకసాధనమే గాని, పాశ్చాత్య అరాజకవాదులవలె ప్రభుత్వము నసలే తొలగించుటకు దానివేరదును ఉపయోగించుటలేదు. నిరాకరణోద్యమము, నిర్మాణమునకు ప్రోద్బలము గలుగజేయుచున్నది. దౌర్జన్యమునుండియు దుర్మార్గమునుండియు ప్రజలను మరల్చుచున్నది. శాస్త్రీగారు ఏదియో సుకపదమును సంపాదించి, దానిని గాంధీకి ఆరోపణజేసి, ఇతరదేశములలో ప్రకటించినంతమాత్రమున, గాంధీగారి శీలమునకు కళంకము రాజాలదు. కాని శాస్త్రీగారి యజ్ఞానముమాత్రము వెల్లడియగును. ఇంతకన్నను ఘోరమగుసంగతి నింకొకదానిని శాస్త్రీగారు దెలిపిరి.

గాంధీమహాత్ముడు సన్యాసియు, సాధుపుంగవుడు నగుటచే, రాజకీయవిషయములలో బ్రవేశించుట పొరబాటని, శాస్త్రీగారు బలికిరి. గాంధీమహాత్ముడు సన్యాసియని, శాస్త్రీగారి కెవరు జెప్పిరో తెలియదు. మహాత్ముడు సంఘమధ్యమునందు నివసించుచున్నాడు గాని, సంఘమును విడచి అడవులకు బోలేడు. భార్యా, పుత్రులమధ్య అతడు నివసించుచుండును. సాంఘిక, మత, రాజకీయ విషయములందు అతడు ఎప్పుడూను శ్రద్ధ వహించుచుండును. హిందూదేశమునకు రాక బూర్వము, మహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల విషయమై సలిపిన పోరు, సన్యాసత్వమునకు నిదర్శనమా? అది రాజకీయసంబంధమగు పోరాటము గాదా? విదేశములలో మహాత్ముడు పోరాడుచు పుచ్చుడు, మహాత్ముని యంతటి సమర్థుడు లేడని గోకేగారును, శాస్త్రీగారును పొగడియుండలేదా? అట్టివారు హిందూదేశమున రాజకీయవిషయములో పాల్గొనుటకు అసమర్థు లగుచురా? గాంధీమహాత్ముడు సంసారమునందు, తామరాకున నీటి గొట్టుచందమున మెలగుచు, విషయాసక్తుడుగాక, రాజయోగము నభ్యసించుచున్నాడు. అంతమాత్రముచే రాజకీయవిషయములలో బనిచేయుట కతడు అనర్హుడయ్యెనా? ఏమి విచిత్రము? జనకుడు రాజయోగియై, వెనుక మిథిలరాజ్యమును పాలించియుండలేదా? అటులగుచో, గోకేగారికిగాని, శాస్త్రీగారికిగాని, రాజకీయవిషయములలో పాల్గొనగర్హత లేదు. ఏలనన, ఉభయులును, స్వల్పభృతి సంగీకరించి, త్యాగబుద్ధితో రాజకీయవిషయములందు బనిచేయువారే. వీరి స్థితికిని సన్యాసాశ్రమలక్షణములు గలవు. ఇట్టి లక్షణముల గూర్చి, శాస్త్రీగారిదివరకు ఆట్టిలియాయుండే సగర్వముగ బలికియుండిరి. నిజముగ నాలోచించిన, గాంధీమహాత్ముని వంటి సాధుపుంగవుని కన్న రాజకీయవిషయములలో బనిచేయుట కింకొకరి కర్హత లేనే లేదు. మహాత్ముడు రాజకీయ విషయములలో పాల్గొనిన పిమ్మటనే, హైందవరాజకీయవ్యవహారములు నూతనాకాశము దాల్చెను. వానికి జీవనకళ లిగెను. కాంగ్రెసుసభ యాత్రాస్థాన మయ్యెను. రాజకీయసంస్కర్తలూదయములుపవిత్రవంతములయ్యెను. రాజకీయ, సాంఘిక, మతవిషయములు వివిధాభావసంబంధముగలవని, సిద్ధాంతరూపముగ నేకులు చెప్పిరే గాని, మహాత్మునికొక్కడే దానిని నిరణూత బెట్టగలిగెను. హిందూదేశమున కలిగిన ప్రమాదు, ప్రపంచమున కంతకును

ఉపయోగింపగలదు. ప్రపంచమునం దెల్ల ను రాజకీయవ్యవహారములందు కల్లకపటము తొలగి, వానిని నడిపెడి నాయకులు స్వార్థత్యాగులును, ధర్మనిరతులును, సాధుపుంగవులగు నుండుచో, నూతనస్పృహ వెంటనే జరుగును. ప్రపంచపునర్నిర్మాణము అనాయాసముగ జరుగును. మహాత్ముని మార్గమే, ప్రపంచచారిత్రమునందు నూతనాధ్యాయమును నిర్మింపగలుగును. పాశ్చాత్యప్రముఖులు పలువురిట్టి యాశ బెట్టుకొనియున్న సమయమున, మహాత్ముడు రాజకీయరంగమున దిగుట తప్పని శాస్త్రీగారు బలుకుట విపరీతము. ఆలోచన జేయకుండ, ఇట్టి వ్యాఖ్యానములను పరదేశములందు గావించుటచే, అక్కడివా రెంత సంతసించినను, స్వదేశమునందు తమ గౌరవమున కెంతభంగము కలుగుచున్నదో, శాస్త్రీగారు గ్రహించినట్లుల దోచదు.

లేబరు పక్షము:

స్వయం నిర్ణయము

లేబరుపక్షమువారు వెనుక హిందూదేశమునకు స్వయంనిర్ణయ ముండుటకు సమ్మతించి, ఆలాగున తీర్మానించిరి. హిందూదేశస్వయంనిర్ణయము, కాంగ్రెసు తీర్మానములందు పొందుపరుపబడినది. కాంగ్రెసు తీర్మానములకు, లేబరుపక్షమువారు ప్రోద్బలము గలిగించుటకు మానుగ మానీభావము వహించి, వెనుకటి వాగ్దానమునుండి చల్లగ జారి పోవజూచ్చిరి. ఇటీవల ఎడింబరోనగరమున జరిగిన లేబరుపార్టీ సభలో, సామరణశాసనమును అంగీకరించినట్లులను, ఇకముందే శాసనము గావించిన ఆ శాసనము నంగీకరించునట్లులను తీర్మానము జరిగెను. ఈ తీర్మానము, వెనుకనంగీకరించిన స్వయంనిర్ణయ సూత్రమునకు విరుద్ధమగుట కే మాత్రము సందియములేదు. సర్వస్వరాజ్యసిద్ధికి లేబరుపక్షము వారైగాని, హరియే యితరపక్షమువారివైగాని, ఆధారపడియుండుట, ఎంతప్రమాదభూయిష్టమో, ఇందునుబట్టి కనుగొనవచ్చును. భారతవర్షమునకు స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగవలెననిన, ఇందుకుభారతీయులే బానుకొనవలయును. ఈ సత్యమునే గాంధీమహాత్ముడు ఘోషాపథముగ చాటియుండెను. మహాత్ముని ప్రతిపాదనము, కొందరికు వెనుక రుచిపడెను. లేబరుపక్షమువారి సహాయముపై ఆశలు చొలగియుండలేదు. అట్టియాశ కెడములేకుండ, లేబరుపక్షమువారు స్పష్టముగ తీర్మానించియుండుటచే, ఇకముందు భారతీయు లెల్లరును స్వశక్తిపై నాధారపడి, ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనుచు, కార్యమునుసాధించుట యుక్తము. భారతీయులకు విజయమాసన్నమగుతరి, పార్లమెంటు సభలో నన్నిపక్షములవారును వారెంతటవారే తోడ్పడెదమని పోటీపడి ముందుకువత్తురు. లేబరు పక్షపు తీర్మానము, కాంగ్రెసుసంఘము లెక్కుడుత్సాహముతో పాటుబడుటకు వానికి ప్రోద్బల మొసగు గాక :

ప్రాచ్యు: జర్జి

జర్జిపై పగసాధించుటకు, ప్రాచ్యుదేశము వెనువీయుటలేదు. ఇతర మిత్రమండలి దేశములవలె, కొంచెము కనికరముచూపుటకయినను ప్రాచ్యుదేశ మంగీకరింపకున్నది. జర్జిచెల్లించనలసినవృత్తిపరిహార మత్యధికముగనున్నదనియు, జర్జి ఈమొత్తము నంతను చెల్లించునట్టిలో లేదనియు ఇంగ్లండు లెచుచుండ, జర్జిచులు దారిద్ర్యము నభినయించుచున్నారనియు, అదికేవలము విషయనియు, జర్జినువర్తకము బాగుగ కొనసాగుచున్నదనియు, జర్జియులు

సొమ్ముచెల్లించనిచో మిత్రమండలివా రందరును కలసి జర్జిని బలవంతపెట్టుట కుపాయముల నాలోచింపవలయుననియు, ప్రాచీనుత్రియగు పాంకేరుగారు ఉపన్యసించిరి. ప్రాచీనుత్రియగారు యభిప్రాయము లీ తీరుననుండ, యూరపునందు శాంతి సుస్థాపితమగుటకు వీలుగనుపింపదు. సమావేశములదారి, సమావేశములది. మృతులదారి మృతులది. రెంటికిని పొందిక గుదురుటలేదు.

విద్య: మాతృభాష

మైట్రిక్యులేషనువరకు, భాషకుసంబంధించిన విషయములను బెంగాలీభాషలో నేర్పవలయునని, కలకత్తా సినేటుసంఘమువారు తీర్మానించి ఇతర విశ్వవిద్యాలయముల కన్న ముందడుగు వైచిరి. ఇందుకు వారి నభినందించుటకు మారుగ, జస్టిసుపత్రిక వారిని నిరసించుచున్నది. జస్టిసుపక్షమువారికి, మాతృభాషలో విద్యగలపుట గూడ సరిపడదేమో తెలియదు. జస్టిసుపత్రిక తమ పక్షపు అభిప్రాయములనే వ్యక్తీకరించుచున్నచో, ఈపక్షము ఎట్టి సంకుచితాదర్శముచే ప్రేరేపమయ్యెనో గ్రహించుట సులభము. పరభాషావ్యామోహమునుండి విముక్తులుగానివారు, స్వధర్మనిర్వహణావశ్యకతను గ్రహింపకుండుట వింతగాదు.

ఇండియా సిలోను వర్తకసంఘము

కలకత్తా, జూన్ 29:—గత జనవరి మాసములో ఇండియా సిలోను సంయుక్త వాణిజ్య సంఘమువారు సమావేశమై ప్రభుత్వమువారు ఆదాయపు పన్నును గట్టునపుడు వర్తకములో నష్టము వచ్చినపుడు దానిని యించించి ఆదాయపు పన్నును గట్టవలయునని తీర్మానించుకొనిరి. ఇండియా దొరతనమువారి తీర్మానమును నిరాకరించిరి. ఈ విషయమును ఇంటిలో విడిచిపెట్టి రాదని కంగరాష్ట్రపు వర్తక సంఘమువారు ఇండియా, సిలోను సంయుక్త వాణిజ్య సంఘమువారిని గోరి నూటికి ఇంత చొన ఆదాయపు పన్నును దీసుకొనుచున్నపుడు ప్రభుత్వమువారు మన వ్యాపారములో భాగస్వాములుగ భావించవలెను. ఆ సిద్ధాంతము ప్రకారము మన తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించుట ధర్మము మూలభవముండి మనము ప్రతిసాలూన బాంధిన నష్టమును కూడదీసుకొనవలయునట ఎంతమాత్రము చెల్లదగదు. ఇట్లు జరుగుచు పరిశ్రమలు మూలబడి ఆరుమాడగును. ఏ తర్కారణమున రాబడి నూడ దేశములో కనకు.

బ్యాంకురంగంజి డిప్యూటీమేజడ్జటును జంప యత్నించుట

బ్యాంకురంగంజి సందరబాన్సులో క్రొత్తగ ప్రజలకు వసతుల నిచ్చి క్రొత్త ఊరును తయారు జేయుటకు డిప్యూటీమేజడ్జటు భావనాచూచు కమిషన్డీ ఆహ్వాని నియమించిరి. ఈయన దగ్గర పులికేబిహారానుగుప్త మరంకొక ముగ్గురును పనిజేయుచుండెను. వీరి ప్రవర్తన బాగుండకపోవుటచే పరిలోనుండి తొలగింపబడిరి. మరికొందరు ఉద్యోగ పదవిలోనుండి తక్కువ పనిలోనికి మార్చబడిరి. తుదకు ఆ ఊరును వదలిపోవల యని ఉత్తరు వీయబడెను. వీరు 'కాంగ్రెస్' భిక్షాభతు వాలంటీర్లు సహాయము జేయుచుండిరి. ఊరును విడిచిపోవుటకు పూర్వము సాహాయుగారి నవుతుకు ద్వారా పాలలో విషమునుగలిపి చంపుటకు ప్రయత్నించిరి. కొంత పగ్గి ఓచించిపాడ పాలు చేమగ నుండెను. ఒక కుక్క ఆ పాలు త్రాగి జచ్చెను. వీరి నేరమునకై బ్యాంకురంగంజి సెషన్సు జడ్జిగారిచే, 7, 10 ఏండ్లవరకు కఠినశిక్షకు విధించబడిరి. ప్రాజెక్టు నకు ఆపిలు జేసుకొనిరి. అపిలు కొట్టివేయబడెను.

బీ. కే. గుహాగారు. ఎన్. ఎన్. గుహారాయుగారు బీహారు బరిస్టరు

ఏ. ముఖ్యోపాధ్యాయ గారు ఆసలు పరీక్షకు 74 గురు పోయిరి. 3 గురు ఎంచుకొనబడిరి. వీరిలో ఎవరైన ఆక్స్ ఫర్డులో ఇంగ్లాండునకు ఏకారణము చేసినై పోవుటకు వీలులేకున్న యభ్యర్థి వెనుక యోగ్యతగల యభ్యర్థి ఎన్నుకొనబడి ఇంగ్లాండునకు పోవలసి యుండును ఏడ పాలుకు 400 పానుల ప్రభుత్వ విద్యార్థి చేసము బడవడడు.

విదేశ వార్తలు

బంగ్లాదేశ్ ల హామలు

చాల ప్రదేశములందు పోరాటములు

దల్లినందు తీవ్రయుద్ధము

లండన్, జూన్ 30:—భూమికోర్టులు వివిధ

ప్రభుత్వమువారిచే పట్టుకొనబడెను.

అంతకుపూర్వవివరములు

లండన్, జూన్ 2:—దల్లినందునది భూమికోర్టుల యాధికారమునకు గాను ప్రభుత్వవలములు తీవ్రముగా యుద్ధమునకు తానుగావలసినవైతే. 1916 నుండి జరిగిన ఈ ప్రకారము తిరుగుబాటులందున యెట్లో ఇప్పుడు గూడ దల్లిన అట్లుండెను. 28,29 తేదీల తిరుగుబాటులను బట్టి చూడగా ప్రభుత్వవలములు భూమికోర్టుల భవనములను నష్టపెట్టెను ముట్టడించినందున సంగ్రామము తీవ్రముగా సాగుచున్నదియు తెలియుచున్నది. ప్రజాస్వామ్యవైరులు ఫౌలరు హామలనుండి వెనుకకు జరిగి భూమికోర్టుల భవనములలో నుండి పోరాడుచుండి.

లండన్, జూన్ 30:—గతదినమునకంటె ప్రజాస్వామ్యవాదుల తుపాకులు చురుకుగా వాడెను నుండెను. వారు గుర్రములును గుర్రులను గూర్చి కాలక్షిప్తము ప్రకటనలు చేయుచు. ప్రభుత్వవైరులనుండి భూమికోర్టు భవనములపై విరామము లేకుండ ఉంచుదినములు అగ్నిగర్భము గురియట్ల వలన భవనములు ధ్వంసమై శిథిలమై పోయెను. భవనముల గోడలు చాలవరకు బ్రద్దలై పడిపోయెను. కప్పులు కూలుచుండెను.

కొండ పోరాటము

దల్లినందు కొండపోరాట విధాన మధిక మగుచు నుట చే పరిస్థితులు చాల క్లిష్టముగా నుండెను. గతదినము లాంతముగా నున్న పోరాటము భూమికోర్టుల సమాప్తమున దీనితరువాత నిరుపకృల్లము అకస్మాత్తుగా విరుపకమువారు పరస్పరము అగ్నిగర్భము కురిపించుకొనుట చే, తీవ్రమాయెను. భూమికోర్టు భవనములపై 200 గుండ్లల బాణములు పోయెను. భవనములు శిథిలమైపోయెను.

భూమికోర్టులపైకి ఈదినమున నొకవిమానము దెగిరెను. ప్రజాస్వామ్యవైరులు దానిపై ఫింగరుల ప్రేల్చగా విమానము కుప్పకూలెను. ఇంతవరకు వెలుపలికట్టవారిలో 15 గురు హతయై, 37 రుగులు గాయములు తగిలెను. వీరిలో పాములు గూడ గలరు.

భూమికోర్టులు పోరాటమునకు కేంద్రస్థానముగా నున్న ప్రజాస్వామ్యవైరులనుండి భాగములందు చాలమంది ప్రజాస్వామ్యవాదులందు సానుభూతిగలవా రుండి అచ్చటచ్చట కొండ యుద్ధాధిపతి ననుసరించి ప్రభుత్వవైరులకు తొందరలను గల్గించుచుండి. వీరు హామలులందును ప్రత్యేకగ్రామములందును దాగుకొని సంచలనుండి సైనికుల నెదుర్చుచుండిరి. అందుచే సైనికులు వివిధ ప్రదేశములందు ఫిరంగులను విర్రవీరింపవలసి వచ్చుచుండెను. వీరెవరును తమప్రజాస్వామ్యవైరుల దుస్తులను ధరింపలేదు. దెగ్గాయిలవలెండి బారీ కిమలనుండి దెగ్గాయిలవలెనకు వెళ్లుచుండు ప్రభుత్వవలములపైకి వెళ్లుచుగా తుపాకిగుండ్లను గురిపించుచుండిరి.

భూమికోర్టుల మట్టడించిన ప్రభుత్వవలములపైకి 1500 మంది యుద్ధదళము వారికి అవతరము సహాయము లుపడుచుండెను. కేవలము వైరులు గాని దెలిపి.

ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు

దక్షిణ బంగ్లాదేశ్ లకు ఇంగ్లండునకు గల కమ్యూనికేషన్ లైన్ లు తెగగొట్టబడుటచే నచ్చటినుండి దెబ్బపడెననుట దెలియుటలేదు. దక్షిణ బంగ్లాదేశ్ లు దెబ్బపడుచుండెను అత్యంత వచ్చుచున్నది. దక్షిణ బంగ్లాదేశ్ లు వివిధభాగముల కేమిజరుగుచున్నదియు దల్లినందు దెలియుటలేదు. తండ్రివార్తలు తెగగొట్టబడుటచేతను కోర్టు, వంటె నలు భంగమున కుట్టచేతను వార్తలు జేరుట దుష్టముగా నుండెను. లైన్లు నడచుటలేదు. ప్రజాస్వామ్యవాదులకు సహాయముల వచ్చు సేమాయని ప్రభుత్వమువారు లైన్లు నాపి, కోర్టులను దిద్దుములు

కల్పించుట గాక కట్టణము చట్టము సైన్యములను కాపలా యుండిరి. విమాన గోళిసహాయము కట్టణమునకు జేరెను. కిల్టరు నుండి ప్రజాస్వామ్యవైరులకు దీనిని వచ్చిన మోటారులారి పై పోర్టుకోర్టునకు తుపాకులను ప్రేల్చిరి. లాఠీచుండలి సైనికుల నాయకుడు హతయ్యెను.

స్త్రీల సహాయము.

కట్టణమునందు ప్రజాస్వామ్యవాదులకు ఓకన్నరుగా రి చాలవలసివచ్చెను. మట్టడింపబడినవారికి సహాయమున ర్యుటకు చాలమంది యెత్తించుచున్నాడు. ఇదివరకు బ్రిటిషు వాతో పోరాడుటకును కిన్ ఫిరుటకు సహాయమునైన చాలమంది యావస్త్రిలు ఇట్టివారిలో చాలమందిగలరు.

సాంఘిక వాదుల సహాయము.

ఫౌలరు హామలకు వెనుక భవనములను కమ్యూనిస్టులు ప్రజాస్వామ్యవాదులకు సహాయమునకునుండి తెలియుచున్నది. దక్షిణ బంగ్లాదేశ్ లు నందు చాల ప్రదేశములందు ప్రజాస్వామ్య వాదులు తిరుగుబడిన తెలియుచున్నది. జోషి లు సరిపట్టులందు ప్రజాస్వామ్యవాదుల దాడులను తొలగించుట గాను ప్రభుత్వమువారు చాల ప్రయత్నించుచుండిరి. బన్ కర్ నాడ ప్రభుత్వవలములు చాల కేంద్రీకరింపబడుచున్నవి. మేజర్ జె. రెలు మెక్ ట్యూక్ గారు వివిధ ప్రభుత్వ వలముల కేంద్రీకరింపవలసి వచ్చి.

డివెలరాగారు ప్రజాస్వామ్యవాదులకు సహాయములు

డివెలరాగారు ప్రకటించిరి.—దల్లినందున ప్రభుత్వ వైరులకు, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి యుద్ధపు బెరుంపే కా రణము. ప్రస్తుతము తాత్కాలిక ప్రభుత్వవలములచే నుట్టడింపబడినవారు ఈ బెరుంపునకు లొంగుటకంటె మరణమే యుచితమని జరించిరి. వివిధ బాతికొండలవారు రత్నముల వంటివారు. వివిధ ప్రజలు తమయభిప్రాయమును స్పష్టపరిచి యెడలవారు దానికి తలమెత్తి అంగీకరించెడివారే కాని వివిధ ప్రభుత్వపు బెరుంపులకు జడిసి బలవంతముచే తమ స్వాతంత్ర్యమును విడనాడుటకు వారు సమ్మతించలేదు.

మరణపర్యంతము ప్రజాస్వామ్యమును రక్షించెదరు

జూన్ 27:—గతరాత్రి భూమికోర్టులనుండి, ప్రజాస్వామ్య వైరుల నాయకుడు ఓకన్నరుగారు ప్రకటించిరి:—“ప్రజాస్వామ్యము తనప్రాణాంతముకొను పోరాడుచున్నది. పాదులారా! ప్రజాస్వామ్యమును కాపాడుడు. శత్రువులపైకి త్వరగా ఇగ్లండే. నల్లెల్లుగాను తమకొండను యుద్ధించి భూమికోర్టుల నెదుర్కొనెనని తాత్కాలిక ప్రభుత్వముకు యుక్తమవుతునెను. ఆయనయొక్క యేజుట్టు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారికి రింది. కిన్ ఫిరుట ప్రజాస్వామ్యవాదులు మరణ పర్యంతమున ప్రజాస్వామ్యమును రక్షింతురు.”

వివిధ ప్రభుత్వ ప్రకటనము

వివిధ ప్రభుత్వ వైరుల కాభిధికారి తన సైనికుల కిట్లు ప్రకటించెను:—విదేశీయుల నిరంకుశ పాలననుండి బంగ్లాదేశ్ ను రక్షించిన మీరు ప్రభుత్వపాలనాకార్యములను నిర్వహించుచున్నట్టియు బ్రిటిషువారితో తిరిగి పోరాటుచునకు ది. పుటకు యెత్తించుచున్నట్టియు నిస్సహాయులగు పౌరులకు ఎదుర్పుచున్నట్టియు దేశము మొక్క శక్తి మించిన సంగ్రామమునందు దింపవలెమిచ్చుచున్నట్టియు, దేశీయులతో పోరాడి దేశమును రక్షింపవలెను.

భోనరులాగారి ప్రసంగము

లండన్ జూన్ 27:—కామన్సునభయందు బంగ్లాదేశ్ లు విషయమై చర్చచురుచున్న సమయమున భోనరులాగారు ప్రసంగమును దిట్లు నడిపిరి. సంగ్రామమునందు రద్దుచేయవలెనని వాడులేదు. కాని ప్రభుత్వమువారు బంగ్లాదేశ్ లు సరియగుమామన కన్యకారములను. జువుమండిరాయను శుక వాడు చాలదినములనుండి గలరు. నేను సుధి కంగీరించి నను, ప్రిన్సు తమునందు వంటి పరిస్థితులు వచ్చునని వాకిడిరకే దెలిసినయెడల నే నందుల కనుబాటుముగ సమ్మతి నిచ్చియుండెడివాడ ననుట సంశయాస్పదము. అలప్పు తనంతట తానిందు ప్రవేశించువరకు వారిని బలవంతపెట్ట రనియు, సుధిప్రమునై సంతకము లాన ద్వివారు కష్టముల నెదిర్చి దాని ననుటలో వైరదనియు నమ్ముట చే నేట్లు గావించితిని. పరిపాలన జరుపుటకు వారు ప్రయత్నింపవలెను లేదు. ప్రభుత్వమువారి సహాయమును గవనించెద రని నమ్ముచున్నాను. అట్లుచేయనియెడల నేను వారికి కృతరేకముగా నుండును. కాథన్న సభవారు కూడ నట్లే యుండురని నమ్మకము. (ఇంగ్లండును త.తివార్త)

గాంధీ మహాత్ముడు

దాడినిక అరాజకుడు

శాస్త్రీగారి ప్రసంగము

మెల్బోర్ను, జూన్ 30:—మోదరాబాదు క్లబు నందు పర్యవేక్షించుచు గాంధీగారి రాజకీయ చర్యలు చాల నవాయకారులును, వివాదకరములును అని యు విను ఆయనయందేక్షములకంటె పవిత్ర, ఉదారాశయములు గలవా రెవరును లేరనియు శాస్త్రీగారు నుడివిరి. గాంధీగారి దక్షిణాఫ్రికా జీవితమును వర్ణించిరి. గాంధీగారి రసలు దాడినిక అరాజకుడు ఆయన అద్భుతమైన భూతదయాపరుడు చాలమంది కుష్టురోగుల బాధను మాన్వెను. గాంధీగారు తపస్వియు, మహాన్యాయగుటచే రాజకీయము లందు దిగుటలో పొరపాటొనర్చెను. ఇతరు లందరి కన్నను గాంధీగారు బ్రహ్మవిద్యను గ్రహించెను అని శాస్త్రీగారు నుడివిరి.

పార్లమెంటువిందు

మెల్బోర్ను జూన్ 29:—శాస్త్రీగారిదినమున స్కాచ్ కలాకాలనడచించి విద్యార్థుల కుహస్థించిరి. తరువాత శాస్త్రీగారికి పార్లమెంటువారు కందోసంగిరి. శాస్త్రీగారి సహాయమున భారత కేంద్రం స్త్రీయప్రభుత్వముల నిర్మాణమును గురించి యుపన్యసించిరి.

కార్మిక పక్షము

భారత సంస్కరణలకు బలపరుచుట

లండన్ జూన్ 29:—ఎక్స్ పర్టులందు కార్మికపక్షము వారు సమావేశమై, పార్లమెంటుందు భారత సంస్కరణలపట్ల యు కార్మిక పక్షము బలపరుచుటను ఆమోదించుచు ఇకమీద భారతదేశమున అధినిశ్చేదాసపథమున నీయబడు సంస్కరణల పట్టులను గూడ బలపరుప వచ్చునని తీర్మానించిరి.

టర్కీయందలి విదేశీయుల కక్షలకు తగిన పూచీలను పుచ్చుకొని టర్కీవారికి ప్రదేశముల నిచ్చివేసి తురుష్కులను న్యాయముగ పరిష్కరించుటలకు ప్రభుత్వమువారిని బలవం పెట్టడంపని గూడ తీర్మానింపబడెను

కార్మిక పక్షము ప్రీవీకౌన్సిలు పదవిని సహించుటకు నల్లెలాభములు జేపారబడకు తీర్మానమును సభవారు నిరాకరించిరి. ఎక్కులందు పోటీకేసులకు లిబరల్సుతో గాని కన్వెన్షన్లతో గాని మైత్రి కేసురాని తీర్మానించిరి. గనులను ప్రభుత్వమువారి యధీనులకు తెచ్చుటకును ముఖ్యవిషయములనుగూడ కార్మికపక్షపు ఎక్కులకావలసియుండు జేవ వలెనని తీర్మానించిరి.

జర్మనీ బీదతనము నిజముకాదు.

పాయింకేరుగారి ప్రసంగము.

పారిసు జూన్ 30:—నెనెటునందు కష్టపరిహారములను గురించి ప్రసంగించుచు పాయింకేరుగారు నడిపిరి:—జర్మనీ వీరదేశము దుష్టము విషయము నటరకపు నిజముగాదు. మిత్రముండలి కష్టపరిహారములను చెల్లించుటకు బదులు జర్మనీ వారు 12 మిలియన్లకు వర్తక నౌకల నిర్మాణమునకు వెచ్చించుచుండిరి. గ్రేటు బ్రిటన్ కిచ్చివేసిన నౌకలను తిరిగి జర్మనులు కొనుచుండుటయే గాక నూతనముగా చాల నౌకల నిర్మించుచున్నాడు. వర్తక నౌకల సంఖ్య యందు ప్రపంచమున జర్మనీ మూడవ స్థానమును వహించుచున్నది అంతయుగాక చాల లైన్లను నిర్మించుచు అభివృద్ధికార్యములను సాగించుచున్నది. నిజమగు ఏషియన్ పన్నుల నమలులో పెట్టగలెని మిత్రముండలివారు బహుళపెట్టెనెను. విదేశీయులు జర్మనులు ప్రోజేక్షన ధనమును కష్టపరిహారములకుగాను కల్పింపవలెనని కోరవలెను. మిత్రముండలి జర్మను అధికారికులు జాగ్రత్తగా పరిపాలింపవలె. జర్మను లిందు కంగీకరింపని మిత్రముండలి యేకముగాని ప్రత్యేకముగాని జర్మనీపై చర్య యెడల తీసికొనవలెను.

బిరుదములనమ్మట

ప్రభులపథయందు చర్య

లండన్ జూన్ 30:—గ్రే. జోసెఫ్ ర బిన్నె (దక్షిణ ఆఫ్రికా) గారికి ప్రభుత్వమిచ్చిన మిచ్చటను గురించి కామన్సు సభయందు ఆందోళన జరిగిన విషయ దక్షిణ ఆఫ్రికా పార్లమెంటు నందు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిన దా నీ విధము నీయ వలెని: డిఫెన్స్ జేయలేని సభ్యుని సేవని దెలిపెను. అందు వై రాజీనామా గారు లాయడు జడ్జి గారి కొక శ్రేణి వ్రాయుచు, దానెప్పుడును ఈ బిరుదము వా శింప లేదని యు, కాను కృత్య దన నియు దన కీ బిరుదము కొర కట్టిమాహామున లేదనియు అడిగినను దన కక్కరలేదని యు దెలిపెను. ప్రభులపథయందు లార్డు వాన్లూగు గారి బిరుదు జడివి వినిపించిరి.

గ్రే. జోసెఫ్ రా బిన్నె గారిని దక్షిణ ఆఫ్రికా ప్రభుత్వ మువారు డిఫెన్స్ జేసిరా యని హరిసు ప్రభుత్వ గారు ప్రశ్నిం చినవిషయ జది జదువబడినది.

తరువాత బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వము నడిపెను: ఈ విషయమున చాల పొరబాటు జరిగెను. ఇట్టిది మరెయ్యేమాదు గావించు పదిదని న మొద ను. ఈ విషయమున అధివేత కార్యదర్శిని సంప్రదించెను. అధివేతములలో నివ సించు బ్రిటిషు పౌరులకు ఆ అధివేత ప్రభుత్వమువారి యనుచరి వైగాని బిరుదము లీయరాదు. నేను వచించినమాటలే ప్రభుత్వ మువారి మాటలు: సభవారు గ్రహించవలెను.

బిరుదముల నిమ్మటను గురించినచర్య ప్రభుల పథయందు నింతటితో ముగిసెను.

బ్రిటిష్ భారత ప్రభుత్వములు

లండన్, జూన్ 24:—రాజకీయ గారి ప్రథమ కుమారుడగు ఎల్. ప్రభుత్వ గారు భారత దేశమునకు బయలుదేరెను విషయము గల రాజకీయ గారు జీవామా నిర్మలకు వందతి యన శ్లోనిని తేలవలదు. ఆ గృహ శాఖ ప్రభుత్వములకు అన్యోన్యభి ప్రాయములు దూరమయ్యెను వార్తయే ఈ వందతులకు కారణము. ఈయందు ప్రభుత్వములకును భేదాభిప్రాయము లేన్నదను పొసగలేదు. (ప్రయసీయ తంతివార్త)

రథేనోగారి హత్య

లైన్ జూన్ 29:—మోలో ఆచారాదు అరెస్టు చేయబడినది. ఈతడు 21 వత్సరములవయస్సు గల విద్యార్థి. ఈతడు హతకుల మోటారు బండిని నడిపెనని నేరము మోపబడినది. ఇంకను విదుగురు అరెస్టు చేయబడిరి. లైన్ యొక్క కనిష్ట పోదగుడగు 7వయస్సు అయి బాలుడు గూడ అరెస్టు చేయబడినది. ఇంతవరకు 80 గుర్రులకు చేయబడిరి.

కాన్స్టాంటినోపొలును గ్రీకులకు నాకాస్థానముగ నొనర్చుటను గూర్చి అంగ్లా రావా రంపిన అసమ్మతిని మిత్రమండలివారు విచారించుచుండిరి.

యూరపాజు గారికి గిట్టునందు విందొ సంగతుకు కాంటి కాన్సిలు వారు తీర్మానించిరి. ఆసమయమున వారు తమ పర్యటన యనుభవముల దెలుపుచును. లేదే ఇంకను నిశ్చయింపబడలేదు.

నోటీసు

186

ఇంకను మూలముగా అందరికి తెలియజేయడము ఏమనగా:—

నూటు నెం 2523/1922.

వాది: గొంట్ల లక్ష్మీకాంతమ్మ

ప్రతివాది: గొంట్ల నాగయ్య, బెజవాడ. (కృష్ణాజిల్లా)

సదరి ఈ దావాలో బొంబాయి హై కోర్టువారు

ప్రతివాది ఆయన నాగయ్య గారి తాలూకు బెజవాడ జగ్గయ్య పేట గ్రామములలో నుండే స్థిరవరాధులను గొట్టా నాగయ్య గారు అమ్మకుండానున్న ఇతరులు కొనకుండానున్న 'ఇన్ డక్స్' అర్జీలు ఇచ్చినారు. కనక సదరి ఆస్తులను వారు అమ్మరారు. ఇతరులు కొనరారు. ఇందుకు వ్యతిరేకముగా నడిచియెడల చెల్లనేరదని ఇందుమూలకముగా తెలియజేయడ మయినది.

ఇట్లు,

వాది: గొంట్ల లక్ష్మీకాంతమ్మ.

రైల్వే స్టూనోటు విచారణసంఘము

వారు రైల్వే శాఖ కారల సాక్షిత్వము బుచ్చుకొనిరి. సీటులను స్వంతిదారులు: వైమునకు: డి. డి. తమ పూచీని దినే రవాణా జేయు విషయములను ఎ. రైన్ దొ 1 లింకు చే గల్గిన సభ్యులకు పూర్వముకంటే ఎక్కువగా తా ముత్తరవాదు లము కావాలని తెలిపి జేసిరి. అదనపు బాధ్యతకు సరిపోవు నటుల లేటను మోచించిన గాని పూచీలదలచునది. ప్రపంచ ములోనున్న లేటలకు మనదేకేలేటలు చాల క్లుప్త. రవాణాలో జరిగిన దొంగ తనములకు, నష్టములకు రైల్వే శాఖ దోష్ట గులకు గల బాధ్యతను రైల్వే శాఖ వారికి మార్చగూడదనిరి. అట్లు జేసిన: కంపెనీ గా రీతులపైన మొత్తము పెచ్చుమోపిపోవునది. రైల్వే శాఖ దాగా కోరు ఉద్యోగి: లున్నట్లే వర్తకులలోను ఉద్యోగి: వారు గూడ: వైములేదే నష్టము: లేదని సుకుటు పోయినది అంత్యముగ మదరాసు గోయిచ్చాను. అట్లు వర్తకులు జేయకండ తమకు సంతోషము నీయవలెని కంపెనీవారు గోరి. సాధ్యమై నంతవరకు సరుకులను పోగొట్టుకొన్న వారు కోర్టు: చావా జేసిన దానిని ఋణపు చేయటకు రైల్వే శాఖ వారిని సాక్షిత్వము నిమ్మటకు అంగీ రించెను. ప్రస్తుత దిన్న: వ్యతిరేకుల పూచీనిద: రవాణా చేయలేట్లు తక్కువగా నుండటచే దొంగ తనము జరుగుచు న్నదనమాట అత్యుచుని వాడుచిరి.

పంజాబు ప్రభుత్వ ప్రకటనము

సిమ్లా, జూన్ 29:—గవర్నరు స్టేషనరీగర్ యూర జియను నైనికలకు స్టేషను సిబ్బందిని బెట్టులాట జరిగెను. నైనికలు తమ కుక్కకు త్రాగుటకు నీరీయనలయినది స్టేషను సిబ్బందిని గోరి. స్టేషను సిబ్బంది వారు నిరాకరించిరి: కిరి వాక్యములను ప్రయోగించిరి. దినివలన ఇద్దరు నైనికలు స్టేషను మాన్యును కొట్టిరి. వీరు ఇరువురును సివిలు అధికారులచే విచారణ కింపబడిరి.

కొత్త గారాబడిన

1:0

జరిసిన దేశపు

సీమ కమలములు

అహ! యామాదిరి సీమ కమలములు యిదివరలో లేవు యిప్పుడు జన్మని దేశమునుండి ఆగలు కమలములకు బదులుగా రాబడినవి. ఇవి ప్రతివారును చూడవలయును. అసలు కమలములకున్న యీ కమలములకున్న కనికెట్టవనునకు కిక్కుముకాని చుడిపు కలిగియుండును. ధర నిండా సరకు యందున కట్టుబడునటువంటి నగలు: అడ్డము నెక్కిలీరు గొట్టగాజులు కమ్మలు, పోగులు, బేసెలు, ముక్కగొట్టములు, చంపనములు విడ్డలకు చెవులలో నేయులొంగటములు కొత్తకమల ఫలంకములు యింకా అనేక విధములైనటు వటి నగలు ఆపుకం సవరముగానుతో గారంటిగా రియారుచేసి యిక్కుబడును. తయారు చేసినవి. రేడిగా అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. తపాలుమాలముగా వీటిగా పంపబడును. నగలు: ఫలం వివరములు:

కమ్మలు జత ౧ కి రూ 20 X 45	చంప సరాలులు జత ౧ కి రూ 45 X 65
పోగులు జత ౧ కి రూ 21 X 35	పుంగరము ౧ కి రూ 20 X 60
సైములు ముక్కగొట్టం ౧ కి రూ 8-8 X 0	క్లావరు జత ౧ కి రూ 10 X 20
బేసెరి ౧ కి రూ 12-8 X 15	ఆర్జిరి ముక్కగొట్టము రూ 1 1/2 X 2 1/2
బులాకు ౧ కి రూ 12 X 15	కోండెల్ల ౧ కి రూ 50 X 100

జి. బి. రామన్న అందు కంపెనీ, 69 నారాయణ మొదలి వీధి.

అక్కిసునయము ఉదయం 6-10 గంటలవరకు సాయంత్రము 5-8 పోస్టువార్డు 271 మద్రాసు.

అతి మూత్రవ్యాధికి

తగిన ఔషధము తమనందనున్నట్లు అనేకులు ప్రచురించుచున్నారు గాని, సంపూర్ణముగా వ్యాధిని రూపుమాపునట్టి ఔషధ మిదివర కెవ్వరును కనిపెట్టి యుండలేదు. గాన సమ్యక్మైన ఔషధము అతిమూత్ర వ్యాధికి తమనంద గలదని ప్రచురణచేయుట గొప్ప పొరబాటు.

మేము తయారుచేసిన ఆంటి-గ్లైకోసూరియా యనేడి ఔషధమును సేవించుటచే తప్పక గుణము గలుగును.

ప్రతి బుడ్డి చుట్టును చుట్టియుండి కాగితమునందు మందు సేవించవలసిన విధము, పత్యసానములు గలవు.

బుడ్డి 1 కి ధర రూ 4—8—0.

బుడ్డి 1-కి రూ 4—8—0

డబ్ల్యూ. స్మిత్ అండు కో., (లిమిటెడ్) మౌంట్ రోడ్డు, మదరాసు

W. E. Smith & Co., Ltd, Mount Road Madras.

విద్యుచ్ఛక్తి

గాలినుండి సేకరించుట

[ఈక్రింది వివరములు ఆమెరికాలో ప్రకటింపబడుచున్న న్యాయార్థములను ప్రతిబింబింపజేయుచున్నవి. అందు పరమ పరిమితముగా గ్రహించబడినవి. బొంబాయి టాక్సేషన్ల వారసదారులు నుండి టి. ఆర్. యాక్. కామగారు మాకు ప్రకటనార్థము పంపినారు]

ఎల్లరకు విద్యుచ్ఛక్తి అవసరముగా చున్నది కాని సేకరించుట గొప్పసన్నాహము యంత్రములు కావలసియున్నది. వ్యవసాయభివృద్ధికి గ్రామవాసులకు విద్యుచ్ఛక్తి అవసరమైనను దొరకుట దుర్లభముగనున్నది. కావున సులభముగా విద్యుచ్ఛక్తిని తయారు చేయువిధము మే 25 సంవత్సరములనుండి గొప్ప శాస్త్రజ్ఞులు పరిశోధనలు సలుపుచున్నారు. ఈసంవత్సరమున కొందరు ప్రత్యేక యంత్రములను తయారు చేసినారు. గాలినుండి విద్యుచ్ఛక్తిని గ్రహించి సేకరింపవలయునను ఉద్దేశముతో వీరందరు పనిచేసెడి. గాలి మనకు ఆధారముగ నై కొని వీరు పరిశోధనలు సలుప ప్రారంభించిరి.

ఈ ప్రయత్నములు 1921 సంవత్సరములో కొంతవరకు ఫలించినవి. గాలినుండి విద్యుచ్ఛక్తిని గ్రహించి సేకరించుటకై ఒక యంత్రము తయారుచేయఁ దెను; మిల్లర్లు సగరములో వేసి బుక్లనుగారి భవనమున కాయా యంత్రములను కలపఁజేసెను. ఫలములైతే అందుపరమ పరిమితముగా ప్రతికాధిపతి అచ్చటికి పోయి యాయంత్రమును పరీక్షించి ఇందువల్ల గొప్పసన్నాహములు సలుగుననియు అవి రకాలములోనే ప్రపంచమునందంతయు ఇట్టి యంత్రములు అధికముగ నుండుననియు వీరు అభిప్రాయపడిరి. భూమికి 50 అడుగుల ఎత్తున గాలిమరవంటి యంత్ర మొకటి యుంచబడును గాలికి అటంచులు లేని ప్రదేశములందీ యంత్రముంచవలెను. అతిస్వల్పముగా వాయుసంచలనమును కూడ గ్రహించు శక్తి యాయంత్రమునకు కలదు. వీనివేరు విశాలతైర్చి 240 అడుగుల బాటరి యున్నచో 11 దినములకు గృహమునకు అన్నివలతులు కావలసినంత విద్యుచ్ఛక్తినిస్తాడు చేయవచ్చును.

ఈశ్రోత్ర యంత్రము వల్ల విద్యుచ్ఛక్తి ఉపయోగము అత్యధికముగనున్న విద్యుచ్ఛక్తియైన యేమియో తెలియని చిన్న గ్రామముల వాస్తవ్యులు కూడ విద్యుచ్ఛక్తి దీపములు పయోగించు కాలముకచ్చినది పలువురు లెలుచుచున్నారు.

వి. సి. ఎస్. పోటీపరీక్షలు-ఫలితము

తిరుచనాపల్లి, జూన్ 28:— ఇటీవల ఆలవాడలో జరిగిన వి. సి. ఎస్. పోటీపరీక్ష ఫలితములు:—

మద్రాసు విజయము:— వి. ఎస్. వేంకటసుబ్బాస్వామిగారు, ఆర్. పి. శివరావు కృష్ణశాస్త్రిగారు పి. ఎల్. రావు స్వామయ్య.

సంయుక్తవాప్తియలు:— పి. ఎల్. సుబ్రహ్మణ్యం.

బొంబాయి:— పి. డి. గోరాలాగారు.

మధ్యపరీక్షలు:— పరమానందగారు.

మేము స్వతహాగా తయారుచేసిన

బయోడైడ్ సరసపరిల్లా

రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి వృద్ధిచేయును.

మొటిమలు, మచ్చలు, పాతవ్రణములు, కురుపులు, పండ్ల మాలులు, కషము మున్నగు వ్యాధులు గలవారు దీనిని వాడిన రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి బలమును గలిగించును.

సరసపరిల్లా అన్ని తెగలవారిచే చాలాకాలమునుండి వాడబడుచున్నది. చాలాశ్రేష్ఠమైనట్టియు, సమృద్ధమైనట్టియు ఔషధమని నిరూపించబడినది. ఆ సేకయోగ్యతా ప్రతికల నిచ్చియున్నది. క్రమముగా చేర్చినచో దానివలన గలుగు గుణము అత్యధికము. అట్లుచేర్చుటకుమంచి చతురత, జాగ్రత్త అవసరము.

మా స్వంత సరసపరిల్లా శ్రేష్ఠమైన సామగ్రిలనుండి తయారుచేయబడినది. వైద్యులచే ఆమోదించబడిన ఎల్లోడాల్ ఫిల్లింగియా, డ్రెస్టిన్, మాన్ డెక్, సెన్నా, లిగ్నెన్, సాస్ట్రాసు మున్నగునాటితో చేర్చబడినది.

మా సరసపరిల్లా అనేక వైద్యులచే వాడబడి, భావించబడినది. ప్రస్తుత కాలములో తయారగుచున్న బూటకపు ఔషధములకు గాక మంచి గుణము నిచ్చును.

కలి మోతాదులు గల బుడ్డి 1-కి రూ. 3.

బయోడైడ్ ఆఫ్ పోటాసియం, లోహము.

Sri Krishnan Bros.,
Chemists & Opticians
Post Box No 166 Madras.

వేమన,

సంపూర్ణజీవితము : బోధనలు

చిత్రపటములు : సమస్త వివరములు

ఉన్నత న్యాయస్థానాధిపతి వేపారామేశ్వరుగారి పీఠికతో, పులికలు, పండితులు మెచ్చుచున్నది.

ఇదివఱకు వేమననుగూర్చి తెలియని స్థలము, కాలము, కులము, కుటుంబము, కవనము, పుట్టుక, నిర్యాణము, బోధనలు వివరముగనున్నవి. క్యాలికో టైండు రు. 2-0-0 లింపు టైండు రు. 1-8-0 పోస్టేజీ వలు.

త్యగవదనియెడల ప్రతులు దొరకవు. — కమలకుటీరము, మైలాపూరు, మద్రాసు.

పురాణేతిహాససార సంగ్రహము

ఇహపరముల విషయములు 340 ప్రధానాంశముల గురించి

18 పురాణములు, ఇతిహాసములు, భగవద్గీత మొదలగు

గ్రంథములనుండి ఓపికచేసి ఎత్తి వ్రాయబడినది:—

వెల పోస్టాజురులు గాక రు. 1-8-0

బుక్-పట్టణం తిరుమల వెంకటాచార్యులు

ఈ. రంగారావులు.

పాతరావున పేట, నువ్విలిపేటరు. (కృష్ణా జిల్లా)

నవలలు

శృంగారవాటిక - గొప్పనకల

వీరపూజ - గొప్పవర్ణిత

విజయనగరరాజుల కథలు

చిత్తూరురాజుల కథలు

దీర్ఘచక్రవర్తి కథలు

గోల్కొండ నవాబుల కథలు

0-8-0 ఆణాల పుస్తకములకు తక్కువ పంపము.

కలాభివర్ధన పరిషత్తు, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

కథలు

1 0 0

1 0 0

0 8 0

0 4 0

0 4 0

0 2 0

వేమూరు వేంకటకృష్ణమ సెట్టి ఆన్డ్ సన్స్ వారిచే ప్రకటింపబడిన

ఆంధ్ర గంధము లన్నియు

ఎ. కల్లెన్ సెట్టి ఆన్డ్ కంపెనీ వారిచే విక్రయింపబడును.

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగు, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

క్యాలికో టైండు రు. 2-0-0

దంధమైన

దంతములు

మంచి

ఆరోగ్యము

అందము

మంచిదంతములు, ఆరోగ్యము, మంచి అందము!

ఈమాటిని పోనియక కాపాడుకొన కొలిసి టైడే మీ దంతములను కొలిసిన్ డెంటాల్ క్రిముతో క్రమముగా శుభ్రపరచుము. ప్రాతఃకాలమునందు, రాత్రియందును, ప్రతిసారి భోజనమైనతరువాతను దీనిని వాడుము. కొలిసిన్ నీదంతములను మంచువలె తెల్లగానుంచును. మీ ఆరోగ్యమునుకూడ పెంపుడును మంచిస్థితిలో నేర్పరుండును. మీ నోటియందు దాగియుండి, మీకు జలుబు, జ్వరము మున్నగు జబ్బులకు కారణభూతముమైన చిన్న పురుగులను పూర్తిగా నాశనముచేయును.

దంతములను పుచ్చిపోనియక కాపాడుటయందు కొలిసిను మిక్కిలి సమృద్ధమైనట్టియు, నిశ్శుభ్రమైనట్టియు ఔషధమని దంతవైద్యులు, వైద్యులు ప్రతిబోధన శిష్యావు చేయుచున్నారు. మామూలుగా విక్రయించబడుచున్న పసుపు పచ్చని గొట్టనుకే సదాకొనును. అన్ని దుకాణములందు విక్రయమునకు దొరకును.

KOLYNOS

డెంటాల్ క్రిము

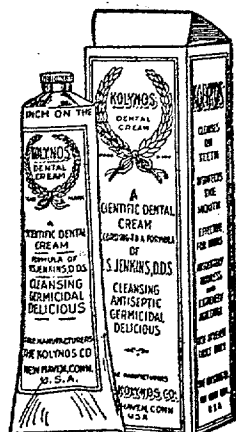
వైసమాతను కలిగియుండును.

కొలిసిన్ గొట్టమునకు మూత

కట్టబడియుండును. క్రిందపడిపోదు.

ఈ సదుపాయమును మీరు తప్పక

మెచ్చుకొనెదరు.

The Kolynos Company New Haven, Conn., U.S.A.

Representatives for India

MULLER (India) Limited

Madras

Calcutta

Bombay

Karachi

Rangoon

మత స్వాతంత్ర్యమునకై సిక్కుల పోరాటము

సిక్కు సంఘ కార్యదర్శి రాజప్రతినిధికి వ్రాసిన యుత్తరము

ఈ క్రింది యుత్తరప్రతి నోక్కదానిని ప్రకటనార్థము మాకుబంపిరి.

భారతదేశ గవర్నరు-జనరలును, రాజప్రతినిధియు నగు రెడింగ్ ప్రభువుగారికి:-

అయ్యా,

స్వామ్యము స్థాపనమొనరుటయు తమకు సాయపడున ను నుద్దేశ్యముతో మతస్వాతంత్ర్యమునకై సిక్కుల పోరాటమును గూర్చియు, మాఖ్యముగ కృపాణమునకు సంబంధించిన కేసులను గూర్చియు వ్రాస్తముగ నివేదించుట మాకు నున్నది.

కృపాణము (ఖడ్గము)

సిక్కుల పరిశ్రమియును లగు వైదింటిలో నొకటి యగుటచే, ఆ నేక సంకల్పములక్రింద ఆయుధశాసన నియమముల క్రిందకు రాకుండ తప్పింపబడెను. అప్పటినుండియు సిక్కులు పరిపరిధములగు కృపాణములను బహిరంగముగ వేసి కొని తిరుగుచున్నారు. వానివలన యితరుల కెరికిని హానికలిగినది లేదు. 1920వ సంవత్సరాంతమున పంజాబు ప్రభుత్వమువారు కృపాణముపై శ్వశుమెత్తి యేదోయొక కొలతను నిర్ణయించి వానిని తప్ప మిగిలినవానిని యుపయోగింప గూడదని యాజ్ఞాపించి యుపయోగించిన సిక్కుల నందరను పట్టుకొనిరి. కృపాణము కొలతయింత యుండవలెనని ఏ శాసనమునను లేదు. అట్లు కొలతను నిర్ణయించుట తమతమమునకు విరుద్ధముగ నున్నదని సిక్కులు ఆక్షేపించిరి. కనుక కేసులు సందేశోద్వేగములగు నుండెను. న్యాయప్రకారము సంజేహము గలిగినపుడెల్ల, ఆ సంజేహమున కవకాశము నిందితులకు సగబడును. కాని కృపాణపు కేసులలో న్యాయస్థిరాంతము వివేచితులగు మామను. నిందితులు ఆక్షేపించిరి. కృపాణములను తయారు చేసికొను మాకు 1914వ సంవత్సరమునుండి అప్రతిహతముగ నుండినను ఆ మాకును అప్పటినుండి ఎవరును ఆక్షేపింపకుండెను, వానిని తయారు చేసెడి వారు కొందరు ప్రభుత్వమువారి యాగ్రహమునకును శిక్షకును ఆనన సరముగ పాలైరి. ఒక కేసులో రాజధర్మిరాయలు లగు సిక్కుల నేకులు నిందితులగు విచారింపబడినపుడు, తాము కృపాణములను ధరించుచుంటిమనియు, ఆ కృపాణములు ఆయుధశాసననియమములక్రింద రావనియు చెప్పకొనిరి. అయినను ఆదురదృష్టవంతులగు సిక్కులు ఆయుధముల కఠినశిక్ష బొందిరి. కృపాణము ఖడ్గమే కాని కట్టి సామాన్యముగ నాయుధము కాదని మేజిస్ట్రేటు అభిప్రాయపడెను. కృపాణ మన ఖడ్గమే యని సిక్కులును చెప్పిరి. లానోరు ఉన్నత న్యాయస్థాన న్యాయమూర్తియొక్క కృపాణమున ఖడ్గమే యని యంగీకరించుచు, క్రిందికోర్టు తీర్పును ఖాయముచేసి ప్రభుత్వమువారిని సుసర్థించిరి. ఇరుకది రెండంగులముల కృపాణమును ధరించినంతనే ఆ సిక్కు పట్టుకొనబడెను. అందువలననే లాల్ లజపత్ రాయు యిట్లు చెప్పి యుండెను: "కృపాణ మింతనిడివి గలదియింద గూడదు. ఇంత నిడివిగలది మాత్రమే యుండవలెనని ఏ శాసనమునందును లేదు. క్రిమినల్ కేసులను విచారణ చేయుచున్న మేజిస్ట్రేటులు వా, రి వారి యిష్టానుసారము నాన్యాయముల గావించి తీర్పుచెప్పుచుందురు. రుస్యాగో నరులు పరిపాలించుచుండిన కాలమునగూడ, యాలాటి యన్యాయమును గూర్చి మనమువినియుండలేదు." కృపాణమును గూర్చి జూలై 21 వ తేదీనాటి యంగ్ల ఇండియాలో గాంధీ మహాత్ముడేమి వ్రాసెనో చూడడు. "సిక్కు యువజనసంఘ కార్యదర్శి చెప్పినట్లు, బ్రాహ్మణునికి యజ్ఞోపవీత మంతయైన మా, పవిత్రవంతమా, సిక్కులకును కృపాణ మంతయైనరమును, పవిత్రమును, నైయున్నది. కృపాణము కొలతను నిర్ణయించి పంజాబు ప్రభుత్వమువారి కిచ్చుట సిక్కులపరిశ్రమిసాధనమున కభ్యంతరముల గల్గించుచున్నది. ఆయుధముల సుపయోగించుట నేను మిక్కిలి యేకగ్రుంతును. కాని వానిని బలవంతముగ లాగుకొనుట నాకేమాత్రమున నచ్చినదికాదు. నేను మూడుసంవత్సరముల క్రిందట చెప్పినట్లు, ప్రజలను బలవంతముగ నిరాయుధుల చేసిన విషయము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు భారతమునందు గావించిన గొప్పపాపములలో నొకటిగా నదిత్రకారులచే పరిగణింపబడుచున్నది. ప్రజలు ఆయుధముల సుపయోగింప నిచ్చగించుచున్నారనియు, ప్రజలను నిరాయుధుల చేయుచున్నారనియు చెప్పుచున్నారనియు నుద్ఘోషించుచున్నాను. అందుచే నాయుధములనుండి యెవరి

యన్యంతరము, ఆక్షేపణ లేక కృపాణములను చేపట్టిన సిక్కుల యెడ గావించబడిన నేరమింకను ప్రారముగ నున్నది. కృపాణములపై యాజ్ఞాపించుటకు తమసంఘమువారిపై నిర్బంధ చర్యల నవలంబించుటకే యని సిక్కు సంఘ కార్యదర్శి స్పష్టముగ రుజువు చేయుచున్నాడు. కారణమును గూర్చు గాక స్పష్టముగ కన్పించుచున్నది. సిక్కులు రాజకీయ విభాగమును బొందిరి. తమ యుద్ధోగ్యములను తమచే నేరినంత మాత్రముననే కాల్పుటకు వారిపట్ల సంసిద్ధత జూపరు. వారి నెట్లుపయోగించుచున్నదియు, వారు బాగుగ గ్రహించిరి. వారును సమాన భాగస్వాములుగ నుండగోరుచున్నారు. ఇది దుర్భరముగ నున్నది. కనుక వారి నణచివేయవలెను. ప్రభుత్వమువారు రూపించుచున్నట్లు, సిక్కుశూరులు, పీరులు ఆణిది పెట్టుచున్నది. తమ పరిశ్రమకు నామధేయము సరుచ్చించు కొనుటకన్న, సిక్కులు చెఱసాలలకే వెళ్లదని నేను నమ్ముచున్నాను. ఒకటిన్నెండు మువలన మరకు శిక్షణము వదురుదు. మనమామధముల ముపయోగింపగూడదు. బాధ్యత, ఆత్మగౌరవాదును గుర్తెరిగియుండవలెను. అంతిమగా ఆయుధములను గలిగియుండుదు స్వత్వమును మనము పోగొట్టుకొనగూడదు."

గొప్ప యక్రమము

సిక్కుమితవాదనాదులు సుయతము తమ కార్యముల కంగీకారము జూపలేదని పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ప్రకాశించిరి. తాము చేసినది గొప్పకష్టమే తెలిసికొని జూలై 1921 ప్రాంతములలో కృపాణములను ధరించి జెయిలుకు వెళ్లినవాని విడుదల చేసిరి. కాని తాము మొదట గావించినది యక్రమ మని చెప్పుటకు వారికి చెల్లదనిగాదు.

నవంబరు 1921 ఆంధ్రమున పంజాబు ప్రభుత్వమువారు మరియొక్క గొప్పయక్రమ కార్యమును గావించిరి. అమృతసర సుల్తాన్ వాలయ తాళములు శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధక సంఘమువారికంద నుండెను. ప్రభుత్వమువారు తాళములను నిర్బంధముగ లాగుకొనిరి. ఆ తాళములను తిరుగ స్వాధీనముచేసి కొనవలెని ప్రబంధక సంఘము వారు గట్టియందోళన జరిపిరి. ఆయనవరముననే నియంత్రులవాస్తవ్యమును ప్రబంధక సంఘాధ్యక్షుడును నగు సర్దారు కారకుసింగు బి. ఎ. ఎల్. ఎల్. బిగారును, పంజాబు శాసనసభకు కొంతకాల ముపాధ్యక్షుడుగ నుండియు ప్రబంధక సంఘమునకు కార్యదర్శియునగు సర్దారు బహదూరు సర్దారు మెహతేబ్ సింగుగారును, మరొకందరు గొప్పవాయకులును పట్టుకొని, కఠినశిక్ష విధింపబడిరి. చివరకు పంజాబు ప్రభుత్వమువారు శిరోమణి ప్రబంధక సంఘము బాధ్యతాయత్యమైనదే యని కనుగొని వారితాళముల వారి కిచ్చివేసి తాళములసందర్భమున పట్టుకొనబడిన వారి ననేకుల విడుదలచేసిరి.

పోరుకు స్వభావము

కృపాణమున ఖడ్గమని యంగీకరించుచు పంజాబు ప్రభుత్వము వారు గత మార్చిమాసాంధమున నొకప్రకటన గావించిరి. కాని మతసంబంధమున సమయములందు దప్ప మిగిలిన సమయముల వరనుండితీసుగూడదనియు, సమయమునొక ప్రకటననుంచుకొనవలెనియు, సిక్కులు వైరులవలె వరుస జట్టిలుజట్టిలుగా వీధులలో నడుచుగూడదనియు ఉత్తరువు చేసిరి. ఇట్టి తనకనుచు నుత్తరువులను సిక్కులక్షేపించిరి. సిక్కులు కృపాణములను తమయిష్టమువచ్చినట్లు సువసతిగ నుపయోగింతును, ఒకరికి కష్టము లేకుండునట్లు, ఉపయోగించుకొనదగునని ప్రబంధక సంఘము వారు చెప్పిరి. వైదిక బలమువలె నడువగూడదను విషయమై శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధక సంఘమువారు ఇట్లుఖండితముగ వ్రాసిరి. "సిక్కులేల వైదికపద్ధతిగ నడువగూడదు? క్రమముగ, వరుసగా సలక్షణముగ నడుచుట యక్రమమును సుత్తరువు ఎప్పటినుండి యాశలు లాగితి కచ్చినది? రాజధర్మి చిందరవందగా, స్వామ్యము, సోలుదు, నడచుటయందు లక్షణము? సిక్కుల నొకటొకటిగా, గందరగోళముగ నుండు జనమును మునుపిచ్చియును నామాకుగ నుండును గాబోలు!! సిక్కులు పురుషులవలె చక్కని నడుగులు పెట్టుచు, తలయెత్తుకొని సుస్వస్థులవలె నడచుట నున్నోమాముగ నుండుటలేదా? ఎవరికెప్పుడు కట్టుకు? సిక్కుల నాకాలము నుండి వైదికసాంప్రదాయము గలవారు.

కనుక వారు స్వభావశిద్ధముగనే ఆడుగుల నిడుచు నడచుచుందురు. ఈపద్ధతి యెరికినియుపద్రవమునకుల్లిపడు." శ్రీ గురునాగక దేవుని కాలమునుండి సిక్కులు తమ మత స్థలములకు వెళ్లినపుడు జట్టిలుగగూడి ప్రార్థనాగీతములను బాడుచు, వైద్యవంతులవలె, పురుషులవలె సమాజశిద్ధముగ నడుగుల పెట్టుచు నడుతురు. అట్టివారు నుమాను నలువది మంది కలసి జలందరు జిల్లాలోని 'దివానుకు' వెళ్లుచుండగా, పట్టుకొనబడి, అహోచ్చి నే శిక్షగూడ విధింపబడిరి.

నిర్బంధవిధానము

పేల్సు రామమారుడు రాష్ట్రమునుండి వెళ్లిన తర్వాతే సిక్కులపై నిర్బంధవిధాన మవలంబింపబడెను. 1800 మొదలు 2000 సిక్కులవరకు పట్టుకొనబడిరి. వారిలో ననేకులు పలు విధముల కఠినశిక్ష బొందిరి. నేరములు ఆ నేకవిధములగు మోపబడెను. కృపాణముల సుపయోగించుటయు, చేయుటయు, నేరములయొక్క కృపాణములు వేలవవేలు స్వాధీనము చేసికొనబడెను. కొన్ని ప్యాక్టరీలు అక్రమముగ చెదర్చి స్వాధీనము చేసికొనబడెను. నేనలోనుండిన సిక్కుభక్తుల నేకులు కృపాణములను కల్గితలపాగాలను ధరించినందులకు ప్రారముగ శిక్షలకు పాటులుగావలసి వచ్చెను. శి. గు. ప్ర. సంఘమునకును పంజాబు రాష్ట్రముకాంగ్రెసు సంఘమునకును అధ్యక్షుడును మానవీయుడును నగు సర్దారు కారకుసింగు రాజధోహ నేరమునకు మూడు సంవత్సరముల కఠినశిక్షయు కృపాణములను చేసినందులకు మరెయ్యక సంవత్సరశిక్ష బొందెను.

వివరీతపు తీర్పు

ఈ శిక్షల విధించినది, శియి గొట్టు జిల్లా యూరపియను మేజిస్ట్రేటు..... వైకేసును విమర్శించుచుకలకత్తాలోని అమృతబహు పత్రిక ఏ ప్రెసు 28 వ తేదీ నాడు ఇట్లు వ్రాసెను. "పంజాబులోని నిరంకుశాధికార వర్గము అకాళి యుద్ధమును నెటుల నైనను ఆణచవలెనని గట్టిప్రయత్నములుచేయుచున్నట్లు తోచుచున్నది. కృపాణమును గూర్చిన కేసును గూర్చి కృపాణములను చేసినతరువాత, వానిని సిక్కులు గానివారిలో లే? అదివరకే కృపాణములు గలవాకికో విక్రయించుట సంభవింపవచ్చునని చెప్పెనట. ఈస్థితియందే మేజిస్ట్రేటు సర్దారున కొకసంవత్సర కఠినశిక్ష విధించెను. మేజిస్ట్రేటు న్యాయశాస్త్రమునందలి తన శూచార మగుపాండిత్యమును ఈవిధముగ ప్రదర్శించినందులకు ఆశ్చర్యము గలుగుచున్నది. కృపాణములు సిక్కుల మతచిహ్నములు. వారు వానిని వేసికొనుట కధికారము గలదు. భారత ప్రభుత్వమువారును ఈమాకును గుర్తించి ఆయుధ శాసనము కృపాణముల కన్యాయించ వని ప్రకటన గావించిరి. సిక్కులు కృపాణముల సుపయోగింపవలసియున్నపుడు వానిని తయారుచేయుటకు కొందరుండవలయునుగదా. కృపాణముల సుపయోగించువారిని శిక్షింపనపుడు వానిని తయారుచేయువానిని శిక్షించుట తెలివికట్కున కార్యముగ నుండకమానదు. అట్లుండియు మేజిస్ట్రేటు తీర్పు ఇట్టివిచిత్రముగ నిర్ధాంతమును కల్పించుచున్నది సర్దారు నిరాకరణాలంబుడు. కనుక అసలు చేయదు. ఫలిత మేమయినదియు, చదువలకే తెలిసియున్నది."

అదృష్టమగు రాజనీతి

బొంబయిలోని ఇండియన్ సోషలు రిఫార్మరు (ప్రభుత్వమున కనుకూలమగుపత్రిక.) జూను 4, 1922 నాడు సంపాదకీయ వ్యాసమున నిట్లు వ్రాసినది. "సిక్కులశాస్త్రమును పోషించుటకు కృపాణము సాధనముగ నొప్పుచున్నది. కృపాణము సుపయోగించువిషయమై, ప్రభుత్వమువారి కొకనిష్ఠిత్విధానము నట్లు కన్పింపదు. ఈకృపాణములను తయారుచేసినందులకు పంజాబు ప్రభుత్వమువారి కిచ్చిన యొక సిక్కునాయకుని ప్రాతిపక్ష్యము చేసిరి. కృపాణములను విదేశపు కంపెనీ తయారుచేసి యాదేశమునం దుపయోగముకై దిగుబెట్టి చేసి, ఆకంపెనీ మాత్రమే లాభము పొందవలె నను నుద్దేశ్యముండిన తప్పు పంజాబు ప్రభుత్వమువారి డిట్లు కృపాణముల సుపయోగించు వారిని పీటు చేయక, వారిని శిక్షించుటయందు గల రాజనీతి మాకు విధిపడెట లేదు."

కృపాణము లిదివరకే యున్నవారికి కొత్తగా నీయకచ్చునను అమృతసర నిర్ధాంతమును మేజిస్ట్రేటు బదులు వెట్టిన విషయము శి. గు. ప్ర. సంఘమువారిట్లు ప్రకటించిరి. "సిక్కులు ఎన్నడును లెపుతోతూడ కృపాణముల నుంచుకొనుట విధాయకమగుటచే, ఒక్కొక్క మునుమునందు ఒకరికర్హ రెండు కృపాణము లుండుటయు తటస్థమను. ఒకడు కొత్తదానిని కొని తన ప్రాతదానిని పారవేయ నెంచవచ్చును. బహుముంది

వెళ్ళునపు డతనివద్ద రెండుండవచ్చును. లేక తనకుమారునితో, తన భార్యతో కుర్రాడని కొనటకు వచ్చునపుడు, ఆతనివద్ద రెండుండవచ్చును."

వింతచర్యలు

ప్రభుత్వోద్యోగులు కోరినవిధమున కృపాణములనును కొనలేదను నెవముతో సిక్కుల నేకులు చెరిసాలకంపబడిరి. అట్టి కేసులను కొన్నింటిని శి. గు. ప్ర. సంఘమువారు చెప్పితిమి. ప్రకటించిరి: "కృపాణమువై నొక సిక్కు అనుకొనియుండెనని అకృపాణముతోసికొనిపోవడెను. మరెయ్యి సిక్కులకు కృపాణము కుభ్రముచేసికొనియందగా, అకృపాణము తీసికొని పోవడెను. పోలీసువారి కార్యము గురుద్వారామందిరము ప్రవేశించి అచ్యుతసంస్కారసంఘమున నుపయోగింపబడుచుండెను, ఏడుకృపాణములను లాగుకొని వెళ్లిరి. ఒక సిక్కు కుట్టవాడు - బిద్వాల్ - కృపాణముతో నుండగా యుగ్గాహారమును ఉద్యోగి యొక డా కుట్టవానిని పట్టుకొని మేజస్ట్రేటుచే 1½ మాసము జైలులకు బంపించెను. కుట్టవాడు కృపాణమును తేలితో బట్టుకొనియుండుట ఒక నేరముగ మోపబడెను. ఆతడు తొందర తొందరగా బడికి పరుగెత్తుచుండెను. కృపాణము క్రిందకు ప్రేలాడుచున్న, పరుగెత్తుట కష్టమని ఆతడుచేతితో పట్టుకొనెను. ఒక గ్రామములో కొందరు కలసి అచ్యుతశేఖర యుగ్గసము నేర్పాటుచేసిందలకు ఆరెట్టుచేయబడిరి. ఉత్సవము జరుగకుండ ఆయుధపాణాలగు పోలీసువారు కొందరను ప్రవేశించి అన్వేషించి వెళ్లిపోవన్న ఆకాశీల నందరను ఆరెట్టుచేసెదమని భయపెట్టిరి. ఉత్సవముజరిగినంతరకై నను వేచియుండుటని కోరగా, ఉత్సవము ముగిసి యుండుముగి యుండుక పూర్వమే, సిక్కులు 17 మంది పట్టుకొనబడిరి. వారు తమ నల్లతలపాగాలను తీసివేసి తమపాణాలతో కొనవదలిపెట్టుబడుదురని పోలీసువారు చెప్పిరి. ఒకసిక్కు అంగీకరించినందున వదలిపెట్టబడెను. హాషియాబాదు జిల్లాలో 16 సంవత్సరముల బాలుడొకడు కృపాణమును ధరించుచుండ, ఆతనిని పట్టుకొని మూడుమాసముల కఠినశిక్ష విధించిరి. ఒక ప్రభుత్వాధికారిక్రింద సిక్కులనేకులుండిరి. అట్లుండియు ఒక మారు ఇద్దరు గౌరవములగు సిక్కు లతనివద్దకు వెళ్లగా, వారి ముఖముమారుటకు తనకు సరిపడలేదని సగర్వముగ పలికెను. గిద్దరహలో కొందరుసిక్కులు సభలో ధ్యానగీతముల బాడుచుండగా, ఒకపోలీసు ఉద్యోగి అచ్చటకు వెళ్లి వారి నాగీతములను పాడవలదని యాజ్ఞాపించెను. ఆయుధశాసనములోని 19 వ క్షేత్రమునొక ఒక గుడ్డిసిక్కు సంగీతపాఠకుని ఆరెట్టుచేసిరి. ఆతడు కృపాణమును ఒరిగింపలేదను నేరము మోపబడెను. ఆయుధపాఠకై చెడిపోయియుండెను. సిక్కులనేక విధముల పరిభవంపబడుచున్నారు. వారి వెండ్రుకలబట్టి లాగుదురు. 'సత్ శ్రీ ఆకాశీ'సంఘములు గావించినందులకు వారిని కొట్టుదురు. పట్టుకొని జైలులకు పంపుదురు. గురుద్వారామందిర సిక్కులకును సమావేశము కాగూడదనిగూడ ప్రాల్మలపురము మేజస్ట్రేటు లిఖితపూర్వకము నుత్తరువుచేసెను. లూడియానాజిల్లాలో నొక గురుద్వారామందిరము అచ్యుతశిక్షము జరుగుచుండగా, పోలీసువారు చొరబడి కృపాణములను తీసికొని వెళ్లిపోయిరి."

నిజమగు సానుభూతియో?

తాళములనుగూర్చియు, కృపాణముల పోరాటమునుగూర్చియు గత మే 6 వ తేదీనాడు పంజాబు ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రకటించిరి: — సురక్షదేవాలయముయొక్కయు, దానికి సంబంధించిన చిన్న దేవాలయముయొక్కయు పోషణాధికారము ప్రబంధకసంఘమునకు లేదని యెవరును వాదించనందున, సురక్షదేవాలయ భూమి తాళములను ప్రబంధక సంఘమువారి కిచ్చి చేయుటకును, దేవాలయ విషయములను పరిష్కరించుటకు సిక్కులకే యవకాశ మొసగుటకును ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిరి. ఈయంగీకారముతోపాటు తాళముల సంబంధమై యుపన్యసించినవారు సభలకు వెళ్లినవారు రాజద్రోహాసభాశాసనము క్రింద పట్టుకొనబడినవారు విడుదలచేయబడిరి. కృపాణము నుపయోగించుచున్నవారి ప్రబంధకసంఘమువారు మాఫ్యాలకు తగినట్లు తీరువులు తీరువాత కొంతకాలమునకు గావించబడెను."

వైవిధ్యమునుగూర్చి మే 11 వ తేదీ ఇండియన్ పోస్టు రిఫార్మర్లుప్రతీక యిట్లువ్రాసెను:— "ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనయందలి భావమేమి? ప్రబంధకసంఘమువారి యధికారమును ఇతరసిక్కులకిచ్చివేసియును ప్రభుత్వమువారు ప్రభువదినట్లు గుర్తుముగ విధింపబడుచున్నది. తాళములను మై సభలు జరిపినపుడు సభలకు వెళ్లినవారికి, ఉపన్యసించిన వారిని రాజద్రో

హాసభాశాసనముక్రింద యనేకుల నరెట్టుచేసిరి. ప్రబంధకసంఘమువారివారు ఆ తేజవీరులు గాదని అందువలననే రుజువయ్యెను. ప్రభుత్వమువారిభయ చెదరగొట్టుటకును, రాజద్రోహాసభాశాసనముక్రింద తాము గావించినది యక్రమమున తెలిసికొనునట్లును, వీరి ఆరెట్టులు తొడ్చడి నవి. సిక్కులతో సానుభూతి జూపుటకు వారిమతసంగ్రహములయెడ తమకు ఆదరణ కలిగినట్లు తెలిపిరి. గుమారు వెయ్యి రెండువేలమందిని ఒక్క మాసములోపున నరెట్టుచేసి అధికారమును దుర్వినియోగము చేసిన తరువాత, ప్రభుత్వమువారి యీలాటిసానుభూతి ప్రకటనలం దెవరికి విశ్వాస ముండును? ఒకటి జిల్లాలో పట్టుకొనబడిన 258 మందిలో 108 మంది నిరపరాధులు ఎట్టికారణమును లేకయే పట్టుకొనబడిరని కమిషనరు కనుగొని వారిసందర్శనకు ఆతల్లి జమీన్దార్లచేతున తీరువు చేసెను. గుమారు రెండుమైలుమంది ఆకాశీలు ప్రభుత్వరూపణల కిట్లు పాల్పడుచుండ ప్రభుత్వము వారియందు విశ్వాసముగలగుట కిట్టిప్రకటనలకు నిజమగు సానుభూతియుండుట యవసరము."

క్రొత్త యువకారము

మే 22 వ తేదీనాటి శి. గు. ప్ర. సంఘమువారి ప్రకటన యిట్లుగలదు. "ప్రభుత్వమువారు మామూలు ప్రకారము సిక్కుల కోరికలతో సానుభూతి జూపువారి కలె సిక్కుసంఘమునకు తాము గావించిన మహాపకారములను జేర్చుచును ఉత్తరువు నొకటి ప్రకటించుచున్నారు. కోమణిగంధుమనకు సురక్షదేవాలయ తాళములను ఇచ్చివేయుట ఒకయువకారముగ జేర్చునబడెను. ప్రభుత్వమువారు సానుభూతియు తాముగావించిన మహాపకారమును గనుగొనినలోపున సిక్కు లెట్టిబాధలకు, హింసలకు, పరాధమనుకులోనైకో, వివరింపబడలేదు. తాళముల యాదోక్షన సందర్భమున ఆరెట్టుచేయబడిన సిక్కులింకను కొందరి పృష్టికి విడుదల చేయబడలేదు. పోలీసువారిని జూచియు గౌరవముగను సిక్కులు కందలకొలిచి మంది ఆరెట్టుచేయబడిరి. గ్రామములలో ననేకులు చిత్రబాధలు పెట్టుబడిరి. ఒక ముసలి సిక్కు గౌరవమునుండెను. ఆతని కొడుకు లిద్దరు, ఒకరు ప్రాణము, ఒకరు కళ్ళు ఉండిరి. ఆవృద్ధు ఒకరిండును, ఒక ధోవతినీ, ఒకవిత్తడిచెంబును దొంగిలించెనని ఆతనివై పోలీసువారు నేరము మోపిరి. ఇట్టి కృత్యములు గావించబడియుండ, వారిని విడుదల చేసితిమని ప్రభుత్వమువారిపట్టుకు చెప్పిప్రజల కండ గంతకట్టజూచుచున్నాడు. నిష్కారణముగ నింత మందికి గలిగిన పరాధమముల కెవరు బాధ్యత వహించురు? ప్రభుత్వమువారు గావించిన రెండవయువకారము కృపాణములకు సంబంధించినది. కృపాణములను తయారు చేయుటకును ఉపయోగించుటకును ఇదివరకటిశాసనము వలననే యవకాశముండినను వాని నుపయోగించిన వారిని ప్రాసిక్యూటు చేయుచున్నారు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వమువారు క్రొత్తగా గావించిన యువకార మేమి? న కృపాణములకు చేయువారిని, ప్రక్కనగాకుండ ఇతర పోట్ల చేసికొనియుండువారిని ప్రాసిక్యూటు చేయుట క్రొత్తగా ప్రారంభమైన యంశము. గత మాన్యుమనున యవసరముగ కృపాణములను ధరించువారిని ఆరెట్టు చేయబడిరిని కోమణి సంఘమువారి ప్రభుత్వమువారికి తెలిసికొనగా, భయపడ నవసరము లేదనియు, ప్రభుత్వాధికారులు అవసరముగ జోక్యము కల్పించుకొనరునని నిక్కచ్చి చేసిరి. ఒకతెల్ల అట్లు నమృతము బలకును, ఆకాశీ లందరను చట్టివేయనలెనని జిల్లామేజస్ట్రేటులకు నుత్తరువులు బంధ బడుచున్నవి."

దృఢ నిశ్చయము

కృపాణములనుగూర్చి చర్య పుచ్చుకొనబడదని పంజాబు ప్రభుత్వమువారింగీకరించుచు ఇప్పటికిని అనుదినము సిక్కులపై దండయాత్ర సాగుచున్నది. బర్మాలోను బాంబాయిలో నుండు సిక్కులు 3 ఆంగుళముల కృపాణముల నుపయోగింపవచ్చునని భారత ప్రభుత్వమువారును బాంబాయి ప్రభుత్వమువారును గత నవంబరుమాసమున ప్రకటించిరి. బాంబాయి, బర్మా, పంజాబు సిక్కులలో నేల యిట్టికారత్యము మోపబడెనో తెలిసికొనబడు. పంజాబు సిక్కుల మతమునకును బాంబాయి బర్మా సిక్కుల మతమునకును భేదముమైనదా? కృపాణము 9 ఆంగుళముల పొడవుగనే యుండలెనను భారత ప్రభుత్వమువారినిగూర్చును గాతేమియును శి. ప్ర. సంఘమువారిట్లు ప్రకటించిరి. "తనకంటెటి కోలకగుల కృపాణము కనుగొని నుండనని తలంచునో అంత దానిని ప్రతిసిక్కును నిరాధారముగ నుపయోగింపదగుదు. నిర్ణీతపరిమాణపు కృపాణములను చేయుటకు ఎట్టి సిక్కును లైసెన్సు పుచ్చుకొన గూడదు."

గురువారదేశము

పంజాబుసిక్కులు నిరంకుశాధికారుల చేతులలో చాల హింసలకు లోనగుచున్నారు. కాంగ్రెసు, కిలాఫతుల విషయమై ప్రభుత్వమువారు పుచ్చుకొనెడి నిష్పంధచర్యలను క్రమముగ విచారణ గలుపవలెనని పండితమధనమోహన మాలవ్యాగారిని శి. గు. ప్ర. సంఘమువారుకోరుతు తంత్రివార్త బంపిరి. ప్రబంధక సంఘమువారు ఈ క్రిందిప్రకటనను గావించిరి. తమతోడి మతస్థులకు గలిగెడి పరాధమనును, అమానుషహింసను ఖండించుచు సిక్కు లందరును తమగురుద్వారములందు సమావేశమై నిర్భయముగ మాటలాడుకొని సంఘమువారు కోరుచున్నారు. అన్నిటికన్న ముఖ్యము, ఫలితమునకు సహనము, సిక్కు లెల్లరు తమ దేవునియొక్కయు, గురువుయొక్కయు ఉపదేశములను జైర్యముగ వ్యాపింపజేయవలెను. గురుద్వారా సంస్కరణోద్ద్యమమున కనుకూలముగ యోగ్యులైన ఆకాశీ నేతలను, తోడ్పాటుకలను వారు చేర్చుకొనవలెను."

గురుద్వారాబిల్లు - సిక్కుల నిరాకరణము

పంజాబు ప్రభుత్వమువారు ప్రవేశపెట్టిన గురుద్వారా బిల్లునుగూడ సహకార మొసంగుటకు ప్రబంధక సంఘమువారు, వైచ్యలకులకు, నిరాకరింపవలసివచ్చెను. జూను 12 వ తేదీనాటి బాంబాయి క్రానికలుప్రతిభ లాహోరు విలేజుకు డి. థముగ వ్రాసెను. "ప్రభుత్వము ప్రేమించి పంజాబు నిరంకుశాధికారుల కార్యములు చిత్రముగ నున్నవి. సిక్కు దేవాలయ ఏర్పాటులనుగూర్చి గురుద్వారాబిల్లును ప్రవేశపెట్టి సిక్కులకిచ్చుచున్న ను లేకున్నను అయిదులలో పెట్టుదురను వదలు గలవు." శి. గు. ప్ర. సంఘమువారి కోర్కె లను ప్రతిపాదముగ శిక్కుదేవాలయములనుగూర్చి యెట్టికారనకులు గావించబడినను సిక్కులంగీకరింపరని అనేక ఆక్షేపణ సభలయందు తీర్మానములు ఆమోదింపబడెను."

రెండవ రౌలటుచట్టము

కోలదిహాసముల క్రిందట గతర్న మెంటు ఆద్యోక్షేటు పనిని, పంజాబు శాసనసభ పాఠ్యక్షేపవనిని సభ్యత్వమున వదలుకొనినట్టియు ప్రభుత్వము ప్రబంధకసంఘమునకు కార్యదర్శిగ నున్నట్టియు బాంబాయి నగు కుక్రెగిద్దు గుర్తారు మహాల్ డి. సింగు శ్రీమంతు అర్జునదేవుని వర్ధంతి సమయమున కిట్లు హెచ్చరిక గావించిరి. "గురుద్వారా బిల్లు నామోదింప జేసి ప్రభుత్వమువారు మరల రెండవమారు పొరబాటు గావించుదురుగాక. సిక్కులకు ముఖమువై గడ్డము లున్నంతవరకు, కోమణి గురుద్వారా ప్రబంధక సంఘమువారి యనుజ్ఞ లేక గురుద్వారా బిల్లు నామోదింపినను, అచట్టము రెండవ రౌలటు చట్ట మగుట నిశ్చయము. ఆకాశీ నాయకులు అగౌరవము పాలగుచున్నంతకాలము ఎట్టి యుపయోగకరమైన బిల్లు నైనను సిక్కు లంగీకరింపజాలరు."

లా, జస్టిసు, అద్యక్షముగలు

వైవిధ్యమును లన్నిటిని చదివిన పిమ్మట సిక్కులవై నీని ధముగ దాడివెడలుట యక్రమమనియు, నిష్పంధప్రయోగసందర్భమున న్యాయశాస్త్రము వివరితముగ నుపయోగపడుచున్నదని తమకు విదితమయ్యుటవని నేను నమ్ముచున్నాను. పంజాబులో నీ మధ్యకోంతకాలమునుండి పట్టపగటివేళ 'లా', 'జస్టిసు'ను చిత్రవధ గావించిరను వదలుట బయలుదేర వుండునటుల తాము శాంతముగ నిజస్థితిని బరికించెదరని వేడుచున్నాను. భారతదేశము నందు చాలవరకు మాసిపోయియున్న బ్రిటిషు న్యాయమును తాము (వెనుకటి ఇంగ్లాండు ప్రధాన న్యాయమూర్తి) పుం స్థాపితము గావించెదరని సిక్కుసంఘమువారు శిశ్వాసము గలిగియున్నారు. ఆ విశ్వాసము సిక్కుల కుండదగదా? తనకీయుత్తరమును బంప సాహసించినందుకు మన్నంప వేడెదను."

ఇట్లు

బల్లంతసింగు లోక్రాం,

షి. కార్పూరు, సింధు } ప్రిడయ, 15.6.1922. } నింధుసిక్కుప్రకటన సు. సు. కార్యదర్శి, కోమణిగురుద్వారా ప్రబంధక సంఘసభ్యుని సత్ శ్రీ ఆకాశీ.

మలబారు అల్లరులో జరిగిన నేరములకు కొన్నరెండు గల వటుంబములో 4 గురు ముద్దయ్యలకు జేయబడిరి. ఇద్దరుకు ఉరిశిక్షవిధించబడెను. లక్ష్మీనరసింహుల ద్వీపాంతరావము యావజ్జీవము విధించబడెను. మలబారు జిల్లాబోర్డులో ఒక స్థానమును శ్రీశ్రీ నియమించవలెనని తీర్మానము నుపపాదించెదనని కో. సి. కే. తలపకొ గారు తెలియజేసిరి.

దుందుభినామ సం||రం ఆషాఢ శు||౭, శనివారము

ఆంధ్రకవిచరిత్రము

మల్లాది సుబ్బరావుగారు

దేశాన్ని తమ దేశ సారస్వత పరిచయమునుబట్టి యెందు నని యొక మహాకవి వ్రాసియున్నాడు. మనయువకులకు ఆంధ్ర సాహిత్యముతోగల పరిచయము ఆంధ్ర సారస్వతముతో లేదని ఎల్లరు ఎరిగినందుమే. ఇక ఆంధ్రదేశము ఉన్నతదశ యందులేదని ఆశ్చర్యపడ నేల, వరక నేటి మనజనసామాన్యము నకు ఆంధ్రకవిచరిత్రము గలిగించి క్రమముగ ఆంధ్రకవిత్వారస మును జూరకొనునట్టి వస్తువులకు పేరుగల కవులగ్రంథములలో గల రసవంతమైన భాగములను ఎత్తి రచించి మహాగోరుచున్నాను.

శ్రీనాథకవి

ముందు శ్రీనాథకవితో పరిచయమును గలిగించెద. శ్రీనాథుడు గొప్పకవియని ఎల్లరెఱుంగుదురు. కాని వానికావ్యములు ములభముగ అర్థముకాదని సామాన్యభిప్రాయము. శ్రీనాథ నైషధము కృతికి రక్తికిరెక్కిన ప్రాథమిక వ్రాసినది.

కాని అన్నియు నంతకీర్తియుగ లేవు.

పల్నాటి వీరచరిత్ర

ఈ గ్రంథము మంజుశ్రీవరద వ్రాయబడినది. సగటున వీరసప్రధానమైంది. కాని అందు అన్నిరసములును గూడ రుచిచూపియున్నవి. ఇది జనసామాన్యమునకును బిడ్డలకును గూడ ములభముగ అర్థమగుచిరిచి వ్రాయబడినది. పాత్రలు చేసిన చాళుఖ్యములనుండి గ్రహించి గ్రంథంతయు చదివి తనివెడలెదదని నమ్ముచున్నాను. ముఖ్యముగ ఆంధ్రకవిచరిత్రయ ముగలిగి అట్టికవిత్వము మనలో లేదని వాపోవుచిద్యార్థి గారు వజ్రము దీనిని జదివి సంతసించెదరు. ఈకవి వేర్వేలువిషయము లను గుఱించి ఏమి చెప్పియున్నాడో విషయనూచకముగ ఎత్తి వ్రాయుదును.

బాలురను గుఱించి

మానాభిమానముతో మగటిమి మించ
బ్రబలింపఁగలవారు బాలుర సుమ్ము
బాలుర పెద్దలు బల్లిదులో వారె
బాలురకే వృద్ధి పరికించిమాడఁ
బెద్దలు నతిచెడి పిటికిపాఠులగురు
పాంచభౌతిక దేహపటిమ షీకించు
మనసు చలించును మాటిమాటికిని
ధైర్యము తగ్గు నుత్సాహము లుడుగు
వయసుమీరిన వేళ వచ్చునా బలిమి
శ్రీరక్తనను నడకీర్తికైనై
బాలురనై నుండు భార మంతయును.

సూర్యోదయము

తెల్ల వాఱఁగ నత్తు దివిజా లుహ్నింగఁ
జుక్కలకాంతులు కూకన్మై యడఁగఁ
గలువలమృతగుని కాంతులు తగ్గఁ
జీకటి గుహలలోఁ జేరియు దాఁగఁ
గుడ్డకూబలు పోయి గొంతులనణఁగఁ
జుక్కవాకంబులు సంతసంబండఁ
గలవలము ల్వికసించె గలవలము మొగిడె
దమతమ కార్యములతో తగఁ జేసికొంచు
మోదంబు నొందిరి భూవనలల్లె
వేదమంత్రంబుల వినుతులు నేసి
యభిలషానురతతి యగ్రము లిన్వ
పూర్వపర్యతమాట పూర్వాగ్రమందు
ఘనతరమాణిక్య భిదిత సౌఖ్య
మృగభువన నిచ్చి గురుతేజమునను
భాసుండు దిక్కులఁ బ్రబల నావేళ.

సూర్యస్తయము

సాంధ్రమై చీకట్లు జగవెల్లఁగన్మె
విలసిల్లె జుక్కలు వినువీధి నందు
గుమిగూడి పక్షులు గూళ్లలోఁ జేరె
గూబకదుపుమించి కూయంగ సాగె
జుక్కవాకంబులు సంతసం బడఁగె
ఘనచక్రంబులు కాతుకం బండఁ
గోలఁకులఁ గమలములో కుందుచు మొగిడె
వికసించె గుమదుముతో విచ్చలఁగిది.

పర్రాకము ప్రకటనము

మముఁ జూడునా ముఁదా మాటాపులఁది
మముఁ జూడు బ్రహ్మన్న మా కౌగిలెటిమ
సింధుకంబులమీదఁ జెన్నగా దుమికి
కుంభస్థలంబులు క్రంక్షణేనెదము
కొదమసింకంబులఁ గూలఁగన్ చెదము
గండభేరుండాల ఖండింతు నులుక
వాయువుఁ బోసక నడి నాపఁగలము
జాతవేదనిఁ బట్టి చమిరవేనెదము
ఘనసమద్రముఁ జొచ్చి కలఁ జేసెదము
కుంభినిఁ గాళ్లితోఁ గ్రుంగఁదన్నెదము
కులగిరులై ను నొట్టివేసెదము
గురిజాల నేలెడు కువలయేశ్వరునిఁ
గోలపగన్మెట్టి క్రొవ్వణఁగించి
చలమున వినువక చంపఁగఁగలము.

పారతంత్ర్యము

మేకాని మీలోన మీరు పోరాడఁ
జూచెడువారికిఁ జూరకన యాను
కోరి కాత్రపులు మాగు రైసుగుదురు
పలువలు మిముఁజేరి పుఁ జూరక
చెప్పుచునుండురు చెటివాక్యములు
నైకమౌక్యము చెడు నద్దానితోడఁ
జెడును జల.బును జెనును భాగ్యము
చెడును యశంబును జెడును శౌర్యము
చెడును రాజ్యంబులు చెడ్డపిచ్చులు
జేకంబు పరస్పరాధీనమా నుమ్ము
పారతంత్ర్యంబు మీవైఁ బడఁగఁదు
పారతంత్ర్యజనములపాలి కష్టములు
చెప్పంగ నలరయే శివుఁకునైనఁ
ఘంజంబుల నన్న పక్షులరీతి
బంధించి పాయలవాడు పెన్నట్టె
బదిలెఁ బెట్టిన పాయలభంగి
గంగిరెద్దులవాడు జావర నాణఁచి
ముకువాడు పొడిచిన పోకెద్దులట్లు
బోనులో నుండిన పులులవిధంబు
స్వార్థత్ర్యోపేతతఁ బడి యుండవలయుఁ

వాక్స్వత్సవ్యరామీత్యము

బరికింపఁగా మనోవాక్స్వామములను
నై జరుగ్గోర్యమానను మది తిప్ప
వాక్స్వామములు రెండు బంధింపఁబడును
మనసులోఁ బుట్టిన మంచితలంపు
లాచరణమునందు నలవి గావన్న
జన్మఫలం చేమి చచ్చుచే మేలు
అన్యకక్షేపిత్వగ నేకహీన
యోనులలో పెన్నియోమాను పుట్టి
పడయక పడయక పడనెనయట్టి
దుర్లభనరూపు దూషితంబగును
బాధివా యిటువంటి పారతంత్ర్యంబు
కటకటా పగవారికైనను కలదు

కుందబృందసితాబ్జగుమ వాస్తవ
హారడిఁడిగ నీహారపటీగ
ఘనమహాశంబుల కాంతిని మించు
సత్కిరీటివేఁమే సరసి నశించు
నవకీర్తి జగముల నధికమై యుండు

సఖ్యత

ఉభయవాదులు మీర లొక్కటైయున్న
సకలకార్యంబుల సమకూర్పనచ్చుఁ
బ్రజలకు నుభయ మాను బంటులంపడు
ధనము సంపాదించఁ దగియుండునపుడు
సంపూర్ణకాములై సకలసేవలం
కాపాడుదురు మిమ్ముఁ గనిపెట్టియుండి
పరగాజులను లెల్వఁ దైకొనిపోయి
యాతిమిమ్ముటయుఁ ద్రవ్యానుల నెల్లఁ
గొననచ్చు ధన్యులుతో మాన్యునచ్చు
సత్కిరీటి జగముల సాంధ్రమై నిల్చుఁ
గలపించి వెనుకటి కారవు లెల్ల
గతిచెడి పడిట్టి కష్టములవనమె
పగ నెరిగించట భావ్యంబు గాదు
ఉభయవాదులు మీర లొక్కటి కనుక
నయమొప్పు జెప్పితి నామాటవినుడి.

పదార్థి అవినాశత

పాలియ బొక్కటి విను బొత్తిగా నెపుడు
పుట్టదు క్రొత్తది భూమిలోపఁ ను
బోయినదానినిఁ బోయె నటంచు
నున్నదానినిఁ జూచి యున్నదటంచు
భావించగాఁరాదు పడఁతితో కనుము
కాలవశ బునఁ గల పదార్థములు
గూఢభేదంబుల రూఢిగా బొందు.

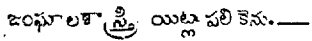
వీర్యము

జమలకుఁ గష్టంబు సునకూరునపుడు
శ్రీవీరీర్యంబు చెనరంగఁజేయు
దేశంబు పరస్పరాధీన మానపుడు
శ్రీవీరీర్యంబు చిక్కఁగఁబట్టు
సామ్రాజ్యతన వెండి చచ్చెడునపుడు
శ్రీవీరీర్యంబు చిగిరింపఁజేయు

భార్య భర్తను యుద్ధమున కంపుట

నవును వీరించె నలిశాయతాక్షి
రతిరాజసౌందర్య గణరంగధీర
కరులదొఁ ధనతేజ కరుణాలవాల
వినతాత్మజుని లావు వెన నీకుఁ గలుగు
సామిరిననుమైన సాహసం బబ్బుఁ
గృష్ణుని కెనయెన కీర్తి ఘట్టిలు
రవికాంతిగురుండవై గంజిల్లుచుండి
యలరాజుపగదీగ్గు మునుజులతోడఁ
బటుతరంగిణప్రసాధిను మెఱుగు
శ్రీగిరిలింగంబు చెన్న కేశవుఁడు
వరము లొసంగఁగ కర్ణిల్లఁలరు
కౌతలవిజయంబు సమకూరు మీకు
నీయామృతము కడి నిచ్చును జయము
కలియఁగలను మీకు ఘనపూజ లయరు
తల్లి కుమారుని దీవించి యుద్ధమునకుఁ బంపుట
నుననాభువిభవంబు సాంపూర్ణ గలుగు
వీరభద్రునిసాటి విజయంబు గలుగు
వినతాసుతునివంటి వేగంబు గలుగు
రఘునాయకులవంటి రాజస మొప్పుఁ
బనసపుత్రునివంటి బలము సిద్ధించు
విచ్చేయు మది తల్లి చేడుకఁ బలికె.

(వీరము)

“నాకొ సెన్న నీ లోండా యే కాని చెప్పకుండు కా! రామో
గావచ్చిగావచ్చి-ఇకమూ డేర రాముండు - రాముడనగా బల
రామ కృష్ణులని యర్థము. అస్త్రములు పోయినవి. శస్త్రములు
పోయినవి. అంబులు పోయినవి. పూర్వజ్ఞాత్రము కూడా
యిలా మున్నావులా నాకెంతిపోయింది. పరశురామునిచేతిలో
నందే నొడ్డలియేమి బలరామునిచేతిలో నాగలియేమి? ఇప్పుటికే
యెంతే దిగిపోయిననో చూడు. అదిగాక వామనావతారములో
నన్ను మాయవంటి మాయ ఉర్రగం కృష్ణునిలో నారంభమైంది.
నవగతి చిన్నతనములో మాయ; అనగా వామనావతారములో-
మధ్యవయస్సులో మాయలేదు. (అనగా బలశురామ శ్రీరామాన
తారములలో) వయసుదల వయస్సులో దిగునమాయ (కృష్ణావతారములో). కనంత జ్ఞాప్తిలో నుండుకొనవలయును. పరశ్రవ్య
లలోఁగూడ నీచే అదికాక వటిమొక సంకతి. పరశురాముండు
బ్రహ్మచారి. శ్రీరామచంద్రుఁ డేక పత్ని ప్రవచు. కృష్ణున
కెఁమంద్రు భార్యలు. పరునాటువేయి గోవులు. చక్రము పట్టు
లేదు. బలువంపలేదు. మహానభివ్రావండు కన్న గీటి సంకమాతి

మును బహుమతిగా పొందుట నైపుణ్యముచేసి పదునాడు
వేల గోపికల యందలలో ననుకూలము సంపదించుచున్న పుష్ప
బ్రహ్మచారి కృష్ణ! నమస్తే నమస్తే నమస్తే.

కృష్ణుని యానందమైన పిచ్చుట నాజాతి తత్త్వముల
సర్వత్ర తత్త్వములలో జేయుచు పూర్తిగా జన్మించి. గాత్ర
బలము ధృష్టమైది. మోసము మోచుచుది. అనేక కాంతాలో
లత నడుమిడిపోయింది. స్వసుఖంబు సంతృప్తి లభింప
వైచి. శ్రీ మాతా మునుకు బుద్ధావతారమునకు నెంత యే
తిపు వెల్లుగా నున్నదో చూచితివా? ఓ. అనుకూలము నమ
స్తమో శ్రీమతి దిగిపోవుచున్నది అట్టి సమయమున బుద్ధుడవల
రించినాడు. నేడములేదు. భగవంతుడు మధ్య. ఆత్మ: సా. మోక్ష
మిల్ల. యని యానందభావపుడు బోధించినాడు. ఇట్లంటే దిగి
పోవుచున్న యానందభావమేమో యిది మఱియొకటిగానెడి.
బుద్ధుడు ప్రేమవతము బోధించినాడు కాని ఒకని నొకఁడెందు
లకు ప్రేమింపవలయునో యాకారణమును దిద్దుకొని జెప్పలేపోయి
నాడు. అతిని నీక్షించుట గాఢచింతగా నగుపడదు. నీవెప్పు
డైన సంధ్యాకాండము చేసివా? వాదావతారే యని యెన్న
టనైన నన్నచేమో జ్ఞప్తియన్నదా? అదేయిది. ఇప్పటి దైవాక
మానసిక సాంఘిక నైతికావస్థలన్నియు నీకే తెలియును. నేను
జెప్పలేనది నేనున్నది? భగవంతుడైనా. స్వసుఖమే మోక్షము.
ఈ ప్రక్కను వేళ్ళ అప్రక్కను నాసి. ఈచేతిలో ప్రాదిబుడి
అదెంతో జుట్టు. అజేయల నోట్లట్లు ఈజేయల నీగిల్లువెట్టె
నాచిజేయల నెంటుబుడిటికట్టుజేయల నల్లరుడు. గొంతు
కుఁద్రాడు. ఘామనోమీ అకుంఠ జోడు
ప్రేమ జాతకుండ జెల్లు. నటి నాపిందకుడు. నల్లరుడు. ఈ
దిక్కుమాలిన వేమయితో మగవాడనన్నాడు. ఇత నాడుదాని
వే.ము. కాంతిమి పాపమే. కాంతిమిపాపమే. చెప్పనే నీలలేదు.

“కోకమీద గల్గిభామాయి నానామి రైకమీద రాజ
హంస పేషిముఠికి నూనూనాం నానామి బోధితిలకు తమల
పాకు.” ఓహోహో హవావారే.

“ఫీఫీ! ఇతఁడెట్టివెట్టు. అంతటితోఁ జాలును. కలిక
మార్తెనిగుచ్చి యేమైన జెప్పునా?

“ఇది నేమున్నది. ఇది నేమున్నది. కలికావతారము వ
చ్చిపిచ్చుట జాతివర్ణభేదమంతమాత్రము లేక యందలు కలసి
యొక్కనానలొకఁడై యొక్కగాడ్డున బీతుకొనితిరు
గు. వాచివరుసములే జరుగెల్లరు ప్రవర్తింతురు. ఇప్పటికే
మీఁగాళ్ళవాళ్ళు మొగముమీదఁ గనబడుచుండగా నన్నదె
గద వెందులకు? అందఱు వట్టివలెవులగుదురు. కొంతకాలమల్లుండి
కాబాపవంచములొనికి జంకిపోవుదురు. అంత స్పృహయు
కలుగును. దానివై జలప్రళయము కలుగును. ఒక్కపేషిముద్ర
ము. దానిలోనిది సోగపాలో యేమియుఁ జెలియదు. ఆసముద్ర
మునై “ఒకటి పండ్లదొండయవుదు నాలుగేనున్నయి న
యవుదు. అకుమిఁది. రామచిలుకయట్టె నుఖమునిదబోవు
“దీనిభావము చెలియవలెనంది జనులారమీయ.” ధీని॥

అని వెట్టి రామకృష్ణయ్యగారు చెప్పినట్లుండును
తెలిసిదా? ఎవలూకొక చెప్పవని నీ వడిగినట్టికి ఇకవలూకొ
మకా హడ బోధించినాము. దట్టియ్యనుకరి రెండు డబ్బులిచ్చు
స్వభావములేత నాలుగునఁ జేసితిమి. అయినను దప్పలేదు.
“మత్స్యక మాకరంబాచార వారసినాళ్ళ వామనః రామో
రావశ్చ రామశ్చ బుద్ధః కలియేవ” యను నీయొక్క శ్లోక
మునకే మన పురాణములు నితీహాసము లన్నియు వ్యాఖ్యాన
ములు. సువస్తప్తప్రీతి శ్లోకమే వ్యాఖ్యానము. సాల్వగామ
ములలో మున్నెమూర్తి మొదలుకొని కలికిమూర్తి కలకన్ని
మూర్తులన్నవి. శ్రీ పురుషులలో మత్స్యముఖులు, కూర్మ
ముఖులు, నాగాముఖులు, సింహముఖులు, వామనముఖులు, రామ
ముఖులు, కృష్ణముఖులు - బుద్ధముఖులు - కలికముఖులున్నా
రు. ఇదికాక మఱియుక్క చిత్రమును జెప్పెదను. వినును.
ప్రపంచమునందున్న, యుండిన నుండబోవు జనులందఱ స్వభావ
ములు కూడ నీశ్లోకమునఁ జెప్పిన పదిలోనే యుండియున్నవి.
ఇందులొ నది కొంత యందులొనది కొంతకలసి సాంకర్య
ముండవచ్చు నేమో కాని యీపదిని మించిన స్వభావములు
మాత్రము లేవు. ముమ్మాటికిలేవు. ఇక నీకుఁ జెప్పవలసినది
లేదు. సో “యని యాచిండు తిటాలన లోనిది బోయను.”

నాయలారా! పచ్చివాని ప్రలాపములను వింటిరా?
అపందర్బాలాపములే కదా యని యలత్యువుచేయక రవంత
యోజించుకొనుడు. యోజించుకొన్న మీదటఁ గూడ నసంద
ర్భములని తోచినయెడల మఱచిపొందు.

ఓమఁకాంతి కృంతి కృంతి కృంతి.

రేవణ - రేవణుడు

వేమూరి - ప్రభాకరశాస్త్రిగారు

‘మనుచక్రరేవణ’ యను శీర్షికతో శ్రీ యశ్వరాజు
ఉమాకాంతముగారు ‘తెలుగుదేశ వాఙ్మయప్రతిక’ యను
స్వప్రతికము నొక వ్యాసము వ్రాసినారు. పేరుయొక్క
గాఁదెలిసికొని బ్రతుక్తు పం యాతఁడే యానంద్యముగా
ననుకూల దూషింప వారంభించినారు వా. వారు వ్రాసిన
వ్రాత యీతొకన నున్నది.

“రెంటికింజెడిన రేవణ నామనే నీరజేతజ్ఞా” యని మను
చక్రలలో వెద్దక చెప్పెను. ప్రాచీనపు పుస్తకముల్నిటిలో రేవణ
అని వున్నది. జాలూరి అప్పలపండితులు గరిమాచి అచ్చు
వేయించిన పుస్తకములో రేవణ అనియే వుంటి. తాళ పు
స్తకములలో రేవణ అనియే వున్నది. కాని సంకీర్ణావలకు స్థాన
మైన చెన్నపట్టణపువారు తెలుగు పుస్తకములను గరిమాచి
అచ్చువేయించెడిము చెన్నపట్టణముగాఁ అరంభమాయెను మీ
సంకీర్ణావలకు స్థానమైన చెన్నపట్టణమున, తి.తా.సంతముల
పుట్టి పెరిగిన వారగుటవల్లను ఇంటిఁదగ్గ వీధిలో నంకరపు
తెలుగు మాట్లాడేవా రగుట వల్లను తెలుగు దేశపు భాషయొక్క
నిర్మల్యరూపమంటే వీరికి అర్థముకాని మాట కావలసివచ్చెను.
.....రేవణ అనే కల్పము రావణమునలె రావణ శిబ్బము
వలె రాముడు రావణుడు అని వుండవలెను గాని రేవణ
యేటికి ఇది చిన్నయనూరిలో లేదే కనుక బాగాలేదు. వెద్ది
న్నకు చిన్నయనూరి వ్యాకరణము రామండునా? రేవణ చిన్నయ
నూరికి విరుద్ధము. అ దుఁడన దిద్దివేయవలెను. రేవణుడు అని
దిద్దితే గణధిగము. రేవణు అని దిద్దితే చిన్నయనూరి ప్రకా
రము సాధువు కాఁడు. అని రేవణ, రేవణు అని దిద్ది
వేసిరి.....కాని ఇది వ్రాత యేదో యెంటువ్రాత
యేదో తెలిసికొనుట చిన్నయనూరిని చంకజెట్టుకుని దిద్ది
వారు మఱకు బయలుదేరిము మాత్రము నన పుస్తకముల
చాదిపోవుట కావలయును. కీ క. 1893 సం.త్వములో
జ్యోతిష్యుతియందు ముద్రించి య.ప్ర.యే పరిక్షిత శ్రీ వేదము
వేంకటరామకృష్ణగారు ప్రకటించిన మనచక్ర: గముడు
ఈ దిద్దడము కనబడుచున్నది.....వేంకటరామ కృష్ణ
గారింటే పూర్వమే యెరైనా యాదిద్దడపు ని అర.భి చ
రేమో నేను చెప్పజాలను..... తెలుగు దేశము
వెంటనారాయణ, లక్ష్మీనారాయణ, నారాయణ, అని కొన్ని
శిబ్బములు ప్రాతఃదిగ్దాపములలో అకాంతములుగానే
వున్నవి అట్టిదే రేవణ అని చిన్నయనూరి చతువు లైవారికి
తెలియకపోయెను. తెలుగుభాషాసంప్రదాయములు తెలుగు
భాషా స్వరూపము తెలిసికొనక ఈతీరుగా తెలుగు పుస్తక
ములను దిద్ది పాడుచేసిరి.....శ్రీ వేంకటరామ కృష్ణ
గారు గాని అనందవారి అనంతచార్యులుగారు గాని మఱి
యొకరు గాని తెలుగు పుస్తకములు పాడుచేయవలెననే ఉద్దేశ
ముతో చేసియుండరు. అయితే చిన్నయనూరియే శరణమైన
వీరికి ఈదోషము అనివార్యమై అది మన పుస్తకములను విరూ
పము చేయుటలో పరిణమించినమాట మాత్రము సత్యము :
...రేవణు అని మార్చినవారు మార్చిట్లు ఉండుకొనక అనంద
వారి అనంతచార్యులు ఒక చాకలికభను అవట చేర్చి.....
.....వాస్తవమునకు రేవణ అనందే గరియైనాపము.
తాళపత్రగ్రంథములలో ఇట్లే వున్నది. ఈత దోషమీ మాంసకుఁ
డైనట్లు తెలియచున్నది. వెనెడన్ని కాలేజీ ప్రాఫెసరు శ్రీ
కుళ్ళపామిశాస్త్రిగారి సందర్భమున ఈ క్రింది శ్లోక ము
నొక నాడు చదివెరి. శ్లో॥ ఉంఠేః కారికాంవేత్తి (చంపూ)
త్యంతవేత్తి ప్రభాకరః. మండననూరకువేత్తి నాథకంవేత్తి
రేవణః .....రేవణ కేంద్రా రావు అని దీని అర్థము.
పూర్వ మీమాంసయందలి రెండుభాగములు రాక రెంటికి
చెడినవాడీ రేవణ అనే మీమాంసకుడు.....ఇక రేవ
ణను రేవణు అని దిద్దడము మిక్కిలి తెలివాలిన పాడుపని
అని చెప్పి యాచిన్న ముగించుచున్నాను.”.....
దూషణవిశేషములను విడిచి వాదస్వరూపము తెలియఁకయి
పరిమితభాగమునే వారి వ్యాసముకండి మీఁద నుదాహరించి
నాడెను. శ్రీ వేదము వేంకటరామకృష్ణ ప్రభువుల నుద్దే
శించి వ్రాత యెడిన కటాక్షులను బాలింబు పరికింపఁకలగు.
అట్లు దూషింప లగుటకు వారు వాస్తవముగా దోషులగుదురా?
విచారింపిచూడము.

ఉంఠేకః కారికాంవేత్తి

ఈ శ్లోకము సంపదగ్ధము నిండుక పేర్కొనెదను.
(ప్రావృ లిఖిత పుస్తక కాలకుఁగాఁ ప్రాచీన గ్రంథ సంపాద
నాథము మరయోదేశమునఁ బ్రకటించుచున్న దక్కడ మహా
వహానాథాధ్యక్షు నారాయణ నంబూద్రిగారి శ్లోకమును నడు
కుగా విని శ్రీరామకృష్ణకవిగారు కొనివచ్చిరి. వారినుండి శ్రీ
కుళ్ళపామిశాస్త్రిగారి కెఱుకపడినది. ఇది పూర్వమీమాంసా
శాస్త్రప్రసక్త మగు శ్లోకము. ఇందుఁ బేర్కొనఁబడిన వారు
పూర్వమీమాంసాశాస్త్ర గ్రంథకారులు. మండనండు శ్లోకవా
క్యమును దంత్రవారికమునుగూడ నెఱుంగుననియు, రేవణు
దారెండు నెఱుంగఁడని యుత్తరార్థమున కర్థము. రేవణు డా
రెండు గ్రంథములమర్యాద నెఱుంగక తాను గ్రంథము రచించె
నని శ్లోక తార్కమ్యమును నారాయణ నంబూద్రిగారే చెప్పిరి.

ఇట్లెల్ల శీల మున ని శ్లోకమును పేర్కొన్నవారి గ్రంథ
ముగాఁ గంగొరికి మాధ్యమికమగు వద్దర్శనముచ్చి
యనునకు విశిష్టాదుఁ డయింపచు టికిలో నది యువాహ
రింపబడినది. “ఉంఠే కారికాంవేత్తి త్యంతవేత్తి ప్రభాకరః,
మండననూరకువేత్తి నాథకంవేత్తి రేవణః” అని యాచిన్న
పాఠము. న.పాఠమున రేవణునకు నేమియు రాదని యర్థ
మొనఁబడుచున్నది

రెంటికిం జెడిన రేవణుడు

ఈ సామెతగూడఁ గ్రంథము విచారితము. మనుచక్ర
మునది మాయాప్రకాశి మాటగా నున్నది. కుమ భిన్! నీ ప్రా
ర్థమున నీతోడి భో.ముకొఱకయ నాజననామాధ్యక్షున
ము విడుమిడున్నా. అది విడిచిండుకు నీతోడి సుభో.పా
ఖ్యయనును దనివారి లభింపవలెను. నడుమ నీవు నన్ను విడువ
రాదు. నుఖముకొఱకయి న్రతిము చెఱుచుకొన్నపుడు నుఖ
గుండును దక్కవలెను. న్రతిమును జెడి నుఖమును దక్కక.
యభివృద్ధిమొగ్గుదరాదని చెప్పి సంపదమును నీ సామెత
యొపయోగింపఁ డి. ఇది సరిగా “ఇతోద్రిష్ట సత్యోద్రిష్టః”
అన్న సామెతవంటిది వేఱొకదాని పొందఁగో. పొందిన
మొదటిదానిని విడుచుట పొందఁగోదానిని బొందఁబాలక
పోవుట తుదకు రెంటికిని జెడుట యున్నప్పు డీసామెత సజ్జి
పడుచున్నది.

మీది ‘యంఠేః కారికాంవేత్తి’ యన్న శ్లోకముం
దున్న రేవణు డిట్టి సంపదగ్ధమువాడు గాఁడు పూర్వము
వ్రాయఁడిన శ్లోక గ్రంథమును బరమార్థించి చూచి. దెలియఁ
గలను. మణిగ్రీనూపాఠమును డిట్టి మాడఁగా సామెత కిది
యశ్యతము ననంత మగును.

రేవణు అన్న పాఠమును వేంకటరామ కృష్ణగారి
చటి యవరో చెప్పి పుర ప్రాంతపు సంకీర్ణావలవాని సృష్టిం
చిని యుమాకాంతముగారు వెనుకముందు లయక దాయణ
తిరమయిన వ్రాత వ్రాసినారు. రేవణ యన్న పాఠము గలదు.
రేవణు అన్న పాఠమును గలదు. రెండును సమీచిములే. ఒకటి
కలదని వేఱొకటి లేదని ఒకటి యొప్పుని వేఱొకటి తప్పుని
చెప్పక యే తప్పు. రేవణ అనగా సేంధ్రమా రేవణు అన్నను
నదే యర్థము. రేవు + యంఠేవు వాడు. చాళి. రేవు +
అణ రేవణ = చాళి! అక్కడ, ‘అడు’ ఏ యర్థమున వచ్చి దో
యిక్కడ ‘అణ’ యదే యర్థమున వచ్చింది. తిక్కడ, తిక్క
న, వల్లడు, వల్ల, మొదలయినవి చూడఁదగును. అన అన్న
అణ అణ, సమానరూపములు. కర్ణాటకసంబంధ మున్నవోట.
తెలుగుగా అణ, అణ, రూపము లుండును. నాణ, మల్లణ, మొ
దలగు కవులపేర్లు చూడఁదగును. వ్రాత ప్రతులలో రేవణు
రేవణ యని రెండు రూపములను గలవు. చాళి యని యర్థము
చెప్పటలో రెండురూపములను సాధువులే యగుచున్నవి. వే
ఱొకదానిని బొందఁగో తొలక పొందిన దానిని విడుచుట
“కల నారెండవ దానిగుండ బొందఁబాలక పోవుట రెంటికిని
జెడుటను సామెతసందర్భ మీ చాళివానికథకే చక్కగా
సరిపడుచున్నది. ఇట్లుగలచే నంఠేకః కారికత్యా శ్లోక గత
మగు రేవణు కథ యిక్కడఁ బ్రసక్తము కాదనుట కూడ
విస్పష్టమగుచున్నది. రేవులో చాకలివాడు బట్టలుదడుచుండు
టయ, ప్రవాహము (లేక నుడిగాలి) రాగా మూమున నున్న
పొయ్యిట్టలను బట్టుకొనబోవుటయు నక్కడికి బోవు లాప
లనే యవి కొట్టుకొని పోవుటయుఁ దొలక తాను విడిచివచ్చి
నవి కూడఁ బోవుటయు రెంటికిని జెడుటయు ననునది చాళి
వానికిధ.

మఱియను రేవణ యను పదము రేవు + అణ యను విధ
మున నేర్పడినది కాకపోవునని నారాయణ రావణాది శిబ్బముల
వంటిదే యగునని రేవణుడు అనియే యగును. రావణ, న రా
యణ. అనుశిబ్బములలె రేవణః అనుశిబ్బముకూడనయినప్పుడు తిప్పక
రావణుడు నారాయణుడు అని యేర్పడినట్లు రేవణుఁడు అని
యేర్పడవలె నినదే. ఈనిబంధము చిన్నయనూరి చేసినదికాదు. నన్న
య మొదలగు సాంధవిద్యకృష్ణప్రపంచమెల్ల జేసెడి. నే
డు వాడుకలో వేంకటనారాయణ, లక్ష్మీనారాయణ యను
రూపము లుండుట సత్యమే. ఈ ప్రయోగములను మనుచక్ర
కారుడు గ్రంథమునఁ జేర్చె ననుటకు, నాకాలపు గ్రంథప్రయో
గములకు జాపవలెను గాని వేటి వాడుకభాషలోని ప్రయోగ
ములు పనికిరావు. ఆ ప్రయోగములు వ్యాసము లగునా కావా
యననది కాదు మనకిక్కడఁ ప్రసక్తము. ఆనాడు మనుచక్రతాది
గ్రంథములలో ప్రయోగింపబడినవా యని చెప్పి పుర తి.తా.సంత
ములకంటి, సంకీర్ణావలకేళమునఁగాక యశ్వయనున యాంధ్ర
దేశముండే యవతరించిన యాంధ్రభాషాస్వభావ మెల్ల నారసి
యుమాకాంతముగారు నిరూపింతురుగాక. రావణునకు రావణ
యనియు నారాయణునకు, నారాయణ యనియు నిట్టి వే మఱి
యే వేనియుఁ గాని ప్రథమికవచనరూపములు గల శిబ్బములు
ప్రాచీనకాలమున గ్రంథస్థములుగా నున్న వేమో?

రేవణు అన్న పాఠము

ఉమాకాంతముగారు వేంకటరామకృష్ణగారి మఱి
యెవరో యాంధ్రభాషామర్యాద నెఱుంగనివాని చెప్పి పుర
ప్రాంతపు సంకీర్ణావల వారు. రేవణు అన్న పాఠమును చా
ళి వానికిధను సృష్టించిరనుచున్నార గదా! ఇది యెంత యవి
చారికపు వ్రాతయో తెలిపెదను. (సశేషము.)

చల్లరాంగైయానుచందుషాపు

వారు క్రొత్త జివిలీ రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే ప్రాకుచేసి యున్నారు.

రోజారంగునందు సరిగ బుట్టలు వేసినది, ఆకుపచ్చ, చాకులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

బయటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల చొప్పున పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లరాంగైయానుచందు

(2300)

గొప్ప అద్దములలుపులతో అందముగ నుండు షాపు

9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము”

మీరు ఇట్లుకదలకనే తెలుగు షార్టుహాండు నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినుసున కొక గంట పని. “ప్రోస్పెక్టుస్సు నిమిత్త మణాబిల్ల పంపించండి!”

(13) ఇక ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

దంతచూడము

వెల డబ్బీ 1-కి 0—2—0

ఈ ధంతచూడముతో పండుతోముటవలన చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవించుటంమును. నోట దుర్బంధములేక యుండును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి లేక మద్రాసు.

నోటీసు

ది కర్నాటిక్ వేవరుమిల్సు, లిమిటెడ్

“వెక్సుఫార్డుహౌసు” కీలకం, మద్రాసు

1920 సం॥ రమునందు కంపెనీ ప్రాస్పెక్టుసును ప్రవరించి పంచి పెట్టినప్పటినుండి మద్రాసులో గాని లేక మద్రాసుకు సమీపమునగాని యంత్రాలయమును స్థాపించు ఉద్దేశ్యము లేదు. రాజమహేంద్రవరమునందు గోదావరి నది ఒడ్డున విశాలముగనున్న అనుకూలమైన 45 ఎకరముల స్థలము దొరికినది. సదరు స్థలమునందు గడ్డితో కాగితములను, వెదురునుండి కాగితపు గుజ్జను తయారుచేయుటకు కావలసిన కట్టడములు, యంత్రాలయములు మున్నగు నవి అతిత్వరితముగా ఏర్పాటు చేయబడుచున్నవి. కాగితపు గుజ్జను కాగితములుగా మార్చుటయు, అట్టలను తయారుచేయుట కవసరమైన యంత్రములను ఏర్పాటుచేయుట మిక్కిలి ప్రశస్తమైనదని డైరెక్టరులు యోచించుచున్నారు.

యంత్రాలయమునకు కావలసిన సామగ్గులన్నిటిని ఏర్పాటుచేసి, కాగితమును తయారుచేయుటకై కావలసిన (కెమికల్సు) రసాయన సామాను లన్నిటిని అచ్చటనే చేసికొనుటకు అగత్యమైన కర్మాగారము నొకటిని స్థాపించుటకును డైరెక్టరులు ఉద్దేశించియున్నారు. కాగితమును చేయుటకు పరిశ్రమములకు ఇతరజనులకు, కావలసిన రెండు రకముల రసాయన సామానులు తగిన ధరలచొప్పున (కెమికల్సు) ఎక్కువగా కావలసియున్నది.

కావున కంపెనీ మూలధనము రూ 10,00,000 ల నుండి రూ 30,00,000 లకు పెంచుపబడినది.

రూ 20,00,000 లు మూలధనము వాటా 1 కి రూ 100 లు చొప్పున 10,000 వాటాలుగాను, వాటా 1 కి రూ 20 లు చొప్పున 50,000 వాటాలుగాను విభజింపబడియున్నది.

రూ 100 ల వాటాలు—దరఖాస్తుతో రూ 25 లును మిగిలిన సొమ్ము కోరినప్పుడు దఫా 1 కి రూ 25 చొప్పున చెల్లించవలెను. ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్యను 3 నెలల కాలమునకు తక్కువలేని వ్యవధి యుండును.

రూ 20 ల వాటాలు—దరఖాస్తుతో రూ 10 లును, మిగిలిన సొమ్ము కోరినప్పుడు దఫా 1 కి రూ 5 లుచొప్పున చెల్లించవలెను. ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్యను 3 నెలల కాలమునకు తక్కువలేని వ్యవధి యుండును.

ప్రాస్పెక్టుసునకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ది మానేజింగు డైరెక్టరు “వెక్సుఫార్డు హౌసు,” కీలకం, మద్రాసు.

ఫలవృక్షముల వ్యవసాయము

VIII

మామిడితోటలు - ఆశాభంగము

మామిడితోటలవలన వృక్షములు కచ్చుటకు అనేక కారణములున్నవి. (1) మొదటి కారణము నిపుణత గలవారి సలహా అడుగకపోవుట. “పండ్లతోట వేయుటకు నేలనుకొనుటకుముందు లేదా తన నేలలో చెట్లను నాటుటకుముందు పరిపూర్ణానుభవము గలవానికి చూపించి వారిసలహా పుచ్చుకొనుట మంచిది. ఈలాగుచేయుట రెండువిధముల లాభకరము. భూమి మంచిది కాదని చెప్పినయెడల, భూమినికొనుటకు ఖర్చుచేసెడి ద్రవ్యము అటు తరువాత ఎన్నో యేండ్లవరకు వ్యయము, ప్రయాసము, కాలము, నష్టపడవు. అందుకు గాను అనిపుణునిచ్చెడి వేతనము అతిస్వల్పము. నేల మంచిదని చెప్పినను, ఆస్వల్పవేతనమువలన, తోటను ఏలాగు వేయవలసినది, ఏలాగు నిర్వహింపవలసినది, ఏలాగుచేసినయెడల స్వల్పముగా ఖర్చుఅగునది, ఎక్కువగా లాభమువచ్చునది తెలుపును.

2. తోటవృక్షదారులకు తనపనియందు అశ్రద్ధవజ్ఞానమును, ఇవ్వము, ఓషిక లేకపోవుట, కావలసినంతద్రవ్యము లేకపోవుటయు, తనంతటతానే వైచిత్ర్యము చేయక పనులన్నియు నొకరే పనులను వదలిపెట్టుటయు, ఆశాభంగమునకు కారణములు. ఈవిషయమునుగురించి ఎంతయో వ్రాయవచ్చును. ఏదైనా వ్యాపారమునుగాని పరిశ్రమనుగాని ఏర్పరచుకొనువారు తమపనియందు లాభముగడించకలెనికొనయెడల తమస్వత్తినిండు నిపుణులయొద్ద అభ్యుచియు కలిగియుండవలెననియు ఓషికతో పనిచేయవలెననియు బాగుగ తెలియను. కాని, వ్యవసాయవిషయములలో ముఖ్యముగా పండ్లతోటలవిషయములో అట్టినిపుణులు లేకయే నొకరే వదలివేసి వాగియివ్వమునచ్చినట్లు పనిచేయనిచ్చుటవలన లాభము గడించగలవని కలెంచుట నిచిత్రము కాదా. ఏమనిపియెనను వ్యవసాయమునందు జయప్రదమగునని తలంచుటచేతనే మనదేశమందు వ్యవసాయమువలన తగింతలాభమును పొందజాలక, ఏకుమస్తావృత్తితో, చెల్లుదురు. వృక్షదారుడులేని వ్యవసాయము వృక్షదారుకముని ఒకలోకోక్తి కలదు ఇతరదేశములలో అనగా జర్మనీ, హాలండు, బెల్జియము దేశములలో, ముఖ్యముగా ఆమెరికాలో, ద్రవ్యము విశేషము అధికమగుమొదటకు కారణము, ఆదేశములలోని కృషికులు విశేషవిద్యారంతులును, తనస్వత్తియందు అత్యంతనిపుణులును ద్రవ్యరంతులును అగుటయు, ప్రభుత్వములు విశేషముగా సహాయముచేయుటయేను. ఆమెరికాదేశమందు, ప్రెసిడెంటువనికి తగినంత తెలివితలవారు సహితము వ్యవసాయము చేసికొనుచుండు రని చెప్పుదురు. ఎందరో గవర్నరులు, కానసభ్యులును కృషికులే.

3. అంట్లను చౌకగా కొనినందున లాభముకచ్చునని భావించుట తప్పు. ప్రతిపనియందును మితముగా వ్యయముచేసినందున ప్రయోజనకారిగా నుంచేయెడల, ఆలాగుచేయు కలసినదే. ఏలన వ్యయపడక మిగిలిన దంశయు లాభముతో సమానమే; కాని ప్రస్తుతము ఒక కాసు ఖర్చుపెట్టుటకు సంతసించి తరువాత రూపాయ నష్టపడుట మితవ్యములలో చేరదు. అంట్లను కొనుగత్తును సామ్యముగా చౌకగా ఏర్పాదించు నాయని యాచించుటచేగాని ఆచుంచుటానికి సంబంధించినదేనా, బలమైనదేనా యని యాలోచించువారు ఆరుదు. కాబట్టి వ్యయమునకు ఆయంట్లు చౌకగా లభించినను కట్టకడకటికి అవి చెచ్చెవెలకు గట్టును. ఒక్కొక్క అంట్లకు నాలుగు అణాలు మొదలు తొమ్మిదియణాలు మిగిలినందున కట్టకడకటికి రు 10 లేక 15 నష్టము కావచ్చును; ఏలన ఒక్కొక్క అంట్లకు సంవత్సరమునకు రెండు మూడు రూపాయలు వ్యయమగుటచేతను, కావున వచ్చునట్టికి 5 సంవత్సరములు పట్టుటచేతను, అయిదుసంవత్సరములకు ఒక్కొక్క అంట్లకు రు 10 మొదలు రు 15 వ్యయము యుండును. ఈ యయిదుసంవత్సరములలోగా ఒక్క అంట్లు వచ్చినను, అన్ని రూపాయలు నష్టమే. కాని మొదట బహుశా 0.8-0 మిగిలియుండును. కాబట్టి ఎన్నో అంట్లను చౌకగా నమ్మవారియొద్ద కొనుటకంటె నమ్మకగినవారియొద్ద కొద్దిసంఖ్యనే బలమైనవాటిని ఎక్కువవెల యిచ్చికొనుట మంచిది. ఏలన ఎట్టివాటికైనను కృత్రిక తెచ్చుటకు వ్యయము సమానమే; కాని బలమైనవి బ్రతికియుండును. తక్కినవి చచ్చిపోవును. మంచివాటివాటివల్ల లాభము లభించును, తక్కువవాటివాటివలన లాభము లభించదు.

4. నిర్వహింపబాలిన వానికంటె నెక్కువగా, పండ్లతోటలను కలిగియుండవలెనను ఆశ తిప్పు. పెద్దతోటలకు కావలసి

సంతోషముగాని, సమయముగాని, శక్తిగాని లేకపోయినను, వైద్యప్రయత్నములు చేసి, నష్టపడి, వ్యవసాయమును నిందింతురే గాని, తమ యజ్ఞాశ్రమమును నిందించుకొనరు. ఫలవృక్షముల వ్యవసాయమును నిపుణులైనవారియభిప్రాయ మేమనగా, నూరు చెట్లను వాటి సరిగా నీరుకట్టక, ఎరువేయక, దున్నకయ్యం దుటకంటె 50 చెట్లను మాత్రమే వాటి, సరిగా నీరుకట్టమ ఎరువువేయుచు దున్నుచుండుట మంచిదని ఏలనన యా ప్రకారము చేసినప్పుడు ప్రతిచెట్టుకలను మంచిఫలితము లభించును కాని, వైద్యకారము చేసినయెడల ఇచ్చట ఒకచెట్టు, అచ్చట ఒకచెట్టు, మాత్రమే రాకుం గ ఫలించును. 500 చెట్లు వాటు టకు ద్రవ్య ముండినను, మొదటి సంవత్సరము 100 చెట్లు మాత్రమే వాటి కాగ పనులు జరిగించుచు మరుసటి సంవత్సరము తిరిగి 100 చెట్లు వాటుట మంచిది. ఎంత శక్తియుండునను, తనకేక్రికీ ఒకమితము కలదు; తాను స్వంతముగా తనిఖీచే యనిచెట్లు చెడిపోక తప్పదు. తాను ప్రవృత్తు ఎంత వ్యయ ముచేసినను, తనవాక్కు ఎంత పశుదగినవారైనను, తాను స్వయ ముగా తనిఖీచేయని పశువు రాకమాదు. ఏలనన ఇతరులకున్న యిది భావావగాహన లేనిదిగాని వారికి లేకపోవచ్చును.

5 ఫలించుటకు తనిఖీ సమయము రాకముంతే ఫలితము లేదు లేనిది ఆ శక్తియు, పశువు మనకు రాకముం దే అట్లు కట్టవలెను అశక్తియు కూడదు. అభివృద్ధికి వచ్చుచుండిన పక్షి తోట లనేకములు, శిశుకాలములోనే ఫలింపజేయించుచు టవలనను, చిన్న చెట్లనుండి పూలను కోసివేయుటకు దైర్య ముండవలెను, అనేకతోటలు పాడైనవి. చెట్లను బాగుగ పెరుగ నిచ్చునయెడల శిశుకాలములోనే పూలపూల వారం భించును; పూలను కోసివేయనియెడల ఫలితము చాలకొద్దిగా నుండును. ఈ స్వల్పఫలితముగూడ చెట్లకు హానిచేయును. అంతే కాదు- చిన్నవయసులో ఒక పర్యాయము గొప్పచాని కలిగిన యెడల, అటులేరువారే ఎన్ని ప్రయత్నములు చేసినను, అవి మరల స్వస్థకపోవడాలవు. ఈ వివరణసందర్భమున ఈ వ్యాసము వ్రాసినవారే తమ యనుభవమునుబట్టి ఈలాగు వ్రాయుచున్నారు. ఫలింప నిచ్చుటకు తగిన వియస్సు రాని చిన్న చెట్ల తోటలో పూలను కోసివేసిరి. కాని కొందరు పరివాండ్రు అలాగ తనవల ఒకచెట్టుకొచ్చుచున్నప్పుడు కొన్ని పూలరెమ్మలు వదిలివెట్టబడినవి. ఆ చెట్టుకు అందమైన పెద్దపండ్లు పండినవి గాని, అటులేరువారే ఆచెట్టు పెరుగుట మానేసెను. అది పెరుగ వలెని ఎన్ని ప్రయత్నములు చేసినను, అదనకు ముందుగానే పూలకాచెడివి; వాటిని కోసి పారవేసినను చెట్టు స్వస్థతపోవడక, చెట్టు కు అచక్షు నే యుండెడిది! కాని ఆ తోటలో చుట్టు ప్రక్కల నుండెడి చెట్లన్నియు అకులచెట్టుకంటె ముడతలు పెద్దవిగా నుండెడివి. అయిదు సంవత్సరములకు లోగా పూలన్నిటిని కోసి పారవేయవలెనని; కాని అటులేరువారే సహితము చెట్టుకు హాని చేకుండా ఎన్ని పండ్లకు కాయనియ్యి వచ్చునో అన్నిపూలను మాత్రమే ఉండనియ్యవలెను. కొన్నిపూలను కోసి, మిగిలిన వాటిని ఎడయెడముగా నుండెడివిను, కాదులు కానినతరువాత అధికముగా నుండెట్లు తోచుచుండల, కాదులు గోలి గుండల పెద్దవి కాగానే ఎక్కువగా నున్నవాటిని కోసి పారవేయవలెనని.

చెట్లకు పదియేండ్లవయస్సు రాకముంతే వాటికి అట్లు కట్టవలెన సహితము, ఎంతో హాని కలుగుటవలన మరల మొదటి మంచిస్థితికి రావాలవు. అట్లు ఏర్పడుటకు, చెట్లు యొక్క సారము విశేషముగా వినియోగింప బడుటచేత, చిన్న చెట్లకు కష్టము ఇంతంతని చెప్పవలయు.

నీరు సమృద్ధిగా కట్టును, ఎరువువేయుచు కుళ్ళముగా దున్ను పెట్టుచు, ఏమదనకు చేయవలసిన పనులను ఆమదనకు చేయుచుండినను, పూలు లేనియెడలను, కాదులు కాచినను వెంటనే రాలిపోవుచుండినను, ఈ ప్రకారముచేయుటమంచిది. చాల బలకరముగా పెరుగుటవలన పూలులేని చెట్లకు, చెట్టు బాడెకు ఏడు అడుగుల దూరమున చుట్టును, 9 అడుగులముల పెడల్పున కాలువవ్రేల్చి, అచ్చట కనుపడెడి పెద్దవేళ్ల నన్నిటిని క్రిందినుండి వైకికోసివేసి క్రొత్త యెర్రనుట్టిగాని నల్లనుట్టిగాని శిథిలమైన యాకులతో కలిపి ఆ గోతిలో వేసి నింపివేయవలెను. పూలుకాచెడి యదనకు వాలుగు మొనలు ఆరు నెలలు ముందుగా ఈపని చేయవలెను. చుట్టును కాటువేయుట మరొక మార్గము. పెద్దకొమ్మచుట్టునుగాని బోడెచుట్టునుగాని 1 1/2 అంగుళమున కంటె పెడల్పు ఎక్కువ లేకుండా 1/8 అంగుళమున కంటె లోతుశేకుండా కాటువేయవలెను. అంతకంటె ఎంతమాత్రము ఎక్కువగా కాటుగాని పెడల్పుగాని యుండునెడల చెట్టుచచ్చిపోవును. బెడకుంటె నెక్కువ లోతుగా కాటువేయవలెను. పూలుపూలుటకు కనీసము వాలుగు నెలల ముందుగా చేయవలెను.

పూలు గాని చిన్న కాదులుగాని రాలియెడిన యెడల ఈలాగు చికిత్స చేయవచ్చును. పూలుపూలినతరువాత కాదులు సగము పెద్దయెడలకంటెవలె నెలకునెండు మార్లునెండు నీరుకట్టుచుండవలెను. ఒకతేదివిడిచి పెడవలెడికి నీరుకట్టుటకు ముందుగా ఒక్కొక్క చెట్టుకు 1/4 రతి పొటాసియంకలమును 1/4 రతి పొటాసియంథోరేటును బాగుగ కలిపి చెట్టుచుట్టును నీరుకట్టెడి ఫలమంతటను సమానముగా చల్లవలెను. అంతట ఆ నెలను కుళ్ళగించి అటులేరువారే నీరు కట్టవలయును. ఆ యెరువులును నీరు నుకలిసి వృద్ధిచుచున్న పండ్లకు కావలసిన యాహారము నొసంగును. గతజరివలన పండ్లు పెద్దవగును; పొటాసియంకలన పండ్లు దుచికరముగాను తోలునన్నుగాను, తొడిమెరుగట్టిగా అంటుకొనియుండునట్లును చేయును.

మామిడిచెట్ల వ్యవసాయమును గురించి ఇంకను తెలిసికొనగోరువారు ప్రబోధచంద్రదేగారు వ్రాసిన గ్రంథమును చదువవలయును. ఈవ్యాసములను వ్రాసినవారు ఆగ్రంథమునుండి అనేకసంగతులను సేర్చుకొనిరి. అందువలన వారికి కృతజ్ఞతా పూర్వకవందనములు. మామిడిచెట్లకు గురించిన వ్యాసములు సంపూర్ణము. ఇక సఫోటాను గురించి వ్రాయబడును.

దరిశి చంచయ్య.

సవరంబంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సవరము బంగారుతో కయ్యుచేయబడిన సకలవిధసకల, వెండిసామానులు అన్యకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఆర్డరు యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును. నగలు శృంగీకరముగా లేనివో వాపసు తీసికొని వైక మియ్యబడును. (6)

నవంబరు 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపీఠి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాను నెం. 280 } నాయుడు అందునన్ను

నవంబరు 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపీఠి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాను నెం. 280 } నాయుడు అందునన్ను

నవంబరు 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపీఠి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాను నెం. 280 } నాయుడు అందునన్ను

శ్రీ త్యాగరాజ హృదయము

సంగీతాభిమానులకు అగత్యముగా కావలసిన యొక్క గ్రంథము.

ఇది సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులైన
కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారిచే రచియింపబడినది.

ఈ పుస్తకము సుమారు 580 పుటలుగల వాలుగు సంపుటములుగ మంచి ప్రజాకీర్తిములో ముద్రింపబడి మేలులెందు చేయబడి యుండునది.

4 సంపుటములుగల సెట్టు 1-కి ధర రూ. 16. సంపుటము 1-కి రూ. 4.

మొదటి సంపుటము తయారై యున్నది.

రెండురూపాయలు ముందుగా మా కంపెనీకి పంపి ఆర్డరును రిజిస్టరు చేస్సుకొనువారికి ఒక సెట్టు 12 రూపాయల కిక్కుబడును. తపోలుఖర్చు ప్రత్యేకము

ఇందిరి కమయములు:—మహానీయులగు శ్రీత్యాగరాజ అయ్యంగారిచే రచియింపబడిన కీర్తనములలో 800 కీర్తనములను చక్కబెట్టి వానికి అకాదేమిక, మూలము, ప్రతిపదార్థము, విశేషములును, రాగలక్షణము, స్వర సాహిత్యములను వ్రాయబడియున్నది.

(147)

ఎమ్. ఆది కంపెనీ, ఎస్. ప్లనేడు, మద్రాసు.

హిందీ హాకెట్టు డిక్టనరీ

వెల పోస్టేజి గాక ఒకరూపాయ

వర్తకులకు ధారాళమైన కమీషను!

సాధారణముగ వాడుకలో నున్న పదములు మూడువేలకు వైగా గలవు. విషయముల వారీగా చివట సస్తి మెంటు కూడ చేర్చబడినది. విద్యార్థులకు, వర్తకులకు ప్రచారకులకు, యాత్రికులకు చాల నుపయోగించును. హిందీపరీక్షల నిచ్చు వారికి ముఖ్యముగా ఇది దగ్గరయున్న మంచిది. కొలద్దిప్రతులే అచ్చయినవి. కనుక కావలసినవారు వెంటనే మాకు వ్రాయవలయును.

పం. ఆదినారాయణ శాస్త్రి,

నెం 10 అరుముగం గుడు, వేంకటరంగం స్ట్రీట్ నెం. 100;
(938-90) ట్రిప్లికన్ - మదరాసు.

నీ కంటియందు ఏమిటిబాదయెనను కలదా?

అట్లుండిన అన్నివిధముల శస్త్రవ్యాధులకు నిర్ణయ పై నట్టియు, నమ్మక మైనట్టియు, మిక్కిలి పొగడబడునట్టియు దోషధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల వాయకూడదు?

(8897)

L. H. Saller Dept, 4 Semta Bangla.

మలయచందనము

గనేరియా అను పెంగోగమునకు కుళారము

కథ్యము లేదు. పిచిరాతో పరి లేదు. ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మాడు విధముల పెంగోగమును మాడు పూటలో మున్నును. శ్రీల కనుమ వ్యాధులకు బాడ ఇది రాజోషధము. (1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0 గంధర్వ పార్శ్వసి, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

మశూచి (సోఫిటకము) కి మందు లేదా? కలదు.

డాక్టరు గోవిందరాజులు (గౌరవ మెడికల్ హాల్) వారు కనిపెట్టిన “మశూచి సంజీవి” అమోఘముగా వా వ్యాధిని మాన్పుటకును, ఇతరుల కది అంటుకుండ వాపుటకును, మంచి వస్త్రాదు. పెక్కుమాట లేల ఒక సారి తెప్పించి చూచిన నిజస్థితి తెలియగలదు.

సీసా 1-కి తపాలఖర్చులు కలెరా గాక రూ 1-0-0 కలయవారు యిట్లు వ్రాసేది:

భారతవస్త్రధనము, బెజవాడ.

కండ్లకలక, కామిష్ట, జ్వరములు వలెరా రాగములకు దోషములు దొరకును. శ్యాటలగురు వ్రాసుకొనుడు.

ఆయుర్వేద పంచరత్నములు

1. చిరట ఆసవ: సర్వజ్వరముల తప్పుక బరిహార్చు దిక్కా వధము. సీసా రు 2. రు 1-4-0.
2. మధుమూత్ర భంజని: మధుమేహము, బహుమూత్రము, కుళ్ళనష్టము, కుసుమకోగముల నిర్మూలము చేయు సంజీవిని సుధ కులం రు 15.
3. సిద్ధ మకరధ్వజ: అకాల జరాప మృత్యువ్యయముల తొలగించు అమృతకల్పము 15 పా. రు 4.
4. శంకరత్నైల: కుష్టు చర్మవ్యాధుల నిర్మూలము అనలాత్రము రు 1.
5. మంత్ర కవచమ్: మహా ఋషిప్రాక్త సర్వసిద్ధిదాయక మంత్రోపధానాధిక ప్రక్రియ. తావేజు 8 ఆణాలు.

ఈ కెటలాగు ఉచితము. చూచితిరవలెను.

ఆయుర్వేదరత్న బి. కెశవనారాయణ, (182) మేనేజింగ్ ప్రొఫెసరు, మెస్సర్లు, బి. యన్. రావు బ్రదర్స్ వారి ఆయుర్వేదాషధాలయము, జరంపురం.

ప్రథమ సంవత్సరమునందే మంచి లాభము గిట్టును
ది బెంగాల్ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

THE BENGAL SPINNING & WEAVING COMPANY, Ltd.

హెడ్ ఆఫీసు, 172, బాబజారు వీధి, కల త్రా.

మూలధనము రూ 12,00,000 లు (పందెండు లక్షల రూపాయలు)

మూలధనము హెచ్చించుటకు అధికారము గలదు.

పెద్ద కర్మాగారము స్థాపించబడియున్నది అన్ని రకముల ధోవతులు, చీరలు, పర్తింగులు, కోటింగులు, టెడ్ షీట్లు, తువారీలు, పలుమాదిరిల షీర్టులు వస్త్రములు తయారు చేయబడు చున్నది. దినము 1-కి వెయ్యి గజముల గడ్డ తయారగుచున్నది. అప్పుడే చాలావాటాలు గుప్తముగా పుచ్చుకొన బడినవి. మద్రాసు రాజధానికి కొన్ని వాటాలు మాత్రమే ఉంచబడియున్నవి.

వాటాలను విక్రయించుటకు ఏజెంట్లు కావలెను.

వివరములు తెలుసుకొన గోరువారు ఈ దిగువ విలాసమునకు తెనుగు భాషలో వ్రాసుకొన వలెను.

జి. ఆర్. గుప్త, కొత్తపేటవీధి, బెజవాడ.

G. R. Gupta, Kottapeta Street, BezWada.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ షర్మసి (లిమిటెడ్)

19, హారిస్ రోడ్డు, మాంటురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

ఉత్కృష్టమైన ఆయుర్వేద ఔషధములకు ప్రసిద్ధిచెందిన ఔషధశాల - రహస్యము లేదు.

డాక్టరు ఏ. లక్ష్మీవతి, బి. ఏ ఎమ్. బి. టి సి. ఎమ్

గారి చేస్థాపించబడినది.

(3166)

3 లక్షల మూలధనముతో రమారమి రెండు లక్షలు జను అయినవి.

కావలసిన వారికి మా క్రొత్త క్యాటలాగు పంపబడును.

శ్రీరామ దాసు చరిత్రము

ఇయ్యది కొండపల్లెయ నెడి గ్రామమునందు జన్మించి భద్రగిరియందు తైంకర్యము చేసిన గోపన్న యను పేరుగల రామదాసుగారి వైభవమును తెలుపుచున్నది. ఇతడు శ్రీరామ భక్తుడు. ఇందు భద్రాచలమాహాత్మ్యమును గలదు. భద్రగిరియందు ప్రస్తుత ముండు ఆలయమును, అందలి సీతా రామలక్ష్మణుల ప్రతిమయు మొదలుగాగల అతిసుందరమైన 8 పటములను జేర్చబడి మేలైన బైండు రూ 1-0-0. డిటా కాలికోబైండు రూ 1-2-0.

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., అనందముద్రణాలయము, మదరాసు.

(1)

R. Venkateshwar and Co. Publishers, Loane Square, Madras

ఇ సా న థె లె

మలేరియా జ్వరమునకు అమోఘమైన ఔషధము.

జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయంకాలములందు పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున తీసుకొనవలెను

అ ట్టె ట్రా

తిమ్మరువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛరోగము మున్నగువాటి తగిన దివ్యౌషధ మిది యొక్కటియే. నమ్మకమైనట్టి మందుల దుకాణములందు, ఔషధశాలలందు దొరకును.

మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, పోర్టు - బొంబాయి.

Esanafele.

ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజెంట్లు.

(25)

మా ఫౌండ్రీ వర్క్స్-షాపు తయారైనవి

వీడు పోత మెషీనుపనులు యావత్తు చేయబడును.

కోనులు షెల్లర్లు యెక్స్టెంట్రిక్కులు హల్లరు సామానులు

వగైరాలు సిద్ధముగా నుండును.

ఇండియన్ కామర్సు అండు ఇండస్ట్రీసు కంపెనీ,

40 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ధాతు శోధని

ఆయుర్వేదమున సుస్కృష్టతన వహించిన మకర ధ్వజాది దివ్యౌషధ సమ్మేళనముచేతను మాలికా రాజ్యముల చేతను తయారుచేయబడినది. ఈ సిద్ధౌషధము అమాశయం దుదయించెడి రోగములను, కఫముచలనగాని వైత్ర్యము వలనగాని గలిగెడు అన్ని విధములైన రోగములను హరించును. శీర్షకోశము నందు గల యజ్జ్వలను స్వస్థపరచును. తీర్ణించిన జ్వరము, కాస, క్యాసలు, గుల్మరోగములు, శూలలు, చర్మి (వాంతి), ఆరుచి, వద్దువైత్ర్యము, అప్తవైత్ర్యము, రక్తవైత్ర్యము, రొమ్మలోని రోగములు వేయ్యేల సుఖవ్యాధులు, క్షుభువు, అతిమాత్రవన తప్ప తక్కిన సమస్తవ్యాధులను నివారణ చేయును. వెల సీసా 1-కి రు 1-0-0 లు మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

సోల్ - ప్రొఫెసరులు,

ఆర్షాయుర్వేదాషధనిలయము. కాకినాడ

పాలనుగంధిలేహ్యము

ఇది రక్త శుద్ధికి శ్రేష్ఠమయినది. సహమేహములు, మేహ పాదలు, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగు వాటిని ఖండించును. 4 డబ్బిల చాలును.

20 రు. డబ్బి 1-4-0 పి. పి. 0-8-0

కూష్మాండలేహ్యము.

ఆయుర్వేదము, నిక్కాక, కాల్పతీత, మలబద్ధము, కడుపులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును.

2 డబ్బి చాలును. 20 రు. డబ్బి రు 1-4-0 పి. పి. 0-8-0

పి. జి. ఏ. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం,

(3851)

పెరిచేపి - నెల్లూరుజిల్లా.

అన్నియు మందులేనా?

కలరాకు రెక్క లేనన్నియుండును వాడుచుండుట, అని గుణము యివ్వలేదని ఆశ్చర్యపడవలదు. డాక్టరు గోవిందరాజులు గారు తయారుచేసిన "కలరా సంజీవి" కొద్దికాలము లో నా రోగములను రూపుదాపి రోగికి ఖశితమనిచ్చును. మాటలననగరము. ఒకసారి వాడుడు. దాని ప్రయోజనము కనుగొనుడు.

సీసా 1-కి ధర రూ 1-0-0. టపాఖర్చులు చేర.

వలయువారు యిట్లు వ్రాసుట నేది:

భారతవస్తుభవనము, బెజవాడ.

కండ్లకలక, కామిర్లు, జ్వరములు వగైరా రోగములకు ఔషధములు దొరకును. క్యాటలాగుకు వ్రాసుకొనుడు.

గృహ నిర్మాణము 109

శృష్టి, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంత పడకలమీద రంగునూనుంచి. పేట కలప తెప్పించుటచే చవుకగా ప్రశస్తమైన, పేటమానులు కమ్మలు, దూలములు, రవునరుండ్లు చిల్లరగానున్న, వర్తకులకు టాకు ధరలకున్న విక్రయించు చున్నాము. చెన్నపట్టణం కేటకంపై మా కేట్లు తప్పక, రయలు చార్జీలు కూడా తప్పకగ నుండును, కావలెన్ని వారు, ఇట్లు వ్రాయవలెను.

ఆ. సుబ్బారాయుడు, కంపినివారికి

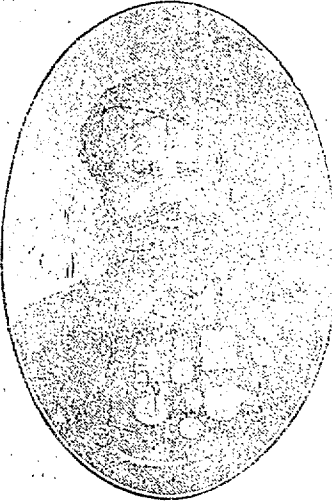
పేట కలకర్తలు, కాకినాడ.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2113-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జన్మనిగారడి, యోగ ద్విహా స్థలాభువము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రశాస్త్రము, భూతజైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక రిమా నాలు విచిత్రనోదబిద్లు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయమచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, కేరెములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పోత్రము తెలుగుభాషలో అతి సు. భమైన తెలివి వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన ఆత్మద్యుతముగా మేంకో చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివెల రూ 4-0-0. త్వరపడుడు. పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుజిల్లా.

శ్రీమాన్ వైద్యరత్న డి. గోపాలాచార్యగారిచే

ప్లేగు, కలరా యొక్క ఘోర వ్యాధులకును అతిమూత్రము, మధుమేహము, సెగరోగము, మూలము వుద మూర్ఛలు, ముటుకుటు, ఊయము, ఉబ్బసము, దగ్గు, శూలనొప్పి, మున్నగు వ్యాధులకును తగిన ఆయుర్వేదావధములును

గట్టిణి శ్రీలకును, తదితర శ్రీలకును, పురుషులకును, ఆరోగ్యదాయకములగు లేహములు, సిరప్సులు, తైలములు వగైరా ఆయుర్వేద దివ్యావధములు ఇందు గలవు. క్యాటలాగు ఉచితముగా సంపాదము.

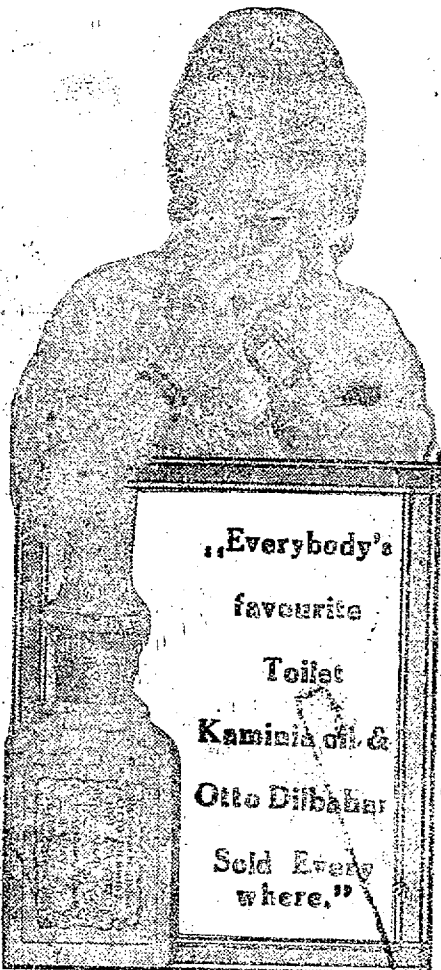
సాపింబజిన

టెలిగ్రాఫ్ అక్షరము:

"పండిట్" మద్రాసు. (1045)

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

నెం. 41, ఆచారప్పక వీధి, మద్రాసు.

కామినీ ఆంధ్రము.

కామినీకుండ, ఆంధ్రము.

వెంట్రుకలు దువ్వెత్తో ఉడికి రావలెను తే త్వరచేయు. ఈ దివ్యము వెంట్రుకలను వెంట్రుకలు పోషిస్తున్నది.

అంతవరకు రానియ్యవద్దు.

నేడే

కామినీయూ నూనెను

వాడుట వెంట్రుకలు వెంట్రుకలు.

ఇది విస్తారము చేయబడినది.

వెంట్రుకల కెట్టి రోగ మున్నను, రోగ మాంధ్య మున్నను, యిది దివ్యవధము.

వెంట్రుకలు నిట్లుట గాని, గడతగ గాని యుండదు. మీ వెంట్రుకలు చురుల యెప్పుడీ మెత్తనమును గల్గి వట్టు

వలె నుండి మెరయుచుండును.

ఈ రోగాననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంట్రుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుదు.

కామినీయూ తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టముగ జేయును.

ఇది బాడ్డి 1-కి 2-కి రూపాయ. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని చోట్లలోను ఈ ప్రకారము తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది ముందు లమ్మనూ రందరినీ దేవుడున్నా, శరతు లమ్మనూ చూడవలెను. వారలను, తమను, పోలు యెట్లుంటున్నా.

అంగ్లీయిండియన్ డ్రగ్స్ ఆంధ్రము.

కెమికలు కంపెనీ,

(128) 185 జమ్మామగీడు, బొంబాయి.

సకల పనులకు

శ్రేష్ఠతమమైన, అతివాకయైన అమెరికన్ హాండు ఫోర్పు పంపులు.

200 అడుగులలోతువరకు బావులను త్రవ్వవచ్చును.

అడుగుభాగమున ఇత్తలి సిలిండరు, 1 1/2 అంగుళము పీల్చు (suction) గలవు. ఒక గాలుడు కూడ దీనిని ఉపయోగింపవచ్చును. ధర 1-కి రూ. 125.

2 అంగుళముల ట్యాంక్ ఫోర్పు పంపు

200 అడుగులలోతుకు మించని మట్టబావులను గుంటలను త్రవ్వట కుపయోగమైనవి. పీల్చు (suction), బయటికి విడిచిపెట్టుభాగము (discharge) 2 అంగుళములు గలవి. 1 గంటకు 2000 గాలనులను తీయును. ఉద్యానవనము గలవారి కిది మిక్కిలి ఉపయోగకారి. గనుక ఒకటిని స్థాకులో నుంచుకొనుట మంచిది. పీల్చుకు (suction) బదులు రబ్బరు గొట్టమును ఉపయోగించుటకై ఇందువెంబడి పంపబడును. 1-కి ధర రూ. 100. రబ్బరు గొట్టము (Hose) ధర ప్రత్యేకము.

మీకేమి కావలయునో తెలుపుచు, క్యాటలాగునకు వ్రాయుదు.

Limaye Bros., Ltd. P. B. No. 684, Fort, Bombay.

ఆతంకని గ్రహబేషధాలయం

స్థాపితము 1881 సం.

ఈ బేషధాలయపు ప్రసిద్ధి జెందిన

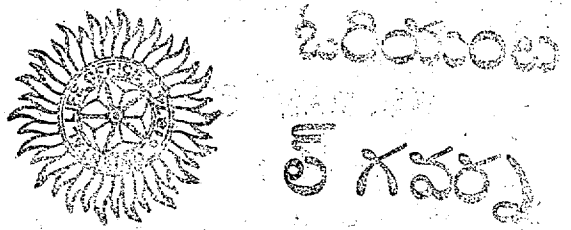
ఆతంకని గ్రహమాత్రలు

వీటిని సేవించి మేలుపొందిన అనేకులు పలుమారు విడతక కోరుచున్నారు. గాన ప్రతిఫలము మీరు కూడను పొందవలెను అనుట మాకోరిక - ప్రస్తుతం తపాలు ఖర్చులు కూడను కోరిక పంపబడు మాయొక్క జాబితాను గాన దయచేసి వ్రాయుదు.

ఆతంగని గ్రహబేషధాలయం

(219) 26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసి.

సామగ్రిని పంపించుటకు ముందుగా

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు నెక్యూరిటీ

కలెండరును కంపెనీ, విమిట

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

మా నేతరులు: హెచ్. ఎడ్వైన్ జోన్న.

కన్యకు రూ. 5,46,00,00 వైద్యన యెచ్చుది.

1920-వ సంవత్సరము వందల వరుంబడి 91,06,338-0-11

ఇక్కడలు జరుగుచున్న అమ్మకము

రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,596-11-3

ఈ నామదలికలై, ఇక్కడను ఉలికి

వాస్తవిక బాగా పట్టించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున వనిజేయబడిన ఏకైక కావలెను. వారు అనుభవ తాపాడుగ నొంది

అందును భరతపు తెల్లించవలయును.

భరతాను భారతమునకు యీ ప్రీతి విలాసమునకు వ్రాయుదు. 673

Apply for:-

P. E. Vaid Bag, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Fort Road N. B. Madras

ఆయుర్వేదభూషణ నారి రామశాస్త్రి

ప. కే. ప. సి. వారి

ఈ దివ్యాచ్యుతిము ల్లుడు సాలను రుద్ది జేసి

వీటిని కలిగించును.

పిల్లలకు గంటిని. పట్టము లేని రుతగల రసాయనము. హార్టిక్యుమిల్లన్న బుగ్గలో పనిలేదు. పిల్లలు, తల్లిలు సుఖపడి యుట. బాహులు లగు పిల్లలకిచ్చిన జల్లులు. ఈ నోయి దేహపుష్టి కలుగును. ఇది బుడ్డి 1-కి 1-8-0 (3347) వి. పి. రోగంకి రూ. 2.

మాతృత్వ మునుకొన్నవారు ఆయుర్వేదావధములు చిక్కును ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.